

1. tertial 2023

Ås kommune

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	3
1 Økonomisk oversikt og budsjettreguleringsforslag	4
Totaloversikt økonomi	5
Sentrale inntekter.....	6
Finansinntekter og -utgifter	8
Samlet forslag til budsjettendringer	8
2 Finansforvaltning.....	12
Gjeldsforvaltning	12
Kapitalforvaltning	13
3 Investeringer.....	15
Status investeringsprosjekter.....	15
4 Befolkningsutvikling	19
5 Hovedsatsinger.....	19
1 Felles for kommunens samfunns- og tjenesteutvikling	19
2 Virksomhetsområder.....	32
6 Klimamål og tiltak.....	52
Tiltakslistene	52
Tabell 1: Klimabudsjett for å redusere direkte utslipp i Ås kommune 2023-2026	52
Tabell 2: Klimabudsjett for å redusere indirekte utslipp i Ås kommune 2023-2026.....	58
Tabell 3: Klimatiltak som gjelder alle virksomheter og enheter i Ås kommune	63
Kommunens tjenesteområder	65
Politikk, stab og fellestjenester	65
Barnehage	67
Grunnskole	69
Barn unge og familier	71
NAV.....	74
Eiendom.....	80
Kultur, samfunn og teknikk	82
Sentrale inntekter og utgifter.....	86
Vedlegg 1 Status verbalvedtak.....	89
Vedlegg 2 Rapportering kulturhuset.....	93
Vedlegg 3 Kirkelig fellesråd	95

Innledning

Fra 1.1.2023 ble ny og forenklet organisasjonsstruktur iverksatt. I tillegg gikk kommunen fra tjenestebaserte til linjebaserte budsjetter. Endringene har allerede gitt gevinster i form av forenkling av rapporteringsprosesser og oppstart med neste års budsjett og handlingsprogram, samt bedre styring og kontroll i linjen til kommunedirektør.

Det jobbes for å sikre vekstambisjonene i Ås ved målrettet arbeid med å styrke kommunens egen bosteds-, bedrifts- og besøksattraktivitet. Etablering av et innovasjonssenter i Ås sentrum for regionen, er på plass med planlagt offisiell åpning 18. oktober 2023. Innovasjonssenteret er et samarbeid mellom Ås kommune, Norges Miljø- og Biovitenskaplige Universitet (NMBU), ARD Innovation og Aggrator Inkubator. Dersom kommunen skal lykkes i det videre med å tilrettelegge og stimulere til vekst og utvikling, må det lokale handlingsrommet utnyttes. Det er behov for å sikre god koordinering av arbeidet med nærings- og samfunnsutvikling gjennom en ny næringsrådgiverstilling.

11. mai 2023 la regjeringen fram forslag til revidert nasjonalbudsjett (RNB). I forslaget legges det til grunn nye anslag for lønns- og prisvekst på 5,2 prosent. Dette er en økning på 1,5 prosentpoeng i forhold til statsbudsjettet, der det ble lag til grunn en lønns- og prisvekst på 3,7 prosent for kommunene for 2023.

Fra virksomhetene meldes det om økt ressursbehov til blant annet økte priser, ressurskrevende brukere, plasseringer i barneverntjenesten og økning barn i private barnehager. Nedleggelse av Kroer skole er vedtatt, med virkning fra nytt skoleår høsten 2023. Dette gir økt handlingsrom inneværende år med helårseffekt fra 2024.

Arbeidet med å realisere kommunestyrets vedtak knyttet til arealeffektivisering pågår for fullt. En prosjektorganisasjon er etablert som arbeider med praktisk gjennomføring for å avvikle leieavtalene i Moerveien 10 og 12 samt Rådhusplassen 29. I tillegg er det søkt dispensasjon for videre bruk av modulsolen. Ledig kapasitet på Moer helsehus søkes benyttet til forebyggende helsetjenester inkl. helsestasjon. Over en 10-årsperiode er besparelsen beregnet til om lag 80 mill. kr totalt.

Gradvis utover i 2022 har krigen i Ukraina utfordret kommunens tjenesteproduksjon, og har særlig satt press på flyktningetjenesten ved NAV og Ås læringssenter. I 2022 ble det bosatt 121 flyktninger. Presset på tjenestene tiltar utover i 2023 siden regjeringen har anmodet Ås kommune om å motta 140 flyktninger i 2023.

1 Økonomisk oversikt og budsjettreguleringsforslag

Utvikling netto driftsresultat og disposisjonsfond

Opprinnelig budsjett for 2023 ble vedtatt med et negativt netto driftsresultat på 34,6 mill. kr, -1,9 % av driftsinntektene. Kommunedirektørens forslag til reguleringer per 1. tertial gir et netto driftsresultat på 48 mill. kr, -2,6 % av driftsinntektene. Dette er en forverring av netto driftsresultat på 13,4 mill. kr, hvorav 8 mill. kr er knyttet til selvkost-området og 0,6 mill. kr til bruk av øremerkede tilskuddsmidler avsatt tidligere år. Det betyr at 8,6 mill. kr av budsjettreguleringene vil ikke påvirke kommunens disposisjonsfond, men vil bli finansiert med bruk av bundne driftsfond. Resterende nettobeløp på 4,8 mill. kr er knyttet til endrede behov i virksomhetene. De foreslåtte budsjettreguleringene vil svekke disposisjonsfondet med 4,8 mill. kr. Netto driftsresultat, korrigert for selvkost og bruk av bundne driftsfond per 1. tertial er da et underskudd på 26,5 mill. kr, gitt at kommunedirektørens budsjettreguleringsforslag vedtas.

Beløp i 1000 kr	Opprinnelig budsjett 2023	Revidert budsjett etter endringer per 1. tertial*
Netto driftsresultat (pluss betyr negativt resultat)	34 646	47 997
Netto driftsresultat i prosent av netto driftsinntekter (minus betyr negativt resultat)	-1,9 %	-2,6 %
Bruk/avsetning til disposisjonsfond (minus betyr at det brukes penger av disposisjonsfondet)	- 21 687	-26 487

*Forutsetter at foreslåtte budsjettreguleringer vedtas.

Status virksomhetene

I virksomhetene er det fremmet forslag til netto budsjettreguleringer tilsvarende 27,8 mill. kr, hvorav 18 mill. kr er økt lønnsvekst og pensjonskostnader og 6 mill. kr er økte priser. Lønns- og prisvekst finansieres med økt rammetilskudd og skatteinngang, ref. RNB. Virksomhetene varsler imidlertid et merforbruk på 39,48 mill. kr i prognosene. Kommunedirektøren har ikke kompensert alle de varslede prognosene i forslag til budsjettreguleringer. Det forventes derfor at virksomhetene arbeider med å finne inndekning for dette gjennom å foreta interne omdisponeringer, samt jobber mot 2. tertial for å finne inndekning for 4,8 mill. kr som budsjettreguleringene per 1. tertial vil svekke disposisjonsfondet med.

Det ble budsjettet med høye strømpriser for 2023. Per 1. tertial viser prognosene at lavere strømpriser gir handlingsrom til å dekke deler av økte behov til blant annet ressurskrevende brukere, plasseringer i barneverntjenesten og økning barn i private barnehager. Nedleggelse av Kroer skole er vedtatt, med virkning fra nytt skoleår 23/24. Dette gir handlingsrom til å dekke ekstraordinære behov i virksomhet grunnskole for inneværende år.

Økt ressursbehov til flyktninger fra Ukraina omdisponeres fra sentrale poster og fordeles ut til aktuelle tjenester ved 2. tertial. Erfaringsmessig ser vi at inntektene ved bosettinger av flyktninger er høyere enn kostnadene de første årene. Dette henger blant annet sammen med at inntektene kommer med helårseffekt, mens utgiftene kommer etter hvert som flyktningene ankommer kommunen. Med det høye bosettingstallet som er planlagt for 2023, kan dette bidra til at netto driftsresultat blir noe bedre enn det prognosene viser per 1. tertial.

Frie inntekter - skatt og rammetilskudd kommunesektoren

I revidert nasjonalbudsjett 2023 er nye anslag på inntektsveksten for kommunesektoren i 2023 lagt

fram. Regjeringa foreslår 3,2 milliarder kroner til kommunesektoren i økt rammetilskudd i revidert nasjonalbudsjett for 2023. Av dette er 2,6 mrd. kroner kompensasjon for beregnet netto kostnadsøkning i 2023.

Regjeringa la til grunn en lønns- og prisvekst på 3,7 prosent for kommunene i budsjettet for 2023. Nye anslag viser at lønns- og prisveksten blir 5,2 prosent. Denne økningen utgjør om lag 6,9 milliarder kroner. Samtidig ligger sektoren også an til å få økte skatteinntekter på 4,3 milliarder kroner. Netto kostnadsvekst er dermed anslått til 2,6 milliarder kroner. Regjeringa foreslår å kompensere sektoren for dette i revidert nasjonalbudsjett.

Lønns og prisvekst forutsettes dekket gjennom økt rammetilskudd og skatteinngang i henhold til regjeringas opplegg i RNB. Når det gjelder økte priser slår dette særlig ut for IKT driftstjenester, lisenser og matvarer.

Totaloversikt økonomi

Beløp i 1000

	Regnskap hiå.	Oppr. Bud.	Budsjett 2023	Årsprognose	Prognose årsavvik	
Sum generelle driftsinntekter	-475 243	-1 453 738	-1 453 738	-1 476 738	23 000	✓
Motpost avskrivninger	0	-125 050	-125 050	-125 050	0	✓
Netto finansutgifter	41 371	147 019	147 019	147 019	0	✓
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	0	-20 857	-20 857	-20 857	0	✓
Til disposisjon	-433 872	-1 452 626	-1 452 626	-1 475 626	23 000	✓
Politikk, stab og fellestjenester	21 486	91 840	91 940	97 820	-5 880	!
Barnehage	75 055	201 314	201 314	206 714	-5 400	!
Grunnskole	93 968	251 210	251 630	252 880	-1 250	!
Barn unge og familier	48 651	137 449	137 449	144 449	-7 000	!
NAV	14 040	57 797	57 797	57 797	0	✓
Sykehjem og boliger	68 791	215 611	215 611	215 611	0	✓
Hjemmeboende	60 664	134 328	134 328	141 328	-7 000	!
Eiendom	41 293	250 843	250 843	241 843	9 000	✓
Kultur, samfunn og teknikk	38 728	48 742	48 222	52 172	-3 950	!
Sentrale inntekter og utgifter	9 831	63 491	63 491	81 491	-18 000	!
Sum disponering	472 508	1 452 626	1 452 626	1 492 106	-39 480	✓
Merforbruk -/mindreforbruk +	38 636	0	0	16 480	-16 480	✓

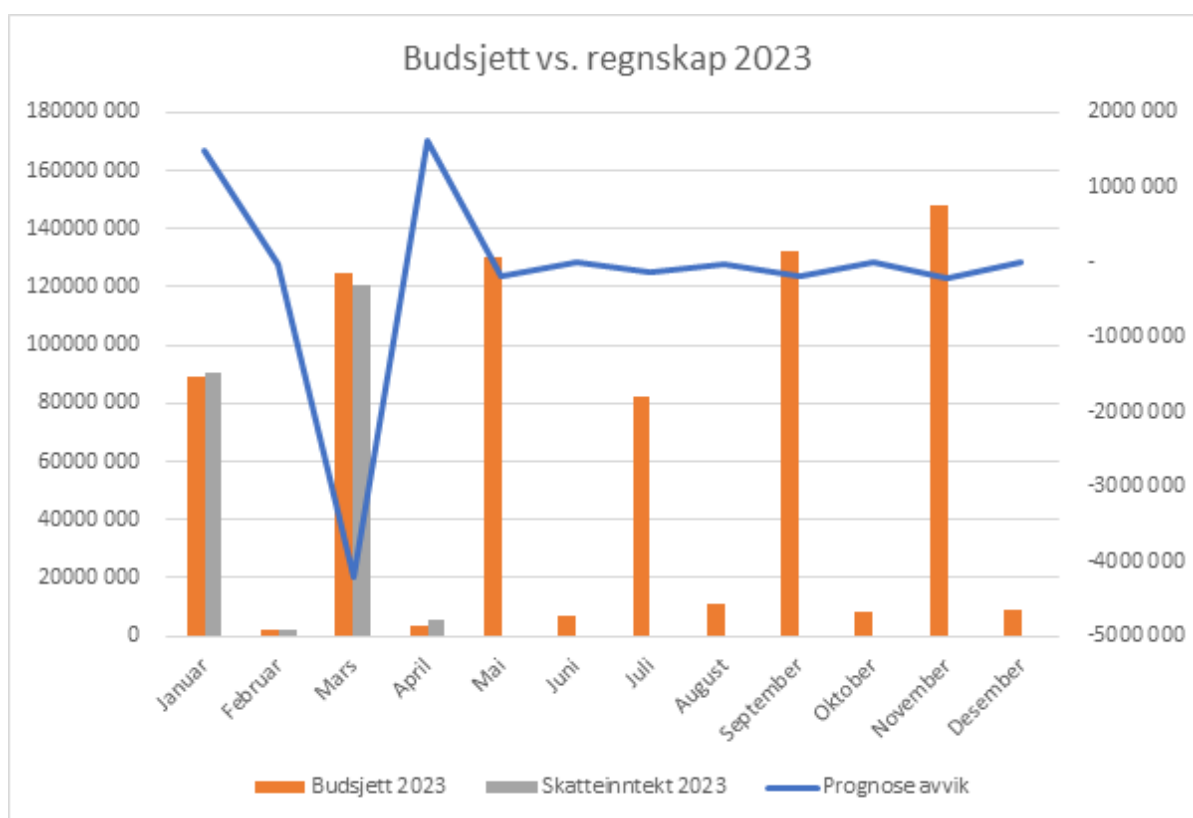
Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Rev. bud hiå. 2023	Regnskap hiå. 2023	Avvik i kr hiå.	Oppr. bud.	Rev. bud. 2023	Avvik i kr
Frie disponible inntekter						
Rammetilskudd	-215 673	-223 463	7 790	-550 243	-550 243	6 300
Inntekts- og formuesskatt	-206 875	-213 758	6 883	-747 386	-747 386	16 700
Eiendomsskatt	-18 750	-18 763	13	-75 000	-75 000	0
Andre generelle driftsinntekter	-15 260	-19 259	3 999	-81 109	-81 109	0
Sum Frie disponible inntekter	-456 558	-475 243	18 685	-1 453 738	-1 453 738	23 000

Ås kommune får 8,5 mill. kr i økt rammetilskudd i revidert budsjett. Det er imidlertid usikkert hvordan fordeling av de ekstraordinære skatteinntektene vil slå ut for Ås kommune. Revidert prognose etter RNB viser en samlet økning i skatt og rammetilskudd på 25,2 mill. kr i forhold til vedtatt budsjett.

Kommunens egen prognose for skatteinngang viser nå en forventet skatteinngang som er 6,7 mill. kr lavere enn opprinnelig budsjett for 2023. Prognosen er basert på periodiseringsnøkler som reflekterer historisk fordeling av skatteinngang per måned.

Dersom man skal legge til grunn regjeringens opplegg for å dekke lønns- og prisvekst, må Ås kommune øke budsjettet skatteinngang med 16,7 mill. kr i forhold til opprinnelig budsjett. Da vil samlet økning i skatt- og rammetilskudd dekke kommunens økte lønns- og prisvekst slik at planlagt aktivitetsnivå kan opprettholdes.

Dersom kommunens egen skatteprognose slår til, må det forventes en betydelig økt inntektsutjevning dersom regjeringens prognose stemmer.

Scenarie 1: Kommunens skatteinngang blir 2 mill. kr lavere og hele kommunesektoren får en lavere skatteinngang enn budsjettet. Da vil ikke kommunen få økt skatteutjevning og kommunen vil sitte igjen med 2 mill. kr i lavere skatteinngang.

Scenario 2: Kommunen får 2 mill. kr i redusert skatteinntekt. Regjeringens prognose om økt skatteinngang slår til. Kommunen får økt skatteutjevning, og demmer opp for redusert skatteinntekt.

Scenario 3: Kommunens prognose stemmer ikke og vi får 16,7 mill. kr mer i skatteinngang enn opprinnelig budsjett, i tråd med regjeringens forutsetning om dekning av lønns- og prisvekst. Det vil si at kommunens egne periodiseringsnøkler basert på historiske tall ikke treffer presist på hva faktisk skatteinngang blir for 2023. I dette scenariet får vi den samme skatteøkningen som landet som betyr økt skatteinngang, men ikke økt skatteutjevning.

Scenario 3 er en nødvendig forutsetning for at kommunen får dekket lønns- og prisvekst slik regjeringen legger opp til. Kommunedirektøren vurderer dette som en optimistisk prognose, men legger dette til grunn i prognoser per 1. tertial siden dette er en grunnleggende forutsetning for det økonomiske opplegget i RNB.

Samlet sett er kommunedirektørens prognose for årets skatt og rammetilskudd en økning på 25,2 mill. kr i forhold til opprinnelig budsjett. Det er stor usikkerhet knyttet til hvordan effekten av økt skatteinngang faktisk slår ut for Ås kommune. Dersom scenarie 1 eller 2 slår til, vil det være økonomisk krevende for Ås kommune.

Eiendomsskatt

Det er budsjettet med 41,5 mill. kr i eiendomsskatt på bolig og fritidseiendommer og 37,5 mill. kr i eiendomsskatt fra næring. Inntekter fra eiendomsskatt forventes å bli omtrent som budsjettet.

Integreringstilskudd

Det er budsjettet med integreringstilskudd på 60,9 mill. kr i 2023. Regjeringen har etter kommunedirektørens forslag anmodet Ås kommune om å motta 140 flyktninger i 2023. Det er foreløpig ingen endring i forutsetningene.

Lønns- og prisvekst

I opprinnelig budsjett er det anslått en årslønnsvekst fra 2022-2023 på 4,2 %, og et overheng på 1 %. Det er avsatt en lønnsreserve på 3,2 % til lønnsoppjøret for 2023.

Resultatet av lønnsforhandlingene for kommunal sektor innebærer en ramme på 5,4 %. Dette er dermed 1,2 % høyere enn forutsatt i opprinnelig budsjett.

Samlet lønns- og prisvekst(deflator¹) er anslått til 5,2 %.

Økte pensjonskostnader

Økt lønns- og prisvekst påvirker også kommunens pensjonskostnader. KLP varsler i 2. kvartal økt pensjonspremie på ca. 8 mill. kr i forhold til kommunens opprinnelige budsjett. Det er fortsatt usikkert hvordan økt lønns- og prisvekst påvirker pensjonspremien i 2023. Samtidig øker premieavviket (Differansen mellom beregnet pensjonskostnad og pensjonspremie) med 20 mill. kr. Kommunen øker som følge av dette bruk av premiefond med 20 mill. kr.

---

¹ Den kommunale deflatoren er en indeks som forsøker å representere pris- og lønnsveksten som kommunesektoren står overfor. Det er Finansdepartementet som utarbeider indeksen, og den publiseres i mest detalj av Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Rev. bud hiå. 2023	Regnskap hiå. 2023	Avvik i kr hiå.	Oppr. bud.	Rev. bud. 2023	Avvik i kr
Finansinntekter/-utgifter						
Renteinntekter	-8 595	-4 844	-3 751	-25 796	-25 796	0
Utbytter	0	0	0	-9 800	-9 800	0
Renteutgifter	28 912	21 620	7 292	85 615	85 615	0
Avdrag på lån	26 454	24 596	1 858	97 000	97 000	0
Sum Finansinntekter/- utgifter	46 770	41 371	5 399	147 019	147 019	0

Samlet forslag til budsjettendringer

Beløp i 1000

Budsjettendring	2023
Sentrale budsjettendringer	
1. tertial: RNB - økt rammetilskudd og skatt	-25 200
1. tertial: Innføring gratis kjernetid SFO for 2. trinn. Teknisk justere fra helårs- til halvårseffekt	2 200
Sum Sentrale budsjettendringer	-23 000
01-Politikk, stab og fellestjenester	
1. tertial: Økte priser IKT-driftstjenester og lisenser	5 000
1. tertial: Ny løsning gjestenett	80
Sum 01-Politikk, stab og fellestjenester	5 080
02-Barnehage	
1. tertial: Drift- og kapitaltilskudd private barnehager	4 000
Sum 02-Barnehage	4 000
03-Grunnskole	
1. tertial: Overgang - Elever fra Kroer til Rustad skole	0
1. tertial: Økte ressurser til Nordbytn ungdomsskole	0
1. tertial: Innføring gratis kjernetid SFO for 2. trinn. Teknisk justere fra helårs- til halvårseffekt	-2 200
Sum 03-Grunnskole	-2 200
04-Barn unge og familier	
1. tertial: Kjøp av institusjonsplass for alvorlig syke barn/ungdom med behov for døgnoppfølging.	5 500
1. tertial: Plasserte barn i institusjon og forsterket fosterhjem	2 000
Sum 04-Barn unge og familier	7 500
07-Hjemmeboende	
1. tertial: Økte priser på blant annet matvarer	1 000
Sum 07-Hjemmeboende	1 000
08-Eiendom	
1. tertial: Redusert FDV etter nedleggelse av Kroer skole	-1 000
1. tertial: Lavere strømkostnader	-7 000
Sum 08-Eiendom	-8 000
09-Kultur, samfunn og teknikk	
1. tertial: Follo Pride	200
1. tertial: Næringsrådgiver	320
1. tertial: Strateginotat for veilys	300
1. tertial: Økte driftskostnader Breivoll, Stuene, Berg, Kinnsåsen	100
1. tertial: Sikringstiltak Hoxtvædt	200
1. tertial: Akutt oppgradering Myråsdalen/Kveldroveien	1 000
1. tertial: Lønnskostnader vintervedlikehold høst/vinter 2023	200

Budsjettendring	2023
1. tertial: Klassifisering av kommunale vei for å kunne kjøre nye busser	150
1. tertial: Akutt tiltak i kvikkleireområdet Moer/Hoxtvedt	200
1. tertial: Innbrudd Myrveien 16	200
1. tertial: Refusjon seniorsenteret	-350
1. tertial: Høyere kostnad knyttet til innkjøp av vann	0
1. tertial: Lavere inntekter knyttet til salg av vann og avløp til Veterinærinstituttet (NMBU)	0
1. tertial: Lavere inntekt for feiing	0
1. tertial: Tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluft - Ålerudmyra skytebane	1 000
Sum 09-Kultur, samfunn og teknikk	3 520
10-Sentrale inntekter og utgifter	
1. tertial: Sikringstiltak Hoxtvedt	-200
1. tertial: Akutt oppgradering Myråsdalen/Kveldroveien	-1 000
1. tertial: Akutt tiltak i kvikkleireområdet Moer/Hoxtvedt	-200
1. tertial: Innbrudd Myrveien 16	-200
1. tertial: Økt lønnsvekst og pensjonskostnader	18 000
1. tertial: Økt bidrag kirkelig fellesråd	500
Sum 10-Sentrale inntekter og utgifter	16 900
Sum Budsjettendring	27 800
Sum totale budsjettendringer	4 800

1. tertial: RNB - økt rammetilskudd og skatt

I KS prognosemodell som ble oppdatert etter RNB er det anslått økt rammetilskudd og skatteinnfang på til sammen 25,2 mill. kr, hvorav 8,5 mill. kr er økt rammetilskudd og 16,7 mill. kr er økt skatteinnfang.

1. tertial: Økte priser IKT-driftstjenester og lisenser

Budsjettet for IKT driftstjenester og kjøp av IKT lisenser og systemer fra leverandører må økes med 5 mill. kr. Sistnevnte skyldes i hovedsak økte priser. Økte priser på driftstjenester skyldes økte behov ute i virksomhetene og en krevende bemanningssituasjon ved SFIKT har ført til behov for å leie inn konsulenter. En stor del av budsjetreguleringen vil fordeles ut til virksomhetene der leverandørfakturaene belastes.

1. tertial: Ny løsning gjestenett

Det er dårlig tilgang til gjestenettet ved kulturhuset i Ås, og det er nødvendig å erstatte gammel løsning med gjestenett. Det er behov for 80 000 kr til implementering av ny løsning.

1. tertial: Drift- og kapitaltilskudd private barnehager

I tilleggnotat til HP23-26 ble det informert om endring i satser for kapitaltilskudd for private barnehager, og at kommunedirektøren kommer tilbake med nærmere beregninger i 1. tertial. Effekten av økte satser er estimert til 1,5 mill. kr i merutgifter til private barnehager.

I 2023 er det etterbetalt ekstraordinært pensjonstilskudd for 2022 tilsvarende 0,5 mill. kr. Ordningen er søknadsbasert. Det er i tillegg etterbetalt et refusjonskrav for gjestebarn i andre kommuner for 2022 grunnet forsinket krav tilsvarende 0,15 mill. kr. Totalt 0,65 mill. kr i etterbetalinger som tilhører 2022.

Siden januar har det vært en økning i antall barn i private barnehager, og det utløser økt driftstilskudd tilsvarende 1,85 mill. kr.

1. tertial: Overgang - Elever fra Kroer til Rustad skole

I forbindelse med overføring av elever fra Kroer til Rustad skole fra august, er det behov for en midlertidig overføring av ressurser knyttet til elever med sammensatte utfordringer. Dette i tillegg til ordinær ramme som følger elevene.

1. tertial: Økte ressurser til Nordbytun ungdomsskole

Nordbytun ungdomsskole har økte utgifter knyttet til håndtering av utfordrende skolemiljø. Det kjøpes konsulent tjenester for å sette inn ekstra miljøarbeidere. Det foreslås at det overføres 1 mill. kr fra Kroer skoles budsjetter, i lys av nedleggelse fra høsten, som et midlertidig tiltak for 2023.

1. tertial: Innføring gratis kjernetid SFO for 2. trinn. Teknisk justere fra helårs- til halvårseffekt

I statsbudsjettet for 2023 ble det innført gratis kjernetid i SFO for 2. trinn. Den nye ordningen trer i kraft fra høsten 2023 ved nytt skoleår. Det ble i kommunedirektørens tilleggsnotat lagt til helårseffekt for denne ordningen. Budsjettrammen korrigeres derfor fra helårs- til halvårseffekt for brukerbetaling i SFO. Finansiering av ordningen reduseres tilsvarende med redusert rammetilskudd.

1. tertial: Kjøp av institusjonsplass for alvorlig syke barn/ungdom med behov for døgnoppfølging.

Merutgifter knyttet til kjøp av institusjonsplass for alvorlig syke barn/ungdom med sammensatte diagnoser med behov for døgnoppfølging.

1. tertial: Plasserte barn i institusjon og forsterket fosterhjem

Økte utgifter til plasserte barn i institusjon, beredskapshjem og fosterhjem.

1. tertial: Økte priser på blant annet matvarer

Prisjustering som følge av økte utgifter til blant annet matvarer.

1. tertial: Redusert FDV etter nedleggelse av Kroer skole

Nedleggelse av Kroer skole resulterer i lavere FDV-kostnader for virksomheten.

1. tertial: Lavere strømkostnader

Prisen for strøm er redusert siden høsten 2022, og kostnadene er derfor lavere enn opprinnelig budsjett.

1. tertial: Næringsrådgiver

Høsteffekt av en ny stilling

1. tertial: Strateginotat for veilys

Kommunen har akutt behov for å oppgradere veilys (målte anlegg) samt klargjøre for overdragelse til Viken Fylkeskommune

1. tertial: Økte driftskostnader Breivoll, Stuene, Berg, Kinnsåsen

Økt kostnader for å ivareta områdene i henhold til sikkerhet og å forhindre redusert verdi. Økte kostnader drift av toalett. Det finnes pr i dag ikke ressurser til å ivareta områdene innenfor vedtatt ramme på en forsvarlig måte. 100 000 er for å dekke et absolutt minimum.

1. tertial: Sikringstiltak Hoxtvædt

Finansieres fra en avsatt pott. Området er kommunalt eid og må sikres for å ivareta 3. person. Deler av tiltaket ble finansiert i 2022. Resten må finansieres i 2023.

1. tertial: Akutt oppgradering Myråsdalen/Kveldroveien

Finansieres fra en avsatt pott. Veien er gjennom vinteren 2022/2023 påført store skader. Behov for akutt oppgradering av slitelag. Konsekvens av manglende bevilgning er redusert trafiksikkerhet.

1. tertial: Lønnskostnader vintervedlikehold høst/vinter 2023

I forbindelse med brøyting av snø og drift av kommunal vei og øvrige arealer er budsjettet for 2023 brukt opp. Konsekvens av manglende bevilgning er redusert trafiksikkerhet. Økte kostnader knyttet til drift av kommunens utearealer.

1. tertial: Klassifisering av kommunale vei for å kunne kjøre nye busser

Kommunen er forespurt om å tillate kjøring av tyngre og lengre busser i forbindelse med Vikens nye tilbud for busslinjer i Ås og Follo. I den forbindelse så er det behov for ny klassifisering av kommunale veier for å sikre at veien tåler nye større kjøretøy.

1. tertial: Akutt tiltak i kvikkleireområdet Moer/Hoxtvedt

Finansieres fra en avsatt pott. I forbindelse med store nedbørsmengder er det to hendelser fra april 2023 som medfører at kommunen får ekstrakostnader for å sikre overvann på avveie. Dette medfører behov for akutt bruk av geoteknisk kompetanse og dermed konsulenttenester. I tillegg påløper det kostnader til sikringstiltak i forbindelse med akuttfasen. Konsekvens av manglende bevilgning er usikkerhet for beboer og i ytterste konsekvens fare for hendelser i kvikkleiresonen.

1. tertial: Innbrudd Myrveien 16

Finansieres fra en avsatt pott. Kommunen er påført økte kostnader i forbindelse med 2 innbrudd i Myrveien 16. Forsikring dekker kun verktøy og utstyr som er nyere en 5 år. Konsekvens av manglende bevilgning er redusert kvalitet på tjeneste på vei, park og vann og avløp.

1. tertial: Refusjon seniorsenteret

For 2023 foreligger en avtale om at kommunen kan kreve refusjon for lønnsutgifter knyttet til seniorsenteret.

1. tertial: Høyere kostnad knyttet til innkjøp av vann

Økte kostnader for kjøp av vann fra Nordre Follo.

1. tertial: Lavere inntekter knyttet til salg av vann og avløp til Veterinærinstituttet (NMBU)

- 345 Distribusjon vann: Mindreinntekt 3,0 mill. skyldes periodiseringsavvik og betydelig redusert forbruk av vann på NMBU, (Veterinærinstituttet). Prognose for året er en mindreinntekt på kr 1,5 mill.
- 350 Avløpsrensing: Mindreinntekt 3,0 mill. skyldes periodiseringsavvik og betydelig redusert levert avløpsvann fra NMBU, (Veterinærinstituttet). Prognose for året er en mindreinntekt på kr 1,5 mill.

1. tertial: Lavere inntekt for feiing

338: Feiing: Det varsles en mindre inntekt jfr. budsjett på kr 1.0 mill. Avviket skyldes redusert inntekt på området.

1. tertial: Økt lønnsvekst og pensjonskostnader

I opprinnelig budsjett er det anslått en årslønnsvekst fra 2022-2023 på 4,2 %. Resultatet av lønnsforhandlingene for kommunal sektor innebærer en ramme på 5,4 %. Dette er dermed 1,2 % høyere

enn forutsatt i opprinnelig budsjett. Det er behov for å tilføre lønnsreserven 10 mill. kr til årets lønnsoppgjør.

Økt lønns- og prisvekst påvirker også kommunens pensjonskostnader. KLP varsler i 2. kvartal økt pensjonspremie på ca. 8 mill. kr i forhold til kommunens opprinnelige budsjett. Det foreslås å øke netto budsjetterte pensjonskostnader med 8 mill. kr.

1. tertial: Økt bidrag kirkelig fellesråd

Kirkelig fellesråd sitt budsjett har i de senere tiårene ikke blitt kompensert for befolkningsvekst og utvidelse av kirkegårdene, jf. vedlagt rapport fra kirkelig fellesråd. Kommunedirektøren foreslår å styrke ressursene til drift av kirkegårdene med 400 000 kr.

Kirkelig fellesråd har heller ingen buffere i sitt budsjett til å dekke akutte vedlikeholdsbehov. Det foreslås derfor å øke denne rammen med 100 000 kr. Samtidig vil kommunedirektøren understreke at Kirkelig fellesråd også må vurdere alle tiltak som kan effektivisere driften av tjenestene de utfører.

Det vises for øvrig til vedlegg i tertialrapporten med søknad fra kirkelig fellesråd om økte overføringer.

2 Finansforvaltning

Gjeldsforvaltning

Kommunens lån skal settes sammen med tanke på å oppnå de overordnede målene for finansporteføljen, jf. Ås kommunes reglement for finansforvaltning.

Kommunestyret har vedtatt et låneopptak til investeringer for 2023 på 168,968 mill. kr. I tillegg til dette er det budsjettert med 40 mill. kr i startlån som er tatt opp som lån i Husbanken.

Det ble i 1. tertial 2023 tatt opp et fastrentelån på 59,25 mill. kr som gjelder utvidelse av grønt rammelån i kommunalbanken til finansiering av Åsgård skole. Resterende låneopptak for 2023 blir tatt opp høsten 2023.

Ås kommune hadde per 30.04.2023 følgende gjeldsportefølje:

Lån	Restgjeld	Rente	Tid til utløp	Sluttdato	Lånetype
KBN-20200418	300 000 000	3,95%	0,45	16.10.2023	3 mnd Nibor Bullet
KBN-20210099	152 981 000	3,96%	2,93	07.04.2026	3 mnd Nibor Bullet
KBN-20210224	93 771 910	1,37%	1,65	27.12.2024	Fastrente
NO0012519661	300 000 000	3,46%	1,01	06.05.2024	3 mnd Nibor Bullet
NO0012853466	350 000 000	3,54%	0,07	30.05.2023	Sertifikat
NO0012864521	300 000 000	3,62%	0,11	13.06.2023	Sertifikat
NO0012701301	150 000 000	4,06%	0,36	13.09.2023	Sertifikat
KBN-20130007	303 341 790	4,05%	37,44	12.10.2060	3 mnd Nibor grønt lån

KBN-20170101	19 751 168	3,11%	12,03	15.05.2035	P.t. rente
KBN-20170103	213 691 010	1,83%	12,03	15.05.2035	Fastrente
KBN-20170566	91 233 350	3,79%	24,52	11.11.2047	3 mnd Nibor
KBN-20230004	14 185 890	4,05%	37,44	12.10.2060	3 mnd Nibor
KBN-20230014	59 250 000	3,49%	39,73	24.01.2063	Fastrente grønt lån
Sum	2 348 206 118				

Refinansieringsrisiko

Ås kommune har per 30.04.2023 en utestående langsiktig gjeld, utenom lån fra Husbanken, på 2 348 mill.kr. Gjennomsnittlig rente for hele låneporteføljen var på 3,48 % per 30.04.2023. Andelen sertifikatlån og lån med forfall innen et år er nå på 34 % som er innenfor finansreglementets grense på 60%. Langsiktig gjeld inkludert lån fra Husbanken er på 2 653 mill. kr.

Renteutgifter

Rentenivået var ved utgangen av 2021 på et historisk lavt nivå, med en gjennomsnittlig rente på 0,98% for Ås kommune. Ved utgangen av 2022 var rentenivået for Ås kommunes låneportefølje økt til 3,37 % og ligger nå på 3,48 %.

Opprinnelig vedtatt budsjett for renteutgifter for 2023 var på 85,6 mill. kr. Oppdatert prognose viser nå forventede renteutgifter på 87 mill. kr for 2023.

Renterisiko

Ås kommune bandt renten på to av lånene i 2021 og har bundet renten for 4 år på årets låneopptak. 366,7 mill. kr av låneporteføljen er fast, noe som utgjør 15,6 % av porteføljen.

Kapitalforvaltning

Langsiktig finansiell aktiva

Langsiktig finansiell aktiva er plassering av midler fra tidligere salg av E-verksmidler. I henhold til Ås kommunes finansreglement kan finansiell aktiva plasseres i bankinnskudd, rentepapirer og aksjer etter rammene gjengitt nedenfor. Langsiktig finansiell aktiva er klassifisert som omløpsmidler i regnskapet. Sum langsiktig finansiell aktiva var på 205,2 mill. kr per 30.04.2023. Dette er plassert i kapitalmarkedet som forvaltes av DNB Asset Management og Arctic Asset Management. Det har vært en positiv avkastning på kommunens plasseringer i kapitalmarkedet hittil i år:

Forvalter:	Avkastning %	Avkastning kr	Beholdning 31.12.2022	Beholdning 30.04,2023
DNB Asset Management AS	6,34 %	6 873 856	108 336 519	115 210 376
Arctic Fund Management	2,91 %	2 547 321	87 478 352	90 025 673
Sum langsiktig finansiell aktiva	4,81 %	9 421 177	195 814 872	205 236 049

*Tall i 1 000 kr

Rammer og faktiske plasseringer

Plassering pr. gruppe	Plassering % 1. tertial 2023	Rammer
Renteplasseringer (sertifikater og obligasjoner)	78 %	100 %
Aksjefond	22 %	25 %

For 2023 er det budsjettet med en avkastning på 9,8 mill. kr. årlig, tilsvarende et avkastningskrav på ca 5 %. Hittil i år er avkastningen på 9,42 mill. kr eller 4,81 %. Avkastningen er dermed over periodens budsjett.

Avkastningen av E-verksmidlene påvirkes av kurssvingninger selv om aksjeandelen er lav.

Kommunen må ha buffere for å dekke år med dårlig avkastning. De årene kommunen oppnår høy avkastning bør derfor bufferen styrkes for å kunne møte svingninger i avkastningen uten at dette trenger å få direkte følger for driften.

Overskuddslikviditet

Overskuddslikviditet er likvide midler som i henhold til likviditetsprognosen ikke vil komme til anvendelse innen de nærmeste 12 månedene.

For å oppnå bedre avkastning på kommunens likviditetsoverskudd har Ås kommune plassert overskuddslikviditet i pengemarkedsfond, korte obligasjonsfond og bankinnskudd utenfor konsernkonto. Alle plasseringer er foretatt innenfor rammene til kommunens finansreglement. Det var plassert 315 mill. kr i obligasjons- og pengemarkedsfond per 30.4.2023:

Forvalter:	Beholdning 31.12.2022	Beholdning 30.04.2023	Avkastning	Avkastning %
Odin rente	84 382	86 133	1 751	2,03
KLP FRN	98 603	100 250	1 647	1,64
DNB FRN 20	126 566	128 651	2 085	1,62
Sum overskuddslikviditet	309 551	315 034	5 483	1,74

*Tall i 1 000 kr

Kommunens likviditet er midler fra kommunens bundne og ubundne fond, samt ubrukte låneopptak. Renteinntektene avhenger av beholdningen på likviditet som igjen avhenger av fremdriften i investeringsprosjekter.

3 Investeringer

Opprinnelig budsjett for 2023 er 285 millioner kroner. I tillegg er det regulert 152 millioner kroner av ubrukte midler fra tidligere år. Dette gir en totalramme på 437 millioner kroner for 2023.

Salg av eiendommer:

Pr 1. tertial er Skoleveien 4 solgt for 16 millioner kroner. Togrenda barnehage er solgt med overtakelse 1. juni og salg av Smedly er i gang.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				Kommentar
	Opprinnelig budsjett	Reguleringer i år	Rev. bud.	Regnskap hiå.	
Arealeffektivisering og samlokalisering	6 000	0	6 000	48	Dispensasjonssøknad for Modulskolen er sendt til Byggesak. Brukerinvolvering pågår, prosjektet er i rute.
Biler/Maskiner. Vei, idrett og natur	2 000	341	2 341	0	Pågår. Anskaffelser av biler/maskiner gjennomføres i hht plan.
Brannsikkerhet formålsbygg	0	592	592	0	Midlene vil bli brukt til oppgradering av brannalarmanlegg i Dr. sødrings vei 10.
Breivoll - Tilrettelegging av ny leieavtale	0	244	244	4	Pågår. Kommunen vurderer fortløpende tiltak for å fremheve Breivoll og videreutvikle forholdet til DNT med tilhørende leieavtale.
Bygningsmessige tilpassninger Helsebygg	1 000	0	1 000	86	Det er planlagt ombygging av underetasje Dr. sødrings vei 10 og Tunveien 1 for å tilpasse disse boligene bedre til formålet.
Digitalisering av byggesaksarkiv	0	3 807	3 807	0	Det påløper fortsatt kostnader/fakturaer for prosjektet. Gjelder digitalisering av kommunens eiendomsarkiver.
Digitaliseringsprosjektet	0	1 084	1 084	0	Det er ikke påløpt kostnader på dette prosjektet hittil i år, da det har vært begrenset kapasitet i Stor Follo IKT som følge av sonderinger rundt overgang til IKOMM.
E.kap tilskudd KLP	2 800	0	2 800	0	Det er ikke mottatt endelig egenkapitaltilskudd for KLP for 2023.
FDV system	0	231	231	0	Midlene er tenkt bruk til utvidelse av Plania - ordresystem bolig.
Flerbrukshall Ås VGS	5 000	12 069	17 069	8 725	Åshallen ble overtatt i august 2022, og satt i drift. Arbeid med utenomhus pågår. Estimert ferdig juni 2023. Det er budsjettet med finansiering av prosjektet med spillemidler. Det er usikkerhet knyttet til hvor mye dette tilskuddet vil utgjøre og når dette utbetales.
Hurtigladepunkt for El-bil	1 000	1 416	2 416	6	Arbeidet pågår. Det er bestilt flere arbeid fra leverandør på Bjørenbekk, Breivoll, Nordbytn og Kulturhus.
Infrastrukturtiltak	10 000	30 220	40 220	1 028	Finansieringsmodellen for områdereguleringen i sentrum er vedtatt. Påløpte kostnader knytter seg til utforming av finansieringsmodellen, utredninger av kryssløsninger og prosjektering av VA-anlegg.
Internkostnader prosjekt til fordeling	0	0	0	2 173	Prosjektet brukes i løpet av året, ved årsslutt er kostnaden fordelt ut på andre investeringsprosjekter.
Kirkelig Fellesråd	750	0	750	0	Det satt av en fast årlig investeringsramme på 0.75 mill. kr. til investeringer for kirkelig fellesråd. Rådet prioriterer innenfor denne

Investering	Årets budsjett				
	Opprinnelig budsjett	Reguleringer i år	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Kommentar
					rammen. Det er ikke påløpt kostnader hittil i 2023.
Kjøp av transportmiddel HS	0	856	856	0	Kontrakt er inngått og bil blir levert i august/september.
Kveldroveien/Myråsdalen - totalfornying-trafikksikkerhet	250	0	250	0	Pågår. Arbeid med kartlegging og prosjektbeskrivelse er startet opp.
Mindre investeringsprosjekter	938	2 258	3 196	92	De er påløpt kostnader til strengt nødvendige sikringstiltak for NAV Ås.
Moer sykehjem 1 byggetrinn 2016-2021	0	2 694	2 694	0	Prosjektet er ferdigstilt. Sluttrapport utarbeides.
Moer sykehjem, inventar og IKT	0	3 676	3 676	259	Kontrakt på medisinkabinett er inngått og blir levert i september/oktober. Det gjenstår også innkjøp av utemøbler og noe inventar.
Nordby barnehage, nybygg	0	686	686	0	
Ny barnehage Dyster/Eldor	300	-184	116	0	Detaljreguleringsplan framstilt for politisk behandling. Saken framsendes på nytt når Barnehagebehovsplanen er vedtatt.
Ombygging Langbakken 27 til ungdomshus	0	-10	-10	0	
Oppgradering kinoteater	1 000	0	1 000	0	Er i gang med å anskaffe et nytt kinoanlegg. Deretter fornyes annet teknisk utstyr så langt rammen rekker.
Oppgradering Moer sykehjem	0	1 507	1 507	0	Avsluttet. Midler overføres til ubundet investeringsfond.
Oppgradering utearealer skoler og barnehager	0	604	604	0	Restmidlene på prosjekter er planlagt brukt til utskiftning av lekeapparater skoler og barnehager.
Oppgradering veilysanlegg	0	2 301	2 301	275	Arbeid pågår med oppgradering av anlegg i henhold til ny plan.
Robotisering og utvikling av Arkiv	0	794	794	0	Arbeidet med å legge Sak/Arkiv over i skyen ble gjennomført i 2022. Robotisering er foreløpig satt på vent i Stor Follo IKT-samarbeidet.
Sjøskogen skole - oppgradering uteområder	0	-1 269	-1 269	-1 174	Prosjektet ble ferdigstilt i 2022. Som følge av økte priser i markedet har tilbudet etter anbudskonkurranse blitt noe høyere enn budsjettet. I tillegg har det blitt noen justeringer av utførelsen av uteområdet. Det har blitt regnskapsført kostnader på ca. 500.000 som er omtvistet. Denne er avvist og vil bli kreditert. Regnskapet for prosjektet avsluttes i løpet av 2023. Resterende avvik foreslås finansiert av pott for fullfinansiering av prosjekter etter anbudskonkurranse, konto 25350141.
Sjøskogen skole, ombygging	0	3 000	3 000	0	Planlegging er i gang og ombygging for bedre arealutnyttelse er tenkt gjennomført sommeren 2023.
Solberg Bru	0	12 098	12 098	403	Entreprenør er valgt og kontrakt underskrevet. Prosjektering er utført og godkjenningssøknad ligger hos Vegdirektoratet. Anlegget forventes ferdig i løpet av oktober 2023.
Solceller - Energiltak kommunale bygg	25 000	0	25 000	0	Det vil utlyses en konkurranse på solceller på Moer sykehjem for å teste marked, kriterier og pris. Deretter vil øvrige bygg planlegges i prioritert rekkefølge.
Solfallsveien 27b	0	12 010	12 010	0	Behovet er gjennomgått på nytt. Oppstart skisseprosjekt høsten 2023.

Investering	Årets budsjett				
	Opprinnelig budsjett	Reguleringer i år	Rev. bud.	Regnskap hiå.	Kommentar
Standardheving parkeringsplasser og etablering av parkeringsautomater	0	2 807	2 807	7	Pågår. Det vil utføres standardheving med skilting, oppmerking og innføring av parkeringsbestemmelser i sentrum, samt innkjøp av p-automat og system til p-hus i neste tertial.
Standardheving/Påkostning	4 000	4 817	8 817	2 546	Utgift pr 1. tertial gjelder utkjøp av brukte leasingbiler, ombygging Hellinga 7 til aktivitetssenter og oppgradering av heis Dr. sødrings vei 10. . Videre er årets budsjett planlagt benyttet til universell utforming Nordby tun ungdomsskole og utvidelse av fastelgesenter Moer sykehjem.
Teknologi og IT Helse	0	6 743	6 743	0	
Tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluftsliv	3 000	11 910	14 910	674	Tiltak i vedtatt plan er under planlegging. Tiltaksplan er under rullering.
Tiltaksplan sykling, gange og trafikksikkerhet	3 300	6 821	10 121	0	Pågår. Det er startet opp arbeider knyttet til tiltak N1-Nebbaveien, N2 - Breivollveien (strakstiltak), S1 - Brekkeveien, S10-Langbakken (utredning). Det arbeides med Hjertesone Nordby skole
Tomtekjøp	0	0	0	1	Det er ikke planlagt tomtekjøp pr 1. tertial. Utgiften som er ført i årets regnskap gjelder tinglysningsgebyr for overtakelse av kommunal vei.
Trådløst nett og kabling på skole og barnehage	0	1 321	1 321	0	Prosjektet skal dekke behov for trådløs kabling og nett på skoler og barnehager. Det er ikke brukt midler på prosjektet hittil i 2023. Prosjektet avventer nå vurderingen av fremtidig leverandør for IKT driftstjenester for kommunen.
Universell utforming	0	1 793	1 793	60	Rammen ses i sammenheng med prosjekt 0700 og er planlagt benyttet til universell utforming av Nordby tun ungdomsskole.
Utbyggingsavtaler	0	-73	-73	0	
Utskiftning av senger på Moer	0	338	338	0	Jobbes med og skal på anbud i løpet av Juni.
Utstyr kjøkken ved utvidelse sykehjem	0	559	559	808	Utstyr er satt i bestilling og blir levert i Juni.
Utvide p-plass seniorsenter Nordby	500	50	550	0	Avventes. Arbeidet er ikke igangsatt da det ikke er ressurser tilgjengelig for oppfølging.
Utvikling av Hogstvedtareal (gamle renseanlegg)	250	0	250	0	Pågår. Forberedene arbeider og nødvendig sikring av området før kartlegging og prosjektering av ny løsning.
Videreutvikling av SD-anlegg	0	738	738	419	Rammen brukes til oppgradering av programvare sentralt driftsystem.
Åsgård skole Inventar og IKT	18 625	-236	18 389	0	Alt av inventar og IKT er bestilt. Leveres som planlagt.
Åsgård skole, utvidelse	139 000	-991	138 009	78 733	Framdrift iht plan. Forventet sluttkostnad for prosjektet er 483 millioner kroner inkluder mva, noe som tilsvarer 8,5 millioner kroner over gjeldende ramme på 475 millioner kroner. Dette vil bli foreslått dekket av avsatt reserve for fullfinansiering av prosjekter. Kommunedirektøren vil komme tilbake til dette i 2. tertial. Kostnadsøkningen skyldes i hovedsak krigen i Ukraina.
Sum	224 713	127 622	352 335	95 172	

Selvkost

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				Kommentar
	Opprinnelig budsjett	Reguleringer i år	Rev. bud.	Regnskap hiå.	
Biler, maskiner VAR	1 500	4 664	6 164	0	Pågår. Anskaffelser av biler/maskiner gjennomføres i hht plan.
Hovedplan Vann og avløp	36 000	-4 710	31 290	237	Pågår. Fordeles ut på underprosjekter iht. hovedplan. Arbeidene er iht. budsjett og fremdriftsplan.
Infrastrukturtiltak	0	0	0	604	Finansieringsmodellen for områdereguleringen i sentrum er vedtatt. Påløpte kostnader knytter seg til utforming av finansieringsmodellen, utredninger av kryssløsninger og prosjektering av VA-anlegg.
Mindre investeringsprosjekter VA	3 600	8 366	11 966	494	Pågår. Fordeles ut på underprosjekter. Liten aktivitet i 1. tertial, men nytt anlegg påbegynnes etter ferien.
Oppgradering Vann og avløp	14 400	10 629	25 029	27	Pågår. Fordeles ut til diverse underprosjekter iht. tiltaksplan. Denne kontoen benyttes også til den kommunale andelen av infrastrukturtiltak (sentrumsutvikling).
Reservevannforsyning Ås kommune	5 000	6 051	11 051	403	Prosjektorganisasjonen er etablert med samarbeidskommunen Frogn. Valg av vannleverandør for reservevannsløsning vil bli gjennomført i 2023. Prosjektet er i en planleggingsfase og det arbeides med å få på plass nødvendige utredninger for å kunne legge frem et grunnlag for politisk beslutning innen 15.12.2024. Prosjektet er i gang med anskaffelse av en rammeavtale for rådgivningstjenester, slik at nødvendig grunnlag blir produsert. Rammeavtalen planlegges inngått 30.06.2023.
Utbedring eksisterende høydebasseng Aschjemskogen	0	0	0	32	Anlegget er overtatt og tatt i bruk. Prosjektet avsluttes og finansieres ved bruk av ubundet investeringsfond.
Utbyggingsavtaler	0	-81	-81	0	
Sum	60 500	24 919	85 419	1 797	

Sum øvrige prosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				Kommentar
	Opprinnelig budsjett	Reguleringer i år	Rev. bud.	Regnskap hiå.	
Sum øvrige prosjekter	0	233	233	496	
Sum	0	233	233	496	

4 Befolkningsutvikling

I handlingsprogram for 2023-2026 ble snittet av KOMPAS og SSBs framskrivninger lagt til grunn, 21 209 innbyggere ved inngangen av 2023. 1.1.2023 var det 21 350 innbyggere i Ås kommune. Folketallet ble noe høyere, og henger sammen med økt antall bosettinger av flyktninger. Ved utgangen av 1. kvartal 2023 er det registrert 21 512 innbyggere i Ås kommune. I løpet av 1. kvartal 2023 har innbyggertallet økt med 162 innbyggere. Fødselstallene i 1. kvartal 2023 er høyere enn fødselstallene i 1. kvartal 2022. Samtidig viser tall for døde motsatt endring. Innbyggerveksten i 1. kvartal skyldes i hovedsak netto innflytting innenlands og netto innvandring.

Befolkningsutvikling 1. Kvartal 2023

	1.Kvartal 2022	2.Kvartal 2022	3.Kvartal 2022	4.Kvartal 2022	1.Kvartal 2023
Folketall ved inngangen av kvartalet	20 780	20 918	20 857	21 149	21 350
Fødte	37	51	46	41	47
Døde	29	44	42	37	36
Fødselsoverskudd	8	7	4	4	11
Innvandring	79	102	220	109	101
Utvandring	48	60	74	34	47
Innflytting, innenlands	441	356	737	497	442
Utflytting, innenlands	342	466	595	378	345
Netto innvandring og flytting	130	-68	288	194	151
Folkevekst	138	-61	292	201	162
Folketallet ved utgangen av kvartalet	20 918	20 857	21 149	21 350	21 512

5 Hovedsatsinger

Kommuneplanens samfunnsdel 2022-34 gir overordnede mål for de kommunale virksomhetene samt strategier for hvordan målene skal nås (Slik gjøres det). Disse målene og strategiene er grunnlaget for hovedsatsinger i kommunens handlingsprogram og økonomiplan. Det er dette som skal rapporteres på i tertialrapporteringene og årsmeldingen.

1 Felles for kommunens samfunns- og tjenesteutvikling

Av kommuneplanens 26 mål, er det ni av dem som går på tvers av kommunens tjeneste- og samfunnsutvikling. Disse ni målene skal alle virksomhetene rapportere på.

1.1 Sammen for å nå målene

Mål 1

Ås kommune har et aktivt lokaldemokrati og samarbeider på tvers av virksomhetene med innbyggere, organisasjoner, næringsliv og regionale myndigheter for en bærekraftig tjeneste- og samfunnsutvikling.

Slik gjøres det:

- 1.1: Se samfunns- og tjenesteutviklingen i sammenheng.
- 1.2: Tilrettelegge for at alle innbyggerne kan delta på ulike samfunnsarenaer.
- 1.3: Sikre en aktiv og bærekraftig næringsutvikling.

- 1.4: Utvikle ulike former for innbyggermedvirkning som bidrar til demokratideltakelse.
- 1.5: Sikre innbyggerne påvirkningsmuligheter i saker som gjelder dem selv og lokalsamfunnet.
- 1.6: Øke dialog og samhandling mellom kommunale tjenester og frivillig sektor.
- 1.7: Forenkle og synliggjøre kommunale bidrag og støtte til frivillig sektor.
- 1.8: Være en pådriver for å etablere nettverk, partnerskap og samarbeidsavtaler med frivilligheten, næringslivet, studenter, utdannings- og forskningsinstitusjoner, offentlige, myndigheter, nabokommuner og andre aktører.

RAPPORTERING MÅL 1:**1.1**

Eksempler på tiltak som ser samfunns- og tjenesteutvikling i sammenheng:

- Det nasjonale prosjektet «Fremtidens kulturskole» med KS og Norsk kulturskoleråd
- Etablering av kommunalt fagnettverk «Kultur og helse»
- Prosjekt «Ås som demensvennlig samfunn»
- Prosjektet «Xenofobia – frykten for det ukjente»
- Etableringen av nytt innovasjonsenter i Ås.
- Utviklingen av et nytt talentutviklingsprogram «UngInnovasjon».
- Deltakelse i prosjektet «Strategisk byutvikling».

Kommuneplanens samfunnsdel er en plan for utvikling av kommunens tjenester og kommunen som samfunn. Den brukes som grunnlag for bl.a.:

- Utarbeidelse av temaplaner for samfunns- og tjenesteutvikling.
- Utvikling av kommunens plan- og rapporteringssystem.

1.2

Eksempler på tiltak som legger til rette for at alle innbyggere kan delta på ulike samfunnsarenaer er:

- Ås internasjonale kultursenter
- Bibliotekene
- Frivilligsentralen i Ås med bl.a. digiHjelp, datalab for eldre og språkkafè/språkkurs.

1.3

- For å sikre en aktiv og bærekraftig næringsutvikling er det etablert et innovasjonsenter for nyskaping og entreprenørskap i Ås sentrum i samarbeid med NMBU, ARD Innovation og Aggregator inkubator. Dette er lokalisert i Rådhusplassen 27, og er under utvikling.

1.4

- I arbeidet med kommunale planer arrangeres det folkemøter, høringer og ulike typer brukerinvolvering. Eksempel på dette er åpne møter med kafedialoger i forbindelse med

arbeidet med kommunedelplan for nærmiljø- og idrettsanlegg, friluftsområder og ferdsselsårer samt jordvernstrategier for Follokommunene.

1.5

- I arbeidet med nye avtaler for eldre- og seniorsentrene er det lagt til rette for involvering og medvirkning.
- NAV Ås har brukerutvalg som møtes 4 til 6 ganger årlig. I brukerutvalget sitter representanter for NAV sine prioriterte brukergrupper. Utvalget har dialog om alle saker som har direkte betydning for innbyggerne som har behov for NAV sine tjenester, samt at de involveres i NAV sine overordnede strategier.
- Samtaletjenesten benytter tilbakemeldingsverktøyet FIT (Feedback Informed Treatment). Dette er et verktøy som brukes for å endre og forbedre tjenesten i tråd med erfaringer og brukernes ønsker. Det gjennomføres brukerundersøkelser i flere andre deler av virksomheten.
- På Moer helsehus, Moertunet og boliger voksne avholdes det brukerrådsmøter ihht fastsatt mandat. Dette er en struktur for å sikre pårørende- og brukermedvirkning.

1.6

- Det samarbeides med frivillige, lag og foreninger gjennom frivilligsentralen. Det gjennomføres ulike tiltak for flyktninger og inkludering generelt. Det ses på løsninger for hvordan kontakten med bl.a. idretten kan bedres.

1.7

- På kommunen nettsider er det vist til Tilskuddsportalen, et digitalt oppslagsverk med over 2700 søkbare tilskudd. Ås kommune har noen søkbare midler til frivillig sektor i Ås. Støtteordningene [synliggjøres på kommunens hjemmeside](#).

1.8

Eksempler på tiltak der kommunen er pådriver for å etablere nettverk, partnerskap og samarbeidsavtaler:

- Kulturskolen drifter Talentutviklingsprogrammene UngMusikk og UngKunst, et avtalefestet samarbeid med universiteter/høgskoler, fylkeskommunen, videregående skoler, folkehøgskoler og 36 kommuner i Viken.
- Ås har fått midler fra Viken til oppstart av et nytt regionalt program, UngInnovasjon. Skoleåret 2023/2024 er et pilotår for UngInnovasjon med utgangspunkt i kulturskolen, ungdomsskolene, Ås videregående skole, Ungt entreprenørskap Viken, Vitenparken, NMBU, studentinnovasjon, ARD og Aggrator. Kommunene i Follo inviteres først med i UngInnovasjon, deretter inviteres alle kommunene og videregående skoler i Akershus.
- For næringslivet, se kapittel 1.2 Attraktive Ås – kunnskapskommunen.
  1. Attraktive Ås - kunnskapskommunen

1.2 Attraktive Ås - kunnskapskommunen

Mål 2

Ås kommune er en attraktiv kunnskapskommune basert på samarbeid mellom kommunen, innbyggere, utdanningsinstitusjoner, universitetet og tilgrensende institutter og næringsliv.

Slik gjøres det:

2.1 Næringsutvikling

- Utarbeide planer for utvikling av næringsliv og etablere møteplasser for samarbeid med næringslivet.
- Bidra i samarbeidet mellom utdanningsaktørene på Ås, universitetet, fylkeskommunen og det lokale næringslivet for å utveksle fagkompetanse og skape gode overganger mellom utdanningsnivåene og næringslivet

2.2 Samarbeid med universitetet om å:

- Utvikle Ås med kvaliteter som gjør at det blir attraktivt for studenter, forskere og næringsliv fra hele verden å bo og jobbe i Ås.
- Utvikle et kulturtilbud med aktiviteter, opplæring og opplevelser innenfor kunst- og kulturfaglige områder.
- Investere i og bruke idretts- og kulturanlegg.
- Bidra i arbeidet med å utvikle Campus Øst.
- Legge til rette for studentfrivillighet og studentvelferd.

2.3 Omdømme

- Styrke lokal identitet, tilhørighet og trivsel blant de som bor i og besøker kommunen.
- Invitere sentrale aktører til å delta i et felles prosjekt for å tydeliggjøre merkevaren Ås.
- Nå bedrifter, innbyggere og besøkende som skal bidra til ønsket vekst.
- Identifisere særtrekk, kvaliteter og egenskaper ved Ås som skal vises fram for ulike målgrupper.

RAPPORTERING MÅL 2:

2.1

- Arbeidet med temaplan for næring er i gang, og opplegg for arbeidet med planen er presentert for politikerne. Det legges vekt på workshops og møtepunkter mellom kommunen, Campus Ås, næringslivet og politikere.
- I slutten av mars ble det arrangert en investorkonferanse på Campus Ås med deltagere fra hele verden. Ås bidro med støtte til konferansen, og brukte anledningen til presentere Ås for potensielt næringsliv, innovasjonsbedrifter og fagfolk. Det tas sikte på å arrangere en slik konferanse i 2024.
- Det arbeides med en ny og mer brukervennlig nettside for næringsutvikling i Ås som skal lanseres ila våren 2023. Den skal bidra til at kommunikasjon med næringslivet blir enklere og at informasjonen næringslivet trenger blir mer tilgjengelig.

- Kommunen deltar i prosjekt «Bærekraftløftet Viken!» i regi av KS og NHO. Prosjektet skal med utgangspunkt i FNs 17 bærekraftsmål bl.a. bidra til å mobilisere næringsliv og andre samfunnsaktører.

2.2

Innovasjonssenteret har startet opp og er i utvikling. Eksempel på tiltak er:

- Talentutviklingsprogrammet for innovasjon som binder grunn- og videregående skole sammen med etter- og videreutdanningstilbudet på Campus Ås.
- Å tilsette en senterleder ila høsten 2023
- Innovasjonssenteret er også et første steg på veien mot Campus Øst, og prosjektdirektør for Campus Øst sitter i arbeidsutvalget for senteret, og leder Attraktive Ås i prosjektstøttegruppen til Campus Øst.
- Det skal utarbeides en ny avtale for samarbeid med NMBU. Avtalen skal definere fokusområder og tiltak som svarer ut mål i strategiene til hhv NMBU og Ås kommune.
  1. Langsiktig økonomisk utvikling (3-4)

2.3

«Mat&landbruksuka» er Norges største konferanse om mat- og landbruksnæring. Vitenparken Campus Ås og Kite kommunikasjon og event har tatt initiativ til og startet planleggingen av «Mat&landbruksuka» 2024 på Ås. Ås kommune og NMBU er koblet på i planleggingen og som samarbeidspartnere. Konferansen «Mat&landbruksuka» er viktig for merkevareutviklingen av Ås som kunnskapskommune og attraktivt område for næringsutvikling.

1.3 Langsiktig økonomisk utvikling (3-4)

Mål 3

Ås kommune er en økonomisk robust kommune som oppfyller de vedtatte handlingsreglene: 1 % netto driftsresultat, 10 % disposisjonsfond og 106 % gjeldsgrad.

Slik gjøres det:

3.1: Sikre prioritering av tiltak og tilpassing av tjenestenivå som ivaretar de økonomiske handlingsreglene.

3.2: Arbeide aktivt med å sikre god økonomistyring i hele organisasjonen, herunder bruke sterkere virkemidler for å redusere lånegjelden.

3.3: Utvikle bærekraftindikatorer og andre indikatorer for målene i kommuneplanens samfunnsdel som del av kommunens handlingsprogram og økonomiplan.

RAPPORTERING MÅL 3:

3.1

- Videreutvikling av kommunens helhetlige plan- og rapporteringssystem (kommuneplan, temaplaner, handlingsprogram/økonomiplan og rapportering) skal bidra til et bedre

grunnlag for prioritering av tiltak og tilpassing av tjenestenivå. Det skal sikre at de økonomiske handlingsreglene ivaretas.

3.2

- Det arbeides med å sikre god økonomistyring i hele organisasjonen, ved bl.a. å bruke sterkere virkemidler for å redusere lånegjelden. Dette forutsetter streng prioritering av nye investeringer.

3.3

- Kommunen deltar i prosjekt «Bærekraftløftet Viken!» for å utvikle indikatorer og måletall for FNs 17 bærekraftsmål som er tatt i bruk i kommuneplanen. Prosjektet er i regi av KS og NHO.

Mål 4

Ås kommune jobber for en sirkulær økonomi som opprettholder verdien av produkter, materialer og ressurser så lenge som mulig ved å utnytte og gjenbruke ressursene mer effektivt.

Slik gjøres det:

- 4.1: Gjennomføre anskaffelser som gir økonomiske og miljømessige gevinster som sikrer seriøse og anstendige arbeidsforhold og unngår sosial dumping.
- 4.2: Utarbeide klimabudsjett og klimaregnskap som synliggjør ressursbehov, prioriteringer, ansvar og måloppnåelse.
- 4.3: Utvikle rutiner for å i høyest mulig grad utnytte kommunens eksisterende ressurser best mulig, herunder bygningsmasse, møbler og annet utstyr fremfor å anskaffe nytt.
- 4.4: Etterspørre gjenbruk av byggeråstoff og overskuddsmasser i aktuelle tiltak.

RAPPORTERING MÅL 4:

4.1

- Kommunens anskaffelsesstrategi er under revisjon. Det er lagt mer vekt på å ivareta klima, miljø og samfunnsansvar i anskaffelser, samt sirkulærøkonomi. Det innebærer bl.a. å vurdere kommunens behov og alternative måter å dekke disse behovene på. Må vi kjøpe nytt, eller kan det deles på utstyr og ressurser?
- Kommunen deltar i prosjekt «Bærekraftløftet Viken!» som med utgangspunkt i FNs 17 bærekraftsmål skal bidra til innovative anskaffelser.

4.2

- Klimabudsjettet er en integrert del av kommunens handlingsprogram. Det skal sikre et eierskap til tiltakene og at tiltakene gjennomføres.

4.3

- I kommunens reviderte anskaffelsesstrategi er det vektlagt at kommunens eksisterende ressurser skal utnyttes best mulig framfor å kjøpe nytt. Det gjelder bygningsmasse, møbler og annet utstyr.

4.4

- Kommunen deltar i forskningsprosjektet EarthresQue (Senter for Forskningsdrevet Innovasjon v/NMBU). Det skal utvikle teknologier og systemer for bærekraftig håndtering og behandling av avfall og overskuddsmasser. Ås deltar i arbeidsgruppa Rammeverk (lover, forskrifter, arealplaner, marked, innkjøp).
  1. Medarbeidere og kompetanse

1.4 Medarbeidere og kompetanse**Mål 5**

Ås kommune er en kostnadseffektiv og fleksibel organisasjon med kompetente og motiverte medarbeidere.

Slik gjøres det:

- 5.1: Være en attraktiv og fremtidsrettet arbeidsgiver som i størst mulig grad tilbyr hele og faste stillinger.
- 5.2: Samarbeide om å utvikle de kommunale tjenestene.
- 5.3: Tilrettelegge for kompetanseutvikling i tråd med kommunens behov.

RAPPORTERING MÅL 5:**5.1**

- Det er viktig med en bevisst, systematisk og strategisk satsing på kompetanse for at kommunen skal lykkes som samfunnsutvikler og som produsent av velferd. Kommunen må ha god nok kompetanse til å utføre og utvikle tjenestene innenfor gitte økonomiske rammer. Arbeidet med en overordnet rekrutteringsstrategi som også omhandler omdømmebygging/profilering av Ås kommune som arbeidsgiver er iverksatt og forventes ferdig i andre tertial. Heltidskultur er under implementering i driften.

5.2

Eksempler på samarbeid for utvikling av de kommunale tjenestene er:

- Fagnettverket Kultur og helse.
- Samarbeidet mellom virksomhetene Barnehage, Skole og Barn, unge og familie og BTI-modellen.

- Tverrfaglig tildeling av boliger i boligtildelingsutvalget (NAV Ås, Barn unge og familier, Forvaltning, Hjemmeboende og Eiendom)
- Prosjekt Fremtidens boliger: Tverrfaglig sammensatt gruppe for å kartlegge fremtidens behov for kommunale boliger.
- Temaplan for nærmiljø- og idrettsanlegg, friluftsområder og ferdselsårer: Tverrfaglig sammensatt prosjektgruppe som jobber for en helhetlig utvikling av området.
- Restanseutvalg kommunale husleierestanser: Et samarbeid mellom Økonomi, NAV Ås og Eiendom/boligforvaltning
- Arealeffektive bygg, fase II: Bredt sammensatt styringsgruppe og arbeidsgrupper som skal sikre realisering av målene fra prosjektets fase I.
- Bosetting av flyktninger: Tverrfaglig sammensatt arbeidsgruppe som samarbeider om en helhetlig mottakelse av flyktninger (NAV Ås, Helse og mestring, Eiendom og Kultur og samskaping)
- Boligteam – tverrfaglig sammensatt gruppe som arbeider for at innbyggere/brukere som har en varig funksjonsnedsettelse skal kunne få nødvendig tverrfaglig bistand til å tilrettelegge/tilpasse sin bolig, slik at de kan fungere i eget hjem.

5.3

Tiltak som er i gang for å legge til rette for kompetanseutvikling er:

- Det gjennomføres jevnlig felles opplæring og kompetansetiltak innen arbeidsgiverområdet, samt kontinuerlig i ikt-systemer og støtteverktøy. Felles kompetansetiltak publiseres på intranett.
- Kommunen har søkt og fått tildelt midler til kompetansehevende tiltak for ansatte i oppvekstsektoren. Det er inngått en samarbeidsavtale med Universitetet i Sørøst-Norge (USN) om gjennomføring av disse tiltakene.
- Prosjektet «Heltidsstrategi i helse og mestring» er avsluttet og er under implementering i driften.
- Det er søkt om og tildelt midler til kompetansehevende tiltak til ansatte i helsesektoren som ønsker å heve sin kompetanse innenfor ulike felt.
- Enhet Kommunalteknikk er godkjent som læringsbedrift. Det er innført ny vaktordning for ansatte for å sikre en mer sikker og kostnadseffektiv drift.
- Fagarbeidere i eiendom får tilbud om å ta fagbrev i byggdrufterfaget – et gratis tilbud fra Arbeidslivets kompetansesenter i samarbeid med Viken fylkeskommune.
  1. Digitalisering

1.5 Digitalisering

Mål 6

Ås kommune har brukervennlige digitale løsninger for innbyggere og ansatte som bidrar til utvikling, effektivisering og økt inkludering for å møte de ulike samfunnsutfordringene.

Slik gjøres det:

6.1: Utvikle løsninger som legger vekt på brukernes behov og tilbyr brukerstøtte, forenkling og automatisering.

- 6.2: Prioritere og realisere de gode ideene og aktiviteter som gir gevinst for tjenestene.
- 6.3: Utvikle den digitale kompetansen til ansatte og innbyggere.
- 6.4: Samarbeide om integrerte og helhetlige løsninger.
- 6.5: Vektlegge informasjonssikkerhet og personvern.
- 6.6: Være pådriver for at det etableres infrastruktur som gir fleksible arbeidsordninger for ansatte og innbyggere.

RAPPORTERING MÅL 6:**6.1**

Ved omlegging av nettsidene er det lagt vekt på å bygge opp tjenesten med utgangspunkt i brukernes behov. Det er fortsatt behov for å arbeide videre med automatisering og forenkling av tjenester til innbyggerne. Kommunen tar stadig i bruk digitale søknadsskjemaer, men potensiale for å øke tilbudet er stort.

6.2

Prioritering og vektning av digitaliseringsprosjekter gjøres løpende gjennom partnersamarbeidet i StorFollo IKT. Det er utarbeidet en vektingsmodell hvor man vurderer innmeldte IKT-behov etter bestemte kriterier som sikrer at målene i digitaliseringsstrategien nås.

6.3

I perioden er det startet opp et pilotprosjekt, Digihjelp, som skal gi kompetanseheving for innbyggere med lav digital kompetanse. Som et ledd i innføring av Microsoft 365 er det gjennomført kurs, men det er fortsatt et stort behov for å heve kompetansen i organisasjonen. Det er også gjennomført obligatorisk kurs i IKT-sikkerhet for alle ansatte.

6.4

Det er utarbeidet en retningslinje for informasjonsforvaltning som trekker opp prinsipper for bruk, gjenbruk og gjenfinning av data.

6.5

Innføring av Microsoft 365 og omlegging til skybasert infrastruktur har gitt økt sikkerhet og mer fleksible og moderne arbeidsverktøy for samhandling og kommunikasjon internt. Dette er de største prosjektene som er gjennomført i perioden.

6.6

Alle elever og ansatte i Ås-skolen har 1:1 med digitale hjelpemidler. Elevene på barnetrinnet har læringsbrett (Ipad), elevene på ungdomsskolen har PC. Vektingen i bruken av digitale og fysiske læremidler skal avgjøres av målet med opplæringen og hver enkelt elev sitt behov for tilpasning.

1.6 Kommunikasjon**Mål 7**

Ås kommunes informasjons- og kommunikasjonskanaler er tilgjengelige, trygge og gjenkjennelige, raske og effektive, og det er lagt til rette for dialog og medvirkning.

Slik gjøres det:

7.1: Kommunisere og informere slik at det er samsvar mellom tjenestene kommunen leverer og forventningen innbyggerne har til de samme tjenestene.

7.2: Være åpen, tydelig og tilgjengelige for innbyggere og andre målgrupper i alle deler av kommunen.

7.3: Informere om kommunens rolle som samfunnsutvikler og kommunisere med innbyggere og andre om aktiviteter og tilbud hvor kommunen er involvert. Legge til rette for deltakelse, medvirkning og frivillighet.

7.4: Kommunisere internt for å få økt samhandling på tvers av organisasjonen, jobbe smartere og mer effektivt, samt synliggjøre kommunens profil som arbeidsgiver.

7.5: Ha en trygg og forsvarlig kommunikasjon og informasjon i tråd med gjeldende lovverk.

RAPPORTERING MÅL 7:

7.1

- Nettsidene til barnehagene i Ås er gjennomgått for at innholdet skal være mer brukervennlig.
- Nettsidene for virksomhet Helse- og mestring er gjennomgått for at innholdet skal være mer brukervennlig. Det jobbes videre med å kvalitetssikre skjemaer og linker.
- Planlagt utbedring av telefonsentralen er utsatt og alternative løsninger har ikke fungert. Innbyggjerservice har derfor utfordringer med å levere en god nok telefontjeneste.

7.2

- Det er etablert nye rutiner for bruk av kommunikasjonsplattformen Transponder som brukes ut mot foreldre for å sikre personvernforordninger (GDPR).
- Mestrings-trappen er ferdigutviklet. Dette er et digitalt verktøy for å få informasjon om kommunens helsetjenester. Den skal integreres som en del av nettsidene for virksomhet Helse og mestring.
- Enhet Kommunalteknikk jobber med å informere innbyggerne tidlig om planlagte og pågående arbeider som påvirker tjenestene. Informasjon skal være tilgjengelig på kommunes hjemmesider.
- Entreprenørportalen er et søknadssystem for arbeider på private stikkledninger for vann og avløp. Den er forventet å være operativ fra 1. mai 2023. Informasjon om portalen vil bli lagt ut på kommunens hjemmeside, og sendt til lokale entreprenører/rørleggere per e-post.

7.4

- Se kapt. 1.1, punkt 1.8
1. Samfunnssikkerhet og beredskap

1.7 Samfunnssikkerhet og beredskap

Mål 8

Ås kommune er et trygt og robust samfunn som forebygger og reduserer skadevirkningene dersom uønskede hendelser inntreffer.

Slik gjøres det:

- 8.1: Styrke beredskapsarbeidet i egen organisasjon gjennom økt kunnskap, systematisk forebyggingsarbeid og testing av beredskap og planverk.
- 8.2: Samarbeide med private og offentlige aktører for å kartlegge, forebygge og begrense uønskede hendelser.
- 8.3: Forebygge uønskede konsekvenser som følge av bortfall av strøm og vannforsyning.
- 8.4: Bidra til økt geografisk stedsfesting av risiko til bruk i arealplanleggingen.
- 8.5: Arbeide målrettet med klimatilpasning og samfunnssikkerhet i planleggingen og forebygge konsekvenser av flom, ras, skred og tørke.
- 8.6: Aktivt trene egen organisasjon i årlige beredskapsøvelser for å være godt rustet til innsats dersom det oppstår uønskete hendelser.

RAPPORTERING MÅL 8:

8.1

- Risiko- og sårbarhets-analyse (ROS-analyse) for barnehagene er under revisjon og ferdigstilles høsten 2023. Denne danner grunnlaget for utarbeidelse av en beredskapsplan for barnehagene med tilhørende tiltakskort.
- Virksomhet Barn, unge og familier skal gjennomføre en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse høsten 2023.

8.1 og 8.6

- Risiko- og sårbarhets-analyse (ROS-analyse) for virksomhet Helse- og mestring er revidert. Det er utarbeidet en beredskapsplan med tilhørende tiltakskort basert på analysen.
- Arbeidet med revisjon av kommunens helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse er påbegynt. Ferdigstilles høsten 2023.
- Det er laget en plan for oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap. Planen inneholder blant annet et øvelsesprogram for alle virksomheter.
- Kriseledelsen er kurset i proaktiv stabsmetodikk og har gjennomført flere øvelser for å trene på metodikken.
- ROS-analyse for vann- og avløpssektoren er ferdigstilt. Beredskapsplaner for kommunalteknikk er revidert, basert på analysen.
- Det er laget en ny vaktordning som skal sikre kontinuitet og robusthet for vannforsyning og avløpshåndtering.
- Analysen er en del av grunnlaget for temaplan for vannforsyning, avløp og vannmiljø 2023-2035.
- Kommunen som eier av vann- og avløpsledninger praktiserer en streng håndtering av tilkobling av ledningsnett. Dette for å ivareta kommunens ansvar som vannverkseier etter forsyningsforskriften.

1. Klima

1.8 Klima

Mål 20

Det direkte klimagassutslippet i Ås kommune er redusert med 65 % i 2030 og med 90-95 % i 2050 sammenlignet med utslippsnivået i 2017. Ås er klimanøytral i 2050.

Slik gjøres det:

- 20.1: Redusere klimagassutslippene fra transportsektoren både for intern- og gjennomgangstrafikk.
- 20.2: Redusere klimagassutslippene fra stasjonær forbrenning uten å øke elektrisitetsforbruket.
- 20.3: Redusere klimagassutslippet fra avfalls- og avløpssektoren.
- 20.4: Øke matproduksjonen i landbruket uten at klimagassutslippene øker.
- 20.5: Redusere det indirekte klimagassutslippet.
- 20.6: Redusere klimagassutslipp fra byggeplasser.

RAPPORTERING MÅL 20:

Se rapporteringen på klimabudsjettet.

1.9 Folkehelse

Kommunen skal arbeide helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risiko for sykdom og tidlig død blant innbyggerne. Folkehelseoversikten for Ås gir et grunnlag for satsingsområder som det skal legges vekt på i egne prosjekter og i de ulike tjenesteområdene der det er relevant.

1. Bidra til trygge og gode bomiljøer der en legger vekt på boligsammensetning og universell utforming. Dette området ses i sammenheng med arbeidet som pågår innenfor arealforvaltning (kapt. 2.4) og bolig og eiendomsforvaltning (kapt. 2.6).

Eks. på tiltak:

- Det gis innspill og faglige råd i kommunens plan- og folkehelseforum der reguleringsplaner for nye utbyggingsområder diskuteres, samt på interne oppstartsmøter for nye reguleringsplaner for utbygging.

2. Gjennomføre tiltak som resulterer i økt bruk av sykkel, gange og kollektiv

Dette området ses i sammenheng med arbeidet som pågår innenfor arealforvaltning (kapt. 2.4) og teknisk infrastruktur (kapt.2.5) samt tiltak i klimabudsjettet.

Eks. på tiltak:

- Det er planlagt og igangsatt gratis «Sykle til jobben kampanje» til alle innbyggere, ansatte og studenter.

- Det er planlagt og arrangert gratis sykkelsekk for alle innbyggere, studenter og ansatte i april med stor oppslutning.
- Barneskolene i Ås får bistand til å etablere hjertesoner. I 2023 er det Brønnerud skole og Nordby skole som er i prosess.
- Det legges til rette for at ansatte skal kunne bruke sykkel framfor bil i tjenesten. Flere arbeidsplasser har fått tjenestesykler med midler fra Viken fylkeskommune.

3. Legge til rette for aktiviteter som bidrar til at befolkningen opplever flere leveår med god helse og trivsel.

Dette området må ses i sammenheng med det arbeidet som pågår innenfor bl.a. oppvekst og opplæring (kapt.2.1) samt helse og mestring (kapt.2.2).

Eks. på tiltak:

- Fulgt opp «Leve hele livet-reformen» med aktiviteter i vedtatt tiltaksplan.
- Holdt foredrag til aldergruppa 55+ om hvordan legge til rette for å opprettholde god helse og trivsel.

Etablere møteplasser som er inkluderende og tilgjengelige på tvers av generasjoner og uavhengig av sosiale eller økonomiske forutsetninger.

Dette området må ses i sammenheng med det arbeidet som pågår innenfor bl.a. oppvekst og opplæring (kapt.2.1), helse og mestring (kapt.2.2) og kultur og fritid (kapt. 2.3).

Eks. på tiltak:

- Det er søkt og mottatt midler fra Viken fylkeskommune til:
  - å utbedre stien til og møteplassen nord for Kinnsåsen ved Vesle Berg.
  - å kartlegge tilgjengeligheten i flere turområder og møteplasser i Ås kommune.

4. Forebygge og snu en negativutvikling i barn og unges psykiske helse med bl.a. et bedre helsetilbud. Dette området ses i sammenheng med arbeidet som pågår innenfor bl.a. oppvekst og opplæring (kapt. 2.1.) og kultur og frivillighet (kapt. 2.3).

Eks. på tiltak:

- Ungdomslos som sammen med SLT koordinator og politiet samarbeider om å følge opp ungdommen med forebyggende tiltak.

5. Utjevne sosiale forskjeller med vekt på barn som vokser opp i lavinntektsfamilier.

Dette området ses i sammenheng med arbeidet som pågår innenfor bl.a. oppvekst og opplæring (kapt. 2.1.) og kultur og frivillighet (kapt. 2.3).

6. Vektlegge kultur- og friluftsliv som helsebringende aktiviteter i tjenestetilbud.

Dette området ses i sammenheng med arbeidet som pågår innenfor bl.a. oppvekst og opplæring (kapt. 2.1.), kultur og frivillighet (kapt. 2.3) og arealforvaltning (kapt. 2.4).

7. Ta vare på naturområder nær tettsteder som arenaer for hverdagsaktivitet, turer og friluftsliv.

Dette området ses i sammenheng med arbeidet som pågår innenfor arealforvaltning (kapt. 2.4) og teknisk infrastruktur (kapt. 2.5).

Eks. på tiltak:

- Utarbeidelse av kommunedelplan for nærmiljø- og idrettsanlegg, friluftsområder og ferdselsområder.

2 Virksomhetsområder

2.1 Oppvekst og opplæring (9-14)

Mål 9

Ås kommune har et inkluderende oppvekstmiljø med kompetente fagmiljøer som jobber tverrfaglig for å ivareta barns og familiers behov.

Slik gjøres det:

9.1: Innføre tverrfaglig samhandlingsmodell som involverer alle aktuelle virksomheter.

9.2: Sikre tidlig innsats ved å sette inn målrettede tiltak tidlig i barnehager, skoler og familier uten unødvendige byråkratiske prosesser.

9.3: Utvikle kunnskapsbasert praksis som skaper tilhørighet for den enkelte, inkluderer alle i fellesskapet og motvirker utenforskap.

9.4: Sikre gode overganger mellom tjenester.

9.5: Sikre gode bomiljøer for alle.

9.6: Utjevne sosiale forskjeller med vekt på barn som vokser opp i lavinntektsfamilier.

RAPPORTERING MÅL 9:

9.1.:

- Virksomhet Oppvekst er i gang med å gjennomføre samhandlingsmodellen Bedre Tverrfaglig innsats (BTI) i hele virksomheten. Viktige tiltak i implementeringen er å etablere opplæringsarenaer og samhandlingsarenaer.

9.2.:

- Effekten av tidlig innsats viser en mer helhetlig tilnærming til inkludering og det spesialpedagogiske feltet. Ås kommune erfarer at innføringen av BTI er et viktig hjelpemiddel for at barn, unge og familier som strever skal få hjelp på et tidligere tidspunkt. Evaluering viser at flere barn, unge og familier som strever får hjelp tidligere enn før.

9.3.:

- Det er utarbeidet en strategisk plan for tverrfaglig kompetanseheving for å sikre helhetlig praksis og kunnskap på tvers av virksomhetene Barnehage, Grunnskole og Barn, familier og unge. De fleste av tiltakene blir finansiert av tilskuddsmidler fra statsforvalter.
- Tiltaksdelen til plan for samordnet og helhetlig innsats for barn og unge i Ås 2020-2024 er revidert med nye tiltak.

9.4.:

- Plan for overgang barnehage-skole, SFO er under revidering.

9.5.:

- Alle planer som kan påvirke barn og unges oppvekstmiljø legges frem for Planforum, hvor målet er å bidra til å belyse hvordan en plan blant annet barn og unge påvirker barn og unges liv.

9.6.:

- Kommunen har søkt og fått midler fra Bufdir som skal bidra til at barn som lever i lavinntektsfamilier skal få bistand til å delta i fritidsaktiviteter og kulturlivet i Ås-samfunnet. Midlene skal brukes til ferieaktiviteter, fritidskasse og aktiviteter i regi av ungdomshus, lag og foreninger.

Mål 10

Barnehagene i Ås legger til rette for gode dannelsesprosesser som setter barn i stand til å mestre livets utfordringer.

Slik gjøres det:

10.1: Jobbe etter felles holdninger og verdier gjennom prosjekterende arbeidsmåter.

10.2: Gjennomføre kompetansehevende tiltak.

10.3: Utvikle tverrfaglig profesjonsfellskap i barnehagen.

10.4: Jobbe forebyggende for å sikre et godt psykososialt miljø i barnehagen.

10.5: Videreutvikle det pedagogiske arbeidet basert på Reggio Emilias barnehagefilosofi.

RAPPORTERING MÅL 10:

10.1

- Det er gjennomført kompetansetiltak for alle ansatte i barnehagene basert på den enkelte barnehages behov. Nettverkssamlinger, fagsamlinger og ledernetverk har inneholdt elementer fra felles verdigrunnlag som barnehagene støtter seg på, og som er i tråd med nasjonale føringer om inkludering, tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid.

10.2

- Det er utarbeidet en Strategisk plan for tverrfaglig kompetanseheving som beskriver hvilke kompetansehevingstiltak som er planlagt. Jevnlig kompetanseheving blant ansatte sikrer kontinuitet, stabilitet og bedring av kvalitet.
- Det er utarbeidet ny barnehagebasert kompetanseplan for neste barnehageår som bygger videre på fjorårets arbeid.

10.3

- Det jobbes kontinuerlig mer å utvikle profesjonsfelleskapet i barnehagene slik at kvaliteten styrkes og opprettholdes over tid. Det er etablert flere tverrfaglige samhandlingsarenaer.

10.4

- Kommunen har søkt om og fått tildelt midler til å videreutvikle arbeidet med et inkluderende læringsmiljø. Det har blitt utarbeidet nye planer og rutiner for å forebygge et godt psykososialt miljø i barnehagene. Et eksempel på tiltak er kurs om å skrive aktivitetsplaner med tilhørende refleksjon over egen praksis i alle barnehagene.

10.5

- Systemer som fremmer refleksjon og utvikling videreutvikles.

Mål 11

Ås-skolen bidrar til faglig og sosial utvikling hos elevene slik at de har best mulige forutsetninger til å håndtere egne liv og bidra i samfunnet.

Slik gjøres det:

11.1: Styrke lærernes faglige samarbeid og utvikle profesjonsfelleskap på alle nivåer.

11.2: Arbeide systematisk med å sikre at elevene opplever en trygg og god skolehverdag.

11.3: Følge opp alt skolefravær systematisk.

RAPPORTERING MÅL 11:**11.1.**

- Grunnskole har over en 3-års periode samarbeidet med FIKS (Forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i skolen) ved Universitetet i Oslo om innføringen av nye læreplaner. Samarbeidet skal styrke det faglige samarbeidet og styrke det profesjonsfaglige samarbeidet både internt på den enkelte skole og i Ås-skolen samlet sett.

11.2.:

- Arbeidet med å sikre alle elever en trygg og god skolehverdag er det et hovedfokus i Ås-skolen som det jobbes kontinuerlig med. Elever som har det trygt og godt på skolen har bedre forutsetninger for å lære. Ås kommune har en overordnet plan for dette arbeidet for både barnehage og skole, i tillegg har den enkelte skole en plan som beskriver hvordan skolen arbeider.
- Flere elever strever bl.a. psykisk, med opplevd utenforskap og lite stabilitet i familiære forhold. Korona-pandemien førte til at elevene mistet 2 år med verdifull sosial trening i kritisk utvikling. Dette preger skolehverdagen for mange av elevene.
- Elevundersøkelsen (2022) viser at skole- og læringsmiljø i Ås er preget av trivsel. Det er likt med landsgjennomsnittet.

- Av elevene på 7.trinn svarer ca. 10% at de har blitt mobbet på skolen. Dette er på nivå med landssnittet. En større del en landssnittet har opplevd digital mobbing. Dette stemmer med skolenes opplevelse av at elevene strever med livet på sosiale medier. Et samarbeid med foreldre vil være avgjørende når tiltak settes inn på dette området.
- Av elevene på 10.trinn svarer 6,8% at de har opplevd mobbing på skolen. Dette ligger under landssnittet. Her er andelen som opplever digital mobbing lav, og lavere enn landssnittet.
- Virksomhet Grunnskole og Barnehage har søkt og fått tildelt midler via Dekomp-ordningen. Midlene skal brukes i arbeidet med inkluderende læringsmiljø. Ås kommune skal samarbeide med Universitetet i Sørøst Norge om dette.
- Det er laget en strategisk plan for tverrfaglig kompetanseheving for Ås kommune. Den beskriver kompetansehevingstiltak som er planlagt å bidra til at elevene får en trygg og god skolehverdag. Pedagogisk utviklingsplan for Ås kommune definerer at arbeidet med elevenes psykososiale læringsmiljø er et utviklingsområde. Dette skal det jobbes med på alle skolene i Ås. For Nordbytn ungdomsskole er det søkt ekstern bistand, og elever, ansatte og foresatte melder at tiltakene som er satt inn ved skolen har positiv effekt.

11.3.:

- Når flere elever strever, fører det ofte til at flere elever har bekymringsfullt høyt fravær fra skolen. Arbeidet for å sikre høy grad av tilstedeværelse hos elevene, henger sammen arbeidet som blir gjort for å sikre at elevene opplever en trygg og god skolehverdag. Det tas tidlig kontakt i et fraværsløp for å avdekke årsak og sammenheng rundt fravær. Ås kommune har behov for å revidere den lokale planen for arbeidet med bekymringsfullt fravær, dette arbeidet er planlagt å starte opp ila høsten 2023.

Mål 12

Ås kommune yter tidlig innsats slik at barn, unge og familiene deres opplever trygghet, mestring og utvikling.

Slik gjøres det:

12.1: Tilpasse hjelp til barn, unge og familiene deres slik at de opplever at denne har en ønsket effekt.

12.2: Ha nødvendig og oppdatert kunnskap og kapasitet til å oppdage barn, unge og familier som trenger støtte og tilleggsutfordringer på et tidlige tidspunkt.

12.3: Etablere tverrfaglig samarbeid slik at de som trenger ekstra oppmerksomhet, opplever at beslutninger fattes i samråd med dem selv.

12.4: Ha nulltoleranse mot alle former for diskriminering.

RAPPORTERING MÅL 12:**12.1:**

- Barn, unge og familier har mer komplekse og alvorlige hjelpebehov enn tidligere. Dette har ført til at virksomhet Barn, unge og familier har satt i gang tiltak for å heve kompetansen for å kunne gi tilpasset og effektiv hjelp.

12.2:

- 17 ansatte i virksomhet Oppvekst har tatt kurs i en evidensbasert rådgivningsmodell. Det skal bidra til systematisk veiledning til foreldre som strever i foreldrerollen. For å klare å møte det økende behovet, tilbys det ulike former for gruppetilbud til foreldre. Gruppetilbud til barn og unge er under utvikling.

12.3:

- For å sikre at tiltakene oppleves som effektive for innbyggerne har flere av tjenestetilbudene i virksomhet Barn, unge og familier igangsatt Feedback-orienterte tjenester (FIT). FIT er et systematisk verktøy som skal bidra til at tjenestemottager kontinuerlig gir tilbakemeldinger om effekten av hjelpen.
- Virksomhet Barn, unge og familier har ansvar for møteledelse og innkallinger til de tverrfaglige ressursteamene for henholdsvis barnehage og skole, samt er knutepunktet i samhandlingen med barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikk (BUP).

12.4:

- Det jobbes kontinuerlig med det psykososiale miljøet i barnehager og skoler, i nært samarbeid med hjelpetjenestene i virksomhet Barn, unge og familier.

Mål 13

Ås kommune har tjenester til gravide, vordende foreldre, barn og unge som bidrar til god helse, mestring og livskvalitet.

Slik gjøres det:

13.1: Ha tilstrekkelig kapasitet og kompetanse for å kunne oppdage og bistå gravide, vordende foreldre, barn og unge med nødvendig og rett hjelp til rett tid.

13.2: Ha universelle tiltak og drive forebyggende arbeid for god psykisk helse.

RAPPORTERING MÅL 13:**13.1:**

- Jordmødre og helsestasjonen har gjennom opplæringsprogrammet «Tidlig Inn» tatt i bruk en kartleggingsmetode for å avdekke rus og psykiske utfordringer. Det har ført til at jordmor og helsesykepleier fanger opp flere gravide som har behov for bistand. Noen får tilstrekkelig hjelp av å følges opp med ekstra konsultasjoner, mens andre henvises videre til voksentjenesten og/eller til spesialisthelsetjenesten. Gjennom Tidlig Inn-programmet fikk

ansatte også opplæring i tegn og symptomer på vold og omsorgssvikt og opplæring i samtalemotodikken Motiverende intervju.

13.2:

- Barnehage og skole legger vekt på arbeidet med inkluderende og trygge læringsmiljø for barn og unge. Helsestasjonen og skolehelsetjenesten når barn og unge i skolealder. I tillegg har kommunen to ungdomshus. Disse arenaene er viktige i det forebyggende arbeidet. Her kan barn og unge kan få kontakt med øvrig hjelpeapparat når det er nødvendig.

Mål 14

I Ås kommune har personer med nedsatt funksjonsevne mulighet til å delta i samfunnslivet på lik linje med andre innbyggere. Familier med barn og unge med funksjonsnedsettelse får god oppfølging og avlastning i hverdagen. FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne skal ligge til grunn for kommunens arbeid for denne gruppen.

Slik gjøres det:

14.1: Legge til rette for aktiviteter med universell utforming.

14.2: Prioritere ressurser slik at personer med nedsatt funksjonsevne får nødvendig assistanse og kan delta på lik linje med andre.

RAPPORTERING MÅL 14:

14.1

- Barnehager, skoler og fritidsarenaer i Ås kommune tilstreber å legge til rette for aktiviteter med universell utforming, hvor barna og unge kan delta.
- Ordninger som støttekontakt, brukerstyrt personlig assistanse er bl.a. tjenester som muliggjør at innbyggere kan delta på lik linje med andre

14.2.

- Kommunen har støttekontakter som kan bistå barn som er i behov for assistent for å kunne delta på lik linje med andre.
  1. Helse og mestring (15-17)

2.2 Helse og mestring (15-17)

Mål 15

Innbyggere i Ås bor hjemme lengst mulig fordi de mestrer eget liv, tjenestene gis til hele mennesket i hele kommunen, og kommunens tjenester samhandler seg imellom og med brukerne.

Slik gjøres det:

- 15.1: Legge til rette for at innbyggerne planlegger for egen alderdom og mestrer eget liv lengst mulig.
15.2: Se hele mennesket med både fysisk og psykisk helse.
15.3: Utvikle tjenestetilbud i Ås sentrum og Ås nord.
15.4: Samhandle på tvers av virksomhetene og gi et godt tilpasset tilbud til den enkelte med færrest mulig tjenesteytere per bruker.
15.5: Sikre boliger som ivaretar innbyggernes behov.
15.6: Samarbeide interkommunalt og med distriktpsikiatrisk senter (DPS) om ambulerende helhetlige tjenester til de som sliter mest innenfor rus/psykiatri.
15.7: Tilrettelegge for ulike boformer med sosiale fellesfunksjoner.

RAPPORTERING MÅL 15:**15.1/15.2:**

- Forvaltningen er styrket med fokus på gode kartlegginger av bl.a. innbyggerens egne ressurser og tildele tjenester på rette nivå. Styrkingen legger ekstra vekt på psykisk helse og rehabilitering. Det gir grunnlag for mer riktige vurderinger og prioriteringer. Rehabilitering og psykisk helse har fått større plass i dette arbeidet.
- Det gis råd -og veiledning om mestring og forebygging gjennom bl.a. tilrettelegging i hjemmene, bruk av velferdsteknologi og hjelpemidler. «Mulighetsrommet» benyttes som visningsrom av ulike teknologiske løsninger, seniorkontakten og aktuelle ansatte gir tidlig råd og veiledning i sitt daglige arbeid.

15.3:

- Frisklivssentralen er i gang igjen og satser på tidlig innsats og fysisk aktivitet i grupper. Det planlegges aktivitetsgrupper nord i bygda. For å nå aldersgruppa 50+ ble det arrangert et seminar i april med mange deltakere.

15.4:

- Kalenderplan er innført som en del av heltidskultur prosjektet i hjemmesykepleien sør. Dette planlegges også for andre tjenestesteder. Større stillinger vil bl.a. gi færre tjenesteytere hos den enkelte innbygger og mer kontinuitet i tilbudet.
- Samhandling på tvers og helhetlige tjenester er et kontinuerlig arbeid som har høy prioritet.

15.5:

- Det har over tid pågått et arbeid for å se på kommunens boligmasse og den mest hensiktsmessige bruken av disse. Dette arbeidet er ikke slutført, men forventes avklart i løpet av våren 2023.
- Ergoterapeuter, fysioterapeuter og ansatte i hjemmebasert tjenester bistår med å tilrettelegge boliger med mindre og større grep. Hensikten er at innbyggerne i Ås skal kunne bo hjemme så lenge som mulig.

15.6:

- Samarbeidstilbudet FACT (Flexible Assertive Community Treatment) er en fleksibel, aktiv oppsøkende behandling. Distriktpsikiatrisk senter (DPS) og kommunene Nesodden, Frogn

og Ås samarbeider om dette tilbudet. Tilbudet gis til personer med alvorlig psykiske lidelser. Det har base på Granheimtunet på Solberg.

- Det er startet et helseteam sammen med politiet, DPS og representanter fra kommunen. Dette teamet jobber med samfunnsvern med vekt på de innbyggerne som kan opptre truende og være farlig for lokalsamfunnet.

15.7:

- Tilrettelegge for ulike boformer med sosiale fellesfunksjoner tas inn i arbeidet med reguleringsplanene som utarbeides. Kommunen ser også på hvilke muligheter det er for å tilrettelegge for sosiale fellesfunksjoner i allerede eksisterende bygg.

Mål 16

Ås kommune er et demensvennlig samfunn og har differensierte institusjonstjenester som møter behovet om kortere og færre sykehusinnleggelser.

- **Slik gjøres det:**

16.1: Utvikle Moertunet til å bli et ressurscenter innenfor demens.

16.2: Utvikle Moer helsehus til et forsterket sykehjem med tjenestetilbud innen pleie, opptrening, rehabilitering og lindrende- og etterbehandling.

RAPPORTERING MÅL 16:**16.1:**

- Det er satt i verk en rekke tiltak for å utvikle Moertunet til å bli et ressurscenter for demens. Et viktig signal om at kommunen gjør det riktige, er at Ås ble kåret til årets demensvennlige kommune 2022. Begrunnelsen for prisen er blant annet samarbeidet mellom helse og kultur om satsningen på Ås som demensvennlig samfunn.
- Det utarbeides en konseptbeskrivelse som skal beskrive hvordan Moertunet skal jobbe fremover for å nå sin målsetting om å være et ressurscenter innenfor demens.
- For å øke kunnskap og kompetanse om demensvennlig samfunn er det hittil i år arrangert seks allmøter for innbyggere og ansatte i næringslivet i Ås. Det er interesse for dette, og flere butikker har fått sertifiseringsbeviset.
- Hukommelsesteam der demenskoordinator er med er etablert. Teamet jobber både utadrettet og inn i enheten og har et stort fokus på ressurscenter-profilen.
- Det er flere ansatte med videreutdanning i demens og psykiatri. En institusjonslege er med i en referansegruppe som skal utarbeide et e-læringskurs «E-læring Basal demensutredning for leger» i regi av Kompetansesenter for aldring og eldreomsorg i Norge.
- Musikkterapi brukes daglig i avdelingene.
- Det er etablert et eget kor for personer med demens. Koret består av beboere på sykehjemmet, brukere av dagsenteret og hjemmeboende.

- Det er ansatt fag/kvalitets-sykepleier i 30% stilling som bl.a. skal kartlegge kompetansebehov, systematisere intern undervisning og fronte ressurscenteret eksternt i ulike fora.

16.2:

Det er satt i verk en rekke tiltak for å utvikle Moer helsehus til et forsterket sykehjem med tjenestetilbud innen pleie, opptrening, rehabilitering, lindrende- og etterbehandling:

- Det jobbes med å lage en konseptbeskrivelse som skal vise hvordan Moer jobber strategisk for å være et helsehus utfra dagens og framtidens behov.
- I alle formelle møter med brukerråd og pårørende, og til andre interessenter informeres det om tjenesten. I tillegg inviterer enhetsleder seg ut til ulike lag og foreninger.
- Det er i den medisinske korttidsavdeling helsehus-profilen er mest synlig. Moer helsehus har kompetanse og erfaring nok til å ta imot de fleste av pasientene fra A-hus. På denne måten vil pasientene komme raskere tilbake til kommunen. Moer helsehus er opptatt av at pasienter ikke skal legges inn på sykehus hvis det kan gis samme tjeneste på helsehuset. I noen sammenhenger tilsier det at det gis spesialisthelsetjenester på helsehuset med opplæring fra Ahus. Det er i tråd med helsehusprofilen til Moer.
- For langtidsavdelingene har ikke endringen til helsehus vært like fremtredende hittil i 2023, men dette vil det jobbes aktivt med videre ut dette året. Antall langtidsplasser er redusert etter sammenligning av dekningsgraden med andre kommuner. Moer helsehus ligger nå på samme nivå som sammenlignbare Follokommuner og landet ellers. Nasjonale føringer og mål 15 i kommuneplanens samfunnsdel sier at innbyggere skal bo hjemme lenger før de eventuelt får vedtak om sykehjems plass. Dette gir utslag i at pasienter som kommer inn på langtidsavdelingen er sykere enn tidligere. Det er flere sykepleiefaglige prosedyrer i forbindelse med pasienter på langtidsavdelingene. Eks. er lungen og intravenøse behandlinger. Kompetansedeling og kompetansefordeling er derfor viktig på Moer helsehus.
- AKS-sykepleier (avansert klinisk sykepleier) er knyttet til helsehuset. Dette er en sykepleier som har palliasjon (lindring og best mulig livskvalitet) som videreutdanning. AKS har ansvar for gjennomføring av kompetansehevende tiltak hos alle ansatte innenfor relevante tema som eksempelvis å øke klinisk observasjonskompetanse. Alle helsefagarbeidere og assistenter har vært gjennom denne opplæringen.
- Utvikle samarbeidet med Ås kommunale fastlegekontor som har sine lokaler i samme bygg. De har allerede gått til innkjøp av medisinsk faglig utstyr (ultralydapparat) sammen som kan brukes både på fastlegekontoret og helsehuset. Da gis alle legene opplæring av utstyret. Det finnes også blant annet EKG og blærescan som kan brukes i begge enhetene. Alle disse tiltakene støtter opp under Moer helsehus profilen.

Mål 17

NAV Ås inkluderer flere av de med nedsatt arbeidsevne, de som mottar økonomisk stønad, innvandrere utenfor EU/EØS, unge og langtidsledige på arbeidsmarkedet.

Slik gjøres det:

17.1: Øke veiledernes kompetanse om inkludering.

17.2: Bygge ut arbeidsgiverkontakten ytterligere.

17.3: Utforske og forberede et utvidet NAV-samarbeid på tvers av kommunegrensene om flere tjenester.

17.4: Videreutvikle samarbeidet med læringscenteret.

17.5: Videreutvikle samarbeidet med Ås internasjonale kultursenter ved kulturskolen og andre aktuelle tjenester i kommunen.

RAPPORTERING MÅL 17:

17.1:

- Det er jobbet med en overordnet kompetanseplan. Inkluderingskompetanse er et av de sentrale satsningsområdene. I det begrepet ligger veilednings-, markeds- og relasjonskompetanse.
- Alle ansatte som jobber med å følge opp innbyggerne i Ås kommune skal gjennomføre kollegaveiledning. Dette skal gjennomføres kontinuerlig og følges opp halvårlig av NAV-leder. Kontorets allmøter, fagmøter og statusmøter brukes til å jobbe med kompetanseheving.

17.2:

- Strategisk rammeverk for markedsarbeidet i NAV skal bl.a. bidra til at tjenestene som leveres til arbeidsgivere er helhetlige, koordinerte og brukerrettede. NAV Ås jobber primært inkluderingsbasert, og i mindre grad rekrutteringsbasert. Det prioriteres å samarbeide med de virksomhetene som ønsker å inkludere arbeidssøkere som er i NAV sine prioriterte målgrupper i tråd med strategisk rammeverk for markedsarbeid.

17.3:

- NAV-kontorene i Follo samarbeider om spesifikke tjenester som for eksempel samarbeid om individuell jobbstøtte (IPS) og supported employment (SE).
- **17.4 og 5:**
- NAV Ås og Ås læringscenter samarbeider om introduksjonsprogram til nyankomne flyktninger til kommunen. Det samarbeides også om praksis til deltakerne og samtaler om individuell plan. NAV Ås holder kurs for deltagerne om arbeidsliv og økonomi. Det er også inngått samarbeid om norskopplæring som et alternativ til å kjøpe tiltak fra tiltaksenheten i NAV.

- Ås læringscenter samarbeider med kommunale enheter som kulturskolen om f. eks. språkkafe og et ukrainsk kor og miljørådgiver om utdeling av noen sykler i forbindelse med opphør av Bygdebike (se klimabudsjettet). Læringscenteret har også samarbeid med kommunens samtaletjeneste som har kurs om psykisk helse med deltagerne. Det er opprettet en egen ungdomsgruppe for alderen 16-18 år som ikke har rett til intro, men som får egen undervisning i kommunen.

1. Kultur og frivillighet

2.3 Kultur og frivillighet

Mål 18

Ås kommune har et godt og inkluderende kultur- og fritidstilbud for alle alders- og målgrupper, felleslokaler som samler lag og foreninger samt et godt opplæringstilbud innen kunst- og kulturfag i kulturskolen uavhengig av økonomi og sosiale forhold.

Slik gjøres det:

18.1: Utvikle gode betingelser for frivilligheten som grunnlag for fritidsaktiviteter for barn, unge og voksne, blant annet sommerskole.

18.2: Utvikle de kommunale kultur- og fritidstilbudene for å kunne dekke ny og økt etterspørsel. 18.3:

- Gi tilbud til alle aldersgrupper med vekt på gruppen 0-19 år ved bruk av kulturskolen som ressurscenter.
- Etablere fysisk og økonomisk tilgjengelige tilbud.

18.4: Etablere tilgjengelige og egnede arenaer og lokaler for kultur, idrett og andre fysiske- og

fritidsaktiviteter.

18.5: Legge til rette for sambruk av offentlige bygg og anlegg.

18.6: Søke eksterne midler og samarbeidspartnere som kan bidra til å realisere prosjekter og tiltak i kommunen og i regionen.

18.7: Ta vare på og formidle kommunens kulturhistorie.

RAPPORTERING MÅL 18:

- Det gjennomføres tiltak for inkludering og for flyktninger.
- Det samarbeides med KS om to prosjekter:
  - EØS-prosjekt med Jarocin by i Polen. Representanter fra byen var nylig på besøk og fikk bl.a. informasjon om kommunens arbeid med klima og miljø.
  - Vertskap for delegasjon fra Latvia om byutvikling.
- Det er opprettet et kommunalt fagnettverk for kultur og helse.

18.1

- Det samarbeides med frivilligheten selv om det er lite stimuleringsmidler.
- Det er etablert ny portal for frivillige lag og foreninger på kommunens hjemmeside.
- Tre uker med sommercamp på Breivoll i samarbeid med Zuccarello-stiftelsen er under planlegging.
- Dersom det foreligger finansiering arrangerer kulturskolen sommerskoletilbud.

18.2

- Kultur- og fritidssektoren er fortsatt i en fase der både deltakelse og publikumstall ikke er tilbake til nivåene fra før pandemien, men det har likevel vært økning i aktivitet og tilbud.
- Kulturhus og kino varierer tilbudet og opplever økning i antall publikummere. Det er ansatt ny kinosjef.
- Bibliotekene har måttet redusere tilbud og åpningstider pga. ressursmangel.

- Nasjonalt pilotprosjekt «Fremtidens kulturskole» er avsluttet. Ås sine resultater av tiltak for inkludering og god psykisk helse ble løftet frem.

18.3

- Alle aldersgrupper har et tilbud, men begrenset kapasitet gir ventelister på flere tilbud. Søkere over 19 år må dekke kostnaden for de ordinære tilbudene. Kulturskolen som ressurscenter samarbeider med de andre enhetene i virksomhet Kultur og samskaping og frivillige om å arrangeres åpne kurs og aktiviteter for alle.
- Kulturskolen gir et mangfoldig og bredt tilbud. På tross av at det tilføres mye eksterne tilskudd begrenser budsjettet muligheten for en utvidelse av tilbud nord i kommunen, og for grupper med spesielle behov.

18.4

- Idretten har fått gode arenaer innendørs, men melder om behov for utendørsarenaer. Utarbeidelse av kommunedelplan for nærmiljø- og idrettsanlegg, friluftsområder og ferdselsårer følger bl.a. opp dette.
- Det er utfordringer med å ha nok tilgjengelige og egnede lokaler for kulturaktivitet.
- Med sterkt begrensede tilskuddsmidler til lag og foreninger er leiekostnader en utfordring.

18.5

- Lokaler sambrukes, men det er et stort potensial for å kunne utnytte lokaler bl.a. i skolene mer ved tilrettelegginger for avgrensninger og adgangskontroll i lokalene. Skal følges opp som del av prosjekt arealeffektive bygg.

18.6

- Det er søkt om og mottatt tilskudd på til sammen ca. kr.3 mill. til ulike tiltak og prosjekter i første tertial. I tillegg kommer de faste årlige bevilgningene fra Viken fylkeskommune på kr.3 mill. til talentutviklingsprogrammene UngMusikk og UngKunst. Så er det gitt oppstartsmidler fra Viken fylkeskommune på kr 300.000 til nytt talentutviklingsprogram UngInnovasjon.

18.7

- Kommunens kulturhistorie forvaltes i av lokalhistorisk arkiv og bibliotekene og i reguleringsplaner.
- Temaplan for kulturminner er på høring og er planlagt vedtatt før sommeren.
- Begrensede tidsressurser er et hinder for mye utadrettet virksomhet.
  1. Arealforvaltning

2.4 Arealforvaltning

Mål 19

Ås er et nullutslippssamfunn med trygge, inkluderende og attraktive tettsteder og lokalsamfunn som

ivaretar kommunens historie og særpreg. Dette samfunnet er utviklet i balanse mellom vekst og vern av landbruks-, natur- og friluftsområder.

Arealstrategier (Slik gjøres det):

19.1: Prioriterte utbyggingsområder

- Konsentrere 90 % av boligveksten innenfor utbyggingsgrensen til Ås sentrum og del av Solberg som grenser til Ski. Videre sørge for at boligveksten ellers skjer i tilknytning til allerede bebygde områder som har et godt kollektivtilbud eller for å opprettholde og utvikle bygdesamfunn.

19.2: Bevaring

- Bevare dyrka og dyrbar jord, naturmangfold, myrer, dyreliv og vannmiljø, kulturminner og kulturmiljø samt arealer for friluftsliv.
- Hindre arealbruk og tiltak som får negativ virkning på vannmiljøet.

19.3: Mobilitet

- Prioritere gang-, sykkel- og kollektivtrafikk i etablering og utforming av vei- og gatenett i Ås sentrum og på Solberg.
- Være pådriver for et godt kollektiv- og sykkelveitilbud i kommunen og mellom kommunen, nabokommuner og Oslo.
- Arbeide for å redusere gjennomgangs- og lokaltrafikken i Ås, spesielt på Fv.152 mellom Korsegården og Holstad, Fv.1383 Askehaugveien, Fv.1384 Sundbyveien og Fv.1385 Kongeveien.

19.4: Kvalitets- og miljøkrav

- Stille kvalitets- og miljøkrav til utviklingen i vekstområdene og øvrige boligområder.
- Følge opp miljøtiltak i landbruket, herunder sikre at buffersonen på seks meter i vannområdene PURA og MORSA blir håndhevet.

19.5: Næringsliv og arbeidsplasser

- Tilrettelegge for arbeidsplasser i alle deler av kommunen etter ABC-prinsippet om rett virksomhet på rett sted.
- Utvikle potensialet for stedsbasert næringsutvikling og lokal mat samt turisme rettet mot natur- og kulturopplevelser.

RAPPORTERING MÅL 19:

19.1

- Prioriterte utbyggingsområder følges opp gjennom planbehandling av arealer avsatt i kommuneplanens arealdel. Følges videre opp gjennom behandling av detaljplanforslag som oppfølging av områdeplan for Ås sentralområde. I perioden har følgende reguleringsplaner vært under arbeid:

Prioritert utbyggingsområde Ås:

R-333 Langbakken nord (Felt B1) – Sluttbehandlet i kommunestyret

R-345 Langbakken midtre (Felt B3) – Offentlig ettersyn

R-339 Brekkeveien 12-18 (Felt BS9) – Offentlig ettersyn

R-335 Moerveien 7-9 (Felt BS6) – Forberedes for ny sluttbehandling

R-338 Dyster Eldor felt BK1 – Offentlig ettersyn

R-321 Vollskogen – Offentlig ettersyn

R-351 Pentagon studentboliger – Varsel om oppstart

R-319 Sykkelvei Esso/Holstad – Endring av plan

Utenfor prioriterte utbyggingsområder:

R-344 Askehaug gård – Offentlig ettersyn

R-341 Riis massemtak – Førstegangsbehandling

19.2

- Arbeid med strategier for jordvern er igangsatt som planlagt.
- Informasjon om verneområdene i kommunen er oppdatert på kommunens nettside.
- Bekjempelse av fremmede arter basert på prioritering av arter og lokaliteter er igangsatt.
- Utarbeidelse av skjøtselsplan for hule eiker på Breivoll er igangsatt.
- Rapport om kartlegging av kvaliteten av og verdien til dammer i Ås er ferdig.
- Arbeid med detaljplan for styrket vern av småhusbebyggelse ved Kaja, Søråsteigen og Gamleveien som oppfølging av områdeplan for Ås sentralområde er igangsatt.
- Temaplan for kulturmiljøer har vært på høring.

19.3

Prioritere gang-, sykkel- og kollektivtrafikk i etablering og utforming av vei- og gatenett i Ås sentrum og på Solberg med bl.a. følgende tiltak:

- Hensyntas i reguleringsplaner og i sentrumsutviklingen generelt.
- Utrede løsninger for fortau i Brekkeveien (tiltak S1) som er startet opp.
- Utrede stenging av Langbakken (tiltak S10) er nesten ferdigstilt.
- Vei- og gatenormalen ligger på offentlig høring med høringsfrist 23.05.23.
- Videreføre og følge opp rekkefølgekrav for utbedring av infrastruktur i sentrumsområdet.
- Etablere ny sykkelvei mellom Ås sentrum og Holstad v/Statens vegvesen er startet opp.

Være pådriver for et godt kollektiv- og sykkelveitilbud i kommunen og mellom kommunen, nabokommuner og Oslo med bl.a. følgende tiltak:

- Dialog med Ruter.
- Klima- og energinettverket i Follo samarbeider om å bedre sammenheng mellom gang- og sykkelveier i Follo.

Arbeide for å redusere gjennomgangs- og lokaltrafikken i Ås, spesielt på Fv.152 mellom Korsegården og Holstad, Fv.1383 Askehaugveien, Fv.1384 Sundbyveien og Fv.1385 Kongeveien med bl.a. følgende tiltak:

- Kartlegging av gjennomgangstrafikk langs Fv. 152 Ås sentrum og vurdering av virkemidler er snart ferdigstilt.
- Videreføre og følge opp rekkefølgekrav for utbedring av infrastruktur i sentrumsområdet.

19.4

- Det vedtatte kvalitets- og miljøprogrammet for områdereguleringsplanen for Ås sentralområde følges opp i detaljplaner og byggesaker i sentrumsområdet. Utarbeidelser av kvalitetsprogram for hele kommunen er under arbeid.
- Miljøtiltak i landbruket følges opp med miljørådgiving til bønder med forslag til miljøtiltak. Dette er et løpende arbeid.

19.5

Tilrettelegge for næringsliv og arbeidsplasser og utvikle potensialet for stedsbasert næringsutvikling med bl.a. følgende tiltak:

- Temaplan for næring er under utarbeidelse.
- Følges opp i prosjekt Attraktive Ås, se kapt. 1.2
  1. Teknisk infrastruktur (21-24)

2.5 Teknisk infrastruktur

Mål 21

Ås kommune har drikkevann med høy kvalitet og sikker vannforsyning samt effektiv avløps- og overvannsstruktur til innbyggerne, offentlige virksomheter og næringsliv.

Slik gjøres det:

- 21.1: Sikre at kvaliteten på vannet tilfredsstiller kravene i drikkevanns-forskriften.
- 21.2: Forebygge skader som følge av klimaendringer ved å stille relevante miljøkrav.
- 21.3: Ta i bruk digital teknologi for å forebygge skader og ulykker på teknisk infrastruktur.
- 21.4: Fornye og vedlikeholde avløps- og overvannssystemene løpende basert på fremtidsrettede og effektive løsninger som sikrer tilstrekkelig kapasitet og hindrer utslipp.
- 21.5: Sikre løsninger der overvann blir en naturlig del av den blågrønne strukturen som håndterer ekstremnedbør på en tilfredsstillende måte.
- 21.6: Sikre en tilstrekkelig og rimelig reserveløsning for drikkevann.

RAPPORTERING MÅL 21:**21.1 - 21.6**

- Det jobbes forløpene med å sikre eksisterende ledningsnett for sikker vannleveranse. Dette er en pågående prosess og gjenspeiles i redusert lekkasjeprosenten.
- Det er gjennomført en ROS-analyse av aktuelle hendelser for vann og avløp. Analysen setter søkelys på 26 scenerier som er aktuelle og kritiske innen fagområde. Se også kapt. 1.7.
- Det er utarbeidet forslag til temaplan for vannforsyning, avløp og vannmiljø som er lagt ut til offentlig ettersyn med høringsfrist 1. mai 2023.

Mål 22

Ås kommune håndterer avfall som en ressurs, og har avfallsløsninger som bygger opp under det.

Slik gjøres det:

- 22.1: Videreutvikle kildesortering for husstandene, offentlige virksomheter og næringslivet.
- 22.2: Sikre miljøvennlig behandling av avfall.
- 22.3: Utvikle gjenbruksstasjoner i samarbeid med Follo REN.

RAPPORTERING MÅL 22:**22.1-22.3**

- Det er startet er arbeid med å etablere løsninger for økt kildesortering av kommunens eget avfall i samarbeid med kommunens tjenester.
- Alt avfall fra kommunens virksomhet går til leverandørens anlegg hvor det blir sortert og behandlet, og 50% av fraksjonen blir sendt til energigjenvinning og de resterende 50% blir materialgjenvunnet
- FolloRen jobber med et område i Nesoddveien 24 for etablering av ny gjenbruksstasjon som erstatning for Bølstad gjenvinningsstasjon. Evt. ny stasjon her vil være på plass tidligst i 2025/26.

Mål 23

Ås kommune har et godt utbygd kommunalt gang-, sykkel- og veinett med god fremkommelighet og trafiksikkerhet som bidrar til at innbyggerne bruker kollektivtransport, gange og sykkel mer enn personbil.

Slik gjøres det:

23.1: Forbedre den kommunale veistandarden.

23.2: Utvikle attraktive, trygge løsninger med god fremkommelighet for bevegelsehemmede, gående og syklister.

23.3: Redusere negative konsekvenser for luftkvaliteten.

23.4: Ta i bruk intelligente transportsystemer og tjenester (ITS).

RAPPORTERING MÅL 23:

23.1

- Det utarbeides en kommunal veinorm som skal bidra til en ensartet standard på veiene i Ås. Normen er lagt ut til offentlig ettersyn med høringsfrist 23.05.2023. Reduserte bevilgninger og økte priser gjør det utfordrende å forbedre veistandarden.

23.2

- Det planlegges og prosjekteres tiltak for å øke andel gang- og sykkelvei i kommune. I tillegg jobbes det med gode og trafiksikre løsninger i innkommende forslag til reguleringsplan. Det er prosesser som tar tid og er kostnadskrevenne.

23.4

- Arbeidet med å ta i bruk intelligente transportsystemer og tjenester (ITS) er ikke igangsatt.

Mål 24

Ås kommune har en sammenhengende grønnstruktur i form av parker, møteplasser, lekeplasser, idretts- og friluftslivsarenaer, som ivaretar naturmangfoldet og møter behovet til et mangfold av brukergrupper.

Slik gjøres det

24.1: Drifte og utvikle parker, møteplasser, lekeplasser, idretts- og friluftslivsarenaer i tråd med vedtatt standard.

24.2: Sikre gode samarbeidsprosesser i utvikling av parker, møteplasser, lekeplasser og idretts- og friluftslivsarenaer.

24.3: Sikre helhetlig blågrønne strukturer for å ivareta hensyn til friluftsliv, naturmangfold, vilt og folkehelse.

RAPPORTERING MÅL 24:**24.1**

- Det er utdannet flere lekeplasskontrollører som skal sikre trygge lekeplasser. Kommunen jobber med å kartlegge alle områder avsatt til lekeplasser. Det utarbeides rutiner for å følge opp disse områdene aktivt i drifta.

24.2

- Det utarbeides en kommunedelplan for nærmiljø- og idrettsanlegg, friluftsområder og ferdselsårer. Planprogrammet er sendt på høring med frist 19.06.23. Den skal bl.a. bygge på samarbeid og medvirkning fra lag og foreninger, politikere, enkeltpersoner, næringslivet og NMBU.

24.3

- I utarbeidelse reguleringsplaner skal helhetlig blågrønne strukturer sikres for å ivareta hensyn til friluftsliv, naturmangfold, vilt og folkehelse.
  1. Boliger og eiendomsforvaltning (25-26)

2.6 Boliger og eiendomsforvaltning (25-26)**Mål 25**

Ås kommunes eiendomsmasse har et lavt klima- og økologisk fotavtrykk, miljøvennlige løsninger, tilbyr et godt fysisk arbeidsmiljø og har et lavt vedlikeholdsbehov.

Slik gjøres det:

25.1: Bevare kapitalverdien av byggene og redusere langsiktige levetidskostnader gjennom arealeffektivisering og mer bærekraftig drift og vedlikehold.

25.2: Drive et vedlikehold som ivaretar helse, miljø og sikkerhet samt sikrer at byggene er miljøvennlige, driftsøkonomiske og funksjonelle.

25.3: Vurdere hvilke av kommunens eiendommer som skal enten avhendes, omdisponeres eller sattes på.

25.4: Ta i bruk fornybare energiformer i kommunale nye og eksisterende bygg.

RAPPORTERING MÅL 25:**25.1-25-4:**

- Arbeid med å effektivisere vedtatte tiltak for effektivisering av kommunens bygningsarealer pågår. De prioriterte tiltakene er å utvikle leide bygg i sentrum ved å flytte:
  - barnevern, læringscenter, og samtaletjeneste fra Moerveien 10 og 12 til modulbygget på Ås stadion
  - Forebyggende helsetjenester fra Rådhusplassen 29 til Moer helsehus/Tunveien 5

- Økonomi, HR og Prosjekt fra Rådhusplassen 29 og Moerveien 10 til Åsgård skole/Rådhuset og PPS (fra Rådhusplassen 29) og barne og ungdomsteamet (fra Ås ungdomsskole) til Rustad eller Åsgård.
- Tilstandskartlegging av eiendomsporteføljen pågår
- Utarbeidelse av eiendomsstrategi pågår
- Prosjekt med å tilpasse Nordbytun ungdomsskole til universell utforming pågår
- Prosjekt med å øke arealutnyttelsen/kapasitet på Sjøskogen skole pågår
- Det er vedtatt en ramme på kr. 25 mill. til å investere i solceller på eksisterende bygg. Planlegging pågår.

Mål 26

Ås kommune har trygge og allsidige bomiljøer og botilbud.

Slik gjøres det:

26.1: Bidra til at det bygges attraktive leiligheter for ulike brukergrupper med ulik boligstørrelse.

26.2: Bidra til at det bygges varierte boligtyper som leiligheter, rekkehus og eneboliger av god kvalitet for ulike brukergrupper.

26.3: Bidra til at det bygges boliger for førstegangsetablerere, lavinntektsgrupper, småhusholdninger, studenter og personer med nedsatt funksjonsevne.

26.4: Sikre boliger for vanskeligstilte.

26.5: Tydeliggjøre ansvar, roller og myndighet i det boligpolitiske arbeidet.

26.6: Sikre arealer for villabebyggelse med hage.

RAPPORTERING MÅL 26:**26.1-3:**

- Følges opp fortløpende i utarbeidelse av reguleringsplaner.

26.4.

- Det pågår en kartlegging av kommunens boligportefølje og for å lage en plan for oppgradering og avvikling/utvidelse av porteføljen for å tilpasse den til behovet. Sak som omhandler behovet for boliger med bemanning legges frem i juni.

26.5.

- Det har i 2022 og 2023 blitt jobbet med et prosjekt kalt «fremtidens boliger» hvor tverrfaglig sammensatte grupper har kartlagt utviklingsbehov på området. Det er etablert

flere samarbeidsarenaer internt for å tilrettelegge for et godt og helhetlig tjenestetilbud.
Ref. punkt 5.2.

6 Klimamål og tiltak

Tiltakslister

Forklaring av tiltakstabellene

- Hovedmål og delmål for hvert innsatsområde finnes i de fargede radene.
- Tiltakene er sortert under det delmålet de bidrar til å oppnå (f.eks. T1, T2, T3 osv.)
- I kolonnen *Gjennomføring/kostnad i 1000 kr* er det angitt budsjettforslag for tiltaket for det aktuelle året. For mange av tiltakene er det også mulig å søke om tilskudd fra Klimasats, ENOVA og Viken fylkeskommune. Der det står x betyr det at tiltaket gjennomføres som del av den ordinære driften/saksbehandlingen i det aktuelle året.
- I kolonnen *utslippsreduksjon* er det for innsatsområdet transport angitt en beregning i tonn CO₂-ekvivalenter for perioden 2021-2024. Dette tallet er en beregning av potensielle utslippsreduksjoner innen hvert delmål hvis alle tiltakene blir gjennomført. For de øvrige innsatsområdene med direkte utslipp er det gjort en skjønnsmessig vurdering av utslippsreducerende effekt.
- For tabellene med indirekte utslipp (som gjelder *felles strategier og indirekte utslipp*), er ikke utslippsreducerende effekt angitt. Dette er fordi det er for stor usikkerhet knyttet til en slik vurdering, både fordi utslippene i hovedsak skjer utenfor Ås kommune og det er mange ledd i produksjon og transport. Mange av tiltakene gjelder påvirkningsarbeid og strategisk arbeid som det er vanskelig å måle effekten av. Det kan gjøres beregninger i enkelte prosjekt når vi får mer kunnskap, f.eks. når det gjelder matsvinn og byggeprosjekter.
- Tiltak som er gjennomført i 2022 er tatt ut av tabellene. Tiltak som ikke ble gjennomført i 2022 er stort sett videreført til 2023, men noen tiltak som har vist seg vanskelige for kommunen å gjennomføre er tatt ut.

Tabell 1: Klimabudsjett for å redusere direkte utslipp i Ås kommune 2023-2026

Tiltak nr.	Tiltak	Rapportering per 30.04.2023
T: Klimagassutslippene fra transportsektoren er redusert med mer enn 50 % innen 2030 sammenlignet med 1991-nivå		
T1 total: Veksten i persontransport er tatt med kollektiv, sykkel og gange.		
1	Følge opp føringer i kvalitetsprogrammet i alle reguleringsplaner og større byggesaker med økt fokus på klimatiltak i forhåndskonferanser.	Redegjørelse for planers forhold til kvalitetsprogrammet er innarbeidet i alle nye detaljplaner i sentrumsområdet.
2	Følge opp parkeringsstrategien for kommunen	Pågående arbeid med innføring av ny parkeringsordning i Ås sentrum, herunder gjennomgang av ansattparkering.
3	Gjennomfører tiltak i vedtatt strategi og tiltaksplan for sykling, gange og trafiksikkerhet (se tiltak xx i HP)	Ilgangsatt arbeid med planlegging av to nye prosjekter for gående og syklende i Brekkeveien og Nebbaveien. Strakstiltak ved Nettet er under planlegging. Følger

		opp Hjertesone på Brønnerud og Nordby skole samt ytterligere to skoler er på gang.
4	Ha møter med Ruter om å utvikle fossilfritt kollektivtilbud i og til Ås.	Det avholdes jevnlig møter med Ruter og to møter er avholdt hittil i 2023
5	Kartlegge gjennomgangstrafikk gjennom Ås sentrum og vurdere virkemidler for å redusere denne, herunder bompenger.	Rapport om trafikkmodell fra konsulent er levert for to tiltak; bompenger og kantstopp for buss. Rapporteringsfrist for midler fra Klimasats er 1. mai
6	Forankre og følge opp retningslinje for ansattes arbeidsreiser med fokus på klima- og miljøvennlige løsninger.	Forankring og oppfølging av retningslinje for ansattes arbeidsreiser med fokus på klima- og miljøvennlige løsninger tas opp i ledermøter. Lederne følger dette videre opp i sine enheter.
T2 total: Ved utgangen av 2030 skal kollektivtransporten kun bruke fornybar og bærekraftig energi, og gradvis gå over til en utslippsfri kollektivtransport		
7	Etterspørre utslippsfrie* skolebusser og transporttjenester ved nye innkjøpsavtaler.	Det etterspørres utslippsfrie transporttjenester ved nye innkjøpsavtaler. Dersom det skal gjøres unntak for dette må det godkjennes av kommunedirektøren og rapporteres til Direktoratet for forvaltning og økonomistyring i henhold til Forskrift om utslippskrav til kjøretøy ved offentlig anskaffelse til veitransport.
8	Etterspørre fossilfri transport i anskaffelser av varer og tjenester.	Det etterspørres fossilfri transport i anskaffelser av varer og tjenester.
T3 total: Alle nye lette kjøretøy er nullutslippsbiler innen 2025		
9	Alle nyinnkjøp/nye leasingavtaler av lette kjøretøy skal være nullutslippskjøretøy, og skal være brukte dersom det er hensiktsmessig. Kostnader avklares i anskaffelsen.	Alle kjøp vurderes opp mot angitte kriterier. Kommunalteknikk har anskaffet 2 nye biler med nullutslipp i perioden.
10	Legge til rette for bildelingsløsninger med nullutslippskjøretøy og sykkeldeling: Regulere inn areal som kan brukes til slike formål. Være pådriver mot private utbyggere	På grunnlag av kvalitetsprogrammet blir det oppfordret til å retablere bildelingsordninger med mer. Kommunen har ikke anledning til å kreve dette
11	Samarbeide med Viken fylkeskommune om etablering av fossilfri bil- og sykkelordning for Viken-kommunene. Gjøre anskaffelse når VFK har inngått rammeavtale.	Kommunen er i gang med samarbeid med Viken Fylkeskommune og ser på ulike ordninger/modeller for bil- og sykkeldeling som kan fungere for behovene i Ås.

T4 total: Minst 50 % av nye, tyngre kjøretøy er nullutslippslastebiler, og andel tyngre kjøretøy som går på biogass er økt innen 2030

12	Innkjøp og leasing av tyngre kjøretøy og maskiner skal være utslippsfrie så langt det lar seg gjøre. Kostnader avklares i anskaffelsen.	Alle kjøp vurderes opp mot angitte kriterier.
13	Utrede muligheter for etablering av deponi og system for rensing, gjenbruk og mellomlagring av masser, både for kommunens egen drift og utbyggingsprosjekter.	<p>Kommunen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er i gang med å kartlegge arealer for massehåndtering. • Deltar i prosjektet Earthresque. • Samarbeider med VFK, og Follokommunene om kartlegging av dagens og framtidig behov for masselagring

T5 total: Infrastruktur for fossilfrie drivstoff er godt utbygd innen 2025

14	Etablere ladepunkt ved kommunale parkeringsplasser og bygg. Lage plan for gjennomføring.	16 nye ladepunkt for tjenestebil ved Bjørnebekk er under utførelse. Offentlig lading ved Breivoll og Nordbytn er bestilt, Breivoll mangler tilstrekkelig strømkapasitet og vi har ikke fått tilbakemelding fra Elvia på hva som er mulig.
15	Stille krav om tilrettelegging for ladepunkter for elbil ved alle parkeringsplasser i nye reguleringsplaner.	Det stilles krav om tilrettelegging for ladepunkter for elbil for samtlige parkeringsplasser i reguleringsplaner.
16	Støtte opp om initiativ for fossilfrie drivstoff på bensinstasjoner/ energistasjoner.	Det er pågående arbeid for å støtte opp om initiativ for fossilfri drivstoff i innsendte forslag om bensin/energistasjoner.

T6 total: Bygg- og anleggsplasser er fossilfrie innen 2025 og utslippsfrie innen 2030

17	Kommunen stiller krav om fossilfrie, på sikt utslippsfrie, bygg- og anleggsplasser for nye bygg og større rehabiliteringsprosjekter (over 10 mill. kr.), inklusive VA-anlegg.	Stilles som krav i nye byggeprosjekter og rehabiliteringsprosjekter over 10 mill.
18	I reguleringsplan og byggesak er kommunen pådriver for at private utbyggere har fossil- og etter hvert utslippsfrie bygg- og anleggsprosjekt. Følges opp i miljøoppfølgingsplan.	På grunnlag av kvalitetsprogrammet blir det oppfordret til fossil og etter hvert utslippsfrie bygg- og anleggsplasser.

* Forutsatt å gi effekt fra 2025 (Civitas 2019)

** Tiltak i tiltaksområde T5 gir ikke utslippskutt i seg selv, men er en forutsetning for å nå delmål T3 og T4

Tiltak nr.	Tiltak	Rapportering per 30.04.2023
<p>S: Klimagassutslippene fra stasjonær forbrenning er redusert med minst 90 % innen 2030 sammenlignet med 1991-nivå, uten å øke elektrisitetsbruk</p>		
<p>S1: Forbrenning av fossil olje og gass til oppvarming av bygg og produksjon av fjernvarme er utfaset innen 2030</p>		
<p>S2: Andelen lokal, fornybar energi til varme, kjøling og el-spesifikt forbruk i bygg er økt innen 2030</p>		
1	<p>Bruke fjernvarme og vurdere ev. bruk av bergvarme og bioenergi og/eller solfangere i egne byggeprosjekter så langt det er mulig.</p>	<p>Bruk av fjernvarme, bioenergi, solfangere og bergvarme vurderes i alle byggeprosjekter.</p>
2	<p>Oppfordre utbyggere til å legge om til og ta i bruk lokale fornybare energikilder og øke kompetanse hos kommunen om dette.</p>	<p>På grunnlag av kvalitetsprogrammet blir det oppfordret til å legge om og ta i bruk lokale fornybare energikilder. Energitilførsel redegjøres for i alle reguleringsplaner.</p>
3	<p>Vurdere bruk av solceller og solfangere på nye kommunale bygg og ved rehabilitering av eksisterende bygg og skifte av tak.</p>	<p>Det er innarbeidet ramme på 25 mill kr for å etablere solceller på flere bygg i 2023, både nye og eksisterende.</p>
4	<p>På kommunens nettsider skal det ligge informasjon om hvor innbyggerne kan få rådgiving om energiomlegging, energieffektivisering og valg av lokale fornybare energikilder.</p>	<p>I samarbeid med Viken fylkeskommune og Klima Viken tilbyr Ås kommune gratis energirådgivning i private boliger, tilbudet varer ut 2023.</p>
5	<p>Oppfølging og videreutvikling av ENØK-tiltak i alle kommunens bygg utredning av automatisk lys/varmestyring i alle bygg.</p>	<p>Det arbeides med oppfølging av tiltak fra EPC-prosjektet. I forbindelse med evaluering og rapportering på resultatoppgåelse fra dette prosjektet, vil det legges frem en strategi for energiledelse. Sak kommer etter planen høst 2023.</p>

6	Lage plan for bedre styring og utskifting til LED-lys: Veilys og lys på idrettsanlegg.	Igangsatt arbeid via konsulent. I tillegg pågår det dialog/forhandling med Viken FK om grensesnitt for eierskap til anlegg.
AA: Klimagassutslippet fra avfalls- og avløpssektoren er redusert med minst 80 % innen 2030 sammenlignet med 1991-nivå		
AA1: Klimagassutslippet fra avfallsdeponiene er redusert med minst 80 % innen 2030 sammenlignet med 1991-nivå		
1	Kartlegge metangassutslipp fra deponi og gjennomføre tiltak.	Arbeidet er ikke igangsatt grunnet kapasitet/kompetanse.
AA2: Produksjon av biogass til drivstoff er økt innen 2030		
2	Utrede muligheten for energigjenvinning fra avløpsvann før det forlater Ås kommunes avløpsnett (Nye Dyster Eldor boligfelt). Mulig samarbeid med NMBU.	Ikke igangsatt
AA3: All biorest fra biogassproduksjon brukes til gjødsel innen 2030		
3	Være pådriver for tiltak for å øke verdien av biorest fra avløpslam på Søndre Follo renseanlegg og Nordre Follo renseanlegg.	Fokus på dette i kommunes samarbeid og dialog med SNR og NFR.
L - LANDBRUK L1: Bærekraftig matproduksjon i landbruket har økt mens klimagassutslippene er på samme nivå eller lavere sammenlignet med 2015		
L1: Bærekraftig matproduksjon i landbruket har økt mens klimagassutslippene er på samme nivå eller lavere sammenlignet med 2015		
1	Informere om og forvalte nasjonale tilskuddsordninger til drenering og miljøtiltak i jordbruket, inkl. fangvekster.	Tilskudd under regionalt miljøprogram ble utbetalt i februar. Det var rekordstor søknadsmengde i Follo-kommunene. Informasjon om miljøkrav og tilskuddsmuligheter ble formidlet på møte med et stort antall bønder i februar.
2	Videreutvikle Smak Ås og lokale markedsplasser som REKO-ringen i kommunen med fokus på bærekraftig og lokalprodusert mat.	Koordinator i Smak- Ås, dvs Fellesskaper, har forsøkt å få i gang et samarbeid med Reko-ringen i Ås og har hjulpet de med å få til flere lokasjoner i kommunen. Foreløpig er ikke REKO-ringen en direkte del av Smak-Ås, men mange av

		aktørene/produsenten er med i Smak-Ås arrangementene.
3	Bidra til å øke kompetanse og kunnskap om virkemidler og tiltak knyttet til klimagassreduksjon og fornybar energi i landbruket, som f.eks. klima- og energiplaner på gårdsbruk, klimarådgiving, karbonbinding, fornybare energiformer, fossilfrie maskiner og bruk av solenergi.	Dette er oppgaver som ivaretas av andre institusjoner og organisasjoner, inkludert Innovasjon Norge og Norsk Landbruksrådgiving. Follo landbrukskontor har jevnlig dialog med disse.
a		
L3.1: Skogproduksjonen til bruk av tre som byggemateriale og bioenergi har økt innen 2030		
L3.2: Karbonbinding i skog og jord er økt innen 2030		
4	Følge opp og kontrollere fornyingskravet i skogbruksloven, informere om og forvalte tilskuddsordninger for ungsogpleie og fremme klimarobuste skoger.	Arbeidet knyttet til tilskuddsordningene pågår kontinuerlig. Kontroller i 2023 har ikke startet ennå.
5	Støtte opp om å utvikle NMBU som utstillingsvindu for et klima- og miljøvennlig landbruk.	Follo landbrukskontor har inngått samarbeid med NMBU om arbeidet med å utvikle jordvernstrategier i Follo-kommunene.
6	Oppdatere Follo Landbrukskontor sine nettsider med informasjon om kurs, kompetanseheving og støtteordninger for klimagassreduksjon og fornybar energi i Landbruket, f.eks. fra Klimasmart landbruk Viken, Enova og landbruksrådgivingen.	Informasjon formidles på hjemmesida.
A - Arealbruk: Redusere klimagassutslipp som følge av arealbruksendringer.		
1	Oppfordre til å dokumentere klimagassutslipp som følge av arealbruksendringer i nye reguleringsplaner.	Krav om klimagassregnskap i detaljplaner er innført.
2	Inkludere klimagassutslipp som følge av arealbruksendringer i kommunens klimagassregnskap og arealregnskap.	Er en del av arbeidet med prosjektet jordvernstrategi i Follo-kommunene.

3	Være pådriver for å restaurere myr. Forutsetter finansiering / gjennomføring av Statsforvalteren.	Kartlegging av behov og muligheter er igangsatt. Det er opp til grunneier om de ønsker å restaurere myr. Kommunen er i så fall behjelpelig med å søke om tilskuddsmidler til dette.
---	---	---

Tabell 2: Klimabudsjett for å redusere indirekte utslipp i Ås kommune 2023-2026

Tiltak nr.	Tiltak	Rapportering per 30.04.2023
ID: Generelt, Indirekte utslipp		
1	Fullelektronisk fagprogram for å redusere papirbruk og toner i kommunen	Det jobbes kontinuerlig med å digitalisere prosesser og redusere papirforbruk og toner i kommunen.
2	Bidra i utviklingen av NMBU og Vitenparken som visningsvindu for bærekraftsmålene.	Innspill til NMBUs virksomhetsstrategi 2023-30 med fokus på bærekraft ble gjort våren 2022. Innovasjonssenteret er åpnet og vil være et ledd i fremvisningen av innovasjon og måloppnåelse for hele Campus Ås.
ID1: Alle nye, offentlige bygninger er nullutslippsbygg innen 2030.		
3	Når kommunen skal prosjektere nye bygg eller gjennomføre større rehabiliteringer, skal det i forkant utredes om gjenbruk og transformasjon av stående bygningsmasse vil være et bedre alternativ enn riving og nybygg, både for klima/miljø.	Hensyntas i alle nye kommunale prosjekter. Alternativer med gjenbruk av eksisterende bygningsmasse utredes i alle nye byggeprosjekter.
4	Ved prosjektering av nye kommunale bygg og større rehabiliteringsprosjekter (over 10 mill. kr.) skal tema innen miljø- og klima utredes og legges fram for politisk behandling (se tiltaksplan for detaljer).	Ivaretas for alle nye byggeprosjekter over 10 mill. kroner.

5	Bruke klimagassregnskap og livssyklus-kostnader som en del av beslutningsunderlaget for miljøambisjoner for nye kommunale bygg og større rehabiliteringsprosjekter (over 10 mill. kr.) Klimagassregnskapet skal vise nødvendige tiltak for å oppnå en utslippsreduksjon på minst 30% i forhold til et referansebygg etter bransjenormen (Tek-17).	Ivaretas i nye byggeprosjekter.
6	Stille klima/miljøkrav ved anskaffelse av håndverkertjenester og materialkjøp.	Ivaretas i anskaffelser.
7	Sirkulærøkonomi - øke egen kompetanse og oppfordre tiltakshavere til å øke levetiden på bygg ved å: - Rehabiliterer framfor å rive og bygge nytt - Gjenbruke eksisterende bygningsmasse og materialer. - Benytte bestandige og miljøvennlige materialer - Tilrettelegge for flerbruk og fleksibel bruk	Ivaretas i kommunens prosjekter, private oppfordres til det samme.
8	Sørge for effektiv bruk av kommunens bygningsmasse for å redusere behov for nybygg og driftsutgifter.	Er i gang med å gjennomføre tiltak for arealeffektivisering som ble vedtatt i budsjett 2023. Det pågår også prosjekter i flere bygg for bedre utnyttelse av eksisterende areal.
9	Høyere prioritering av drift og vedlikehold av kommunens bygningsmasse for å redusere behov for nybygg og rehabilitering.	Avhenger av budsjettsituasjonen. Vedlikeholdsbudsjettet har blitt økt i de siste budsjetter, og det jobbes med å utvikle gode og effektive driftsrutiner for å opprettholde en tilfredsstillende standard. Utarbeidelse av eiendomsstrategi pågår.
10	Vurdere å kreve energimerke B i bygg der kommunen inngår leieavtaler, og ved reforhandling av eksisterende avtaler.	Ivaretas ved inngåelse og reforhandling av leiekontrakter.
ID2: Minst 65 % av husholdningsavfallet går til materialgjenvinning innen 2030		

11	Informasjonstiltak og holdningsskapende arbeid for at innbyggerne skal sortere ulike fraksjoner riktig.	Kommunalteknikk har fokus på dette i vår dialog med Follo Ren
12	Implementere kildesortering i flere fraksjoner ved alle kommunens enheter og bygg jf. ny renovasjonsavtale.	Prosjekt med å etablere løsninger for kildesortering for matavfall og plast er i gang.
13	Prosjekt med matavfalls-kompost og utvikling av skolehager: Bokashi-bøtter på skolekjøkken og klasserom.	Plassering av Bokashi-bøtter på noen av skolene innenfor den økonomiske rammen av 50 000kr- fra oppstart nytt skoleår
14	Utvikle lokale miljøhus og miljøpunkt (opprette minst 20 nye miljøpunkt i Ås kommune).	Kommunen har dialog med Follo Ren om dette.
ID3: Matsvinn er redusert med 50 % innen 2030.		
15	Videreutvikle bruk av storkjøkkenprogrammet "Mathilda" på sykehjemmene for å redusere matsvinn i Ås kommune som organisasjon.	Ikke igangsatt
16	Bidra til å redusere matsvinn ved redistribusjon av matvarer på Innbyggertorget sammen med Foodsharing NMBU.	Er igangsatt
17	Kurs i klimavennlig mat og reduksjon av matsvinn for nettverk av kokker/ansatte på barnehagenes kjøkken.	Ikke igangsatt
ID6: Deling, gjenbruk og redesign av ulike produkter har økt innen 2030		
18	Kjøre inn brukte møbler der det er mulig.	Enhetene oppfordres til å kjøpe brukte møbler der det er mulig.
19	Fornye og utvide ordninger med utlånsutstyr på grunnskolene.	Er igangsatt
20	Være pådriver for å etablere materialbank/gjenbruksstasjon for gjenbruk av byggematerialer.	Ikke igangsatt

21	Forprosjekt: Etablere materialbank/gjenbruksverksted a la Remidas med materiale som barnehager, skoler og kulturskole kan bruke.	Ikke igangsatt
FELLES STRATEGIER		
FS1: Innkjøp		
1	Revidere kommunens anskaffelsesstrategi og anskaffelsesrutiner med mer fokus på miljø og klima (se tiltaksplan for detaljer).	Revidert anskaffelsesstrategi er lagt frem for politisk behandling april 2023
2	Øke ressurser internt i kommunen til arbeid med miljøkrav i anskaffelser (kurse kommunens innkjøpere, rådgiving, rutineutvikling, maler m.m.)	Det gjennomføres kurs og det etableres rutiner og maler som sikrer at det stilles miljøkrav i anskaffelser.
3	Kommunen samarbeider med Felles innkjøpskontor i Follo (FIK) om strengere retningslinjer for miljøkrav i anskaffelser og i kontrakter.	Kommunen samarbeider med Felles innkjøpskontor i Follo (FIK) om felles klima- og miljøkrav i anskaffelser.
FS2: Styringsverktøy og administrasjon		
4	Bruke og utvikle kommunens styringssystem og digitale verktøy (Framsikt) til klimabudsjett, klimaregnskap og miljøstyring.	Dette er etablert klimabudsjett og klimaregnskap som leses inn i digitale verktøy (FRAMSIKT).
5	Være pådriver ovenfor næringslivet for å få flere miljøsertifiserte bedrifter i kommunen.	Det har i 2023 blitt sertifisert 1 ny bedrift i Ås. Det er planlagt 3 utdelinger av miljøfyrtårnsertifiseringer til bedrifter som har sertifisert seg i vinter. Informasjon om miljøfyrtårnsertifisering er oppdatert på kommunens nettside.
FS3: Holdningsskapende arbeid		
6	Ta i bruk Ås kulturhus og bibliotekene som forum for debatt og diskusjon, veiledning og informasjon om klima- og miljøspørsmål.	Det planlegges å bruke eksisterende aktiviteter på kulturhuset, samt kampanjer og konkurranser om klima- og miljøspørsmål.

		Aktuelle temaer: bærekraftig forbruk, delingskultur og reduksjon av klimagasser, samarbeide med lag og foreninger om fikselauget, klesbyttedag osv.
7	Gjennomføre aktuelle kampanjer og konkurranser om bærekraftig forbruk, delingskultur og reduksjon av klimagasser.	<ul style="list-style-type: none"> • Arrangert sykkelmekkekurs for damer. • Arrangert Sykkelvårslipp, hvor over 150 sykler fikk sykkelsjekk. • Samarbeider med Nordre Follo, Frogn og Vestby kommuner om årets sykle til jobben kampanje. • Utleie av Bygdebike er avviklet fordi risikoene for sporing via appen (GDPR) ble for stor. Jobber nå med finne nye eiere for og bruk av 90 sykler. • El-sparkesykler: En bedrift som leier ut.
8	Legge vekt på Rammepplanens føringer for bærekraftig utvikling blant annet ved å tilrettelegge for at prosjekter som gjennomføres med barna belyser klima og bærekraft.	Dette er et kontinuerlig arbeid.
9	Jobbe med læreplanverket LK20 og nasjonal rammeplan for SFO sine føringer for bærekraftig utvikling. Gjennomføre prosjekter med tema klima og bærekraft.	Alle skolene har egne prosjekter med tema klima og bærekraft
10	Samarbeide med NMBU og Vitenparken om pedagogiske opplegg om klima og bærekraft.	Grunnskolen planlegger å utvide samarbeidet med NMBU og Vitenparker fra høsten 2023
11	Bistå barnehager og skoler med søknader for å få støtte til klima- og miljøprosjekter.	Ikke igangsatt - ingen har tatt kontakt om bistand.
FS4 Samarbeid med andre		

12	Deltakelse i Klima Viken og egenandel for å utløse støtte til klimatiltak fra Viken fylkeskommune.	Deltar på faste møter med Klima Viken
13	Legge mer vekt på klima og grønt næringsliv v/rullering av kommunens næringsstrategi (inkl. redusere matsvinn, sirkulærøkonomi).	Arbeidet med Temaplan for næring tar blant annet utgangspunkt i rapporten «Grønne næringsmuligheter i Follo».
14	Støtte opp om lokale initiativ for flere muligheter for gjenbruk: Mat, møbler, fikselaug og lignende initiativer fra frivillige.	Tatt initiativ til å etablere et BUA tilbud i Brekkeveien 12 som kommunen støtter opp om. Ås kommune har meldt inn bruktbutikker og reparatører til Viken FK, som skal lage et sirkulærøkonomisk kart.
15	Støtte opp om evt. initiativ for å opprette senter/prosjekt for sirkulærøkonomisk næringsliv og oppstartsbedrifter i Ås sentralområde etter modell fra Vollebekk fabrikk i Oslo.	Innovasjonssenteret har bærekraft som bærende prinsipp og da vil veiledning og inspirasjon til sirkulærøkonomisk næringsliv være et fokusområde.

Tabell 3: Klimatiltak som gjelder alle virksomheter og enheter i Ås kommune

Nr.	Tiltak/ aktivitet	
1	Skifte ut tjenestebiler til fossilfrie biler	Dekkes av tiltakene i T3-T5.
2	Følge kommunens reisepolicy for tjenestereiser: Sykle, gå og reise kollektivt på tjenestereiser. Bruke Teams og webinar istedenfor å reise når det er mulig	Vil bli nærmere rapportert per 2. tertial
3	Skru av lys når vi forlater rom	Vil bli nærmere rapportert per 2. tertial
4	Skru ned varme når vi forlater rom for lengre tid (der det ikke er styrt automatisk)	Vil bli nærmere rapportert per 2. tertial
5	Redusere utskrifter og spesielt farge utskrift/kopi når det ikke trengs	Dekkes av tiltak ID1
6	Gjenbruke og selge brukte møbler og utstyr, eks. IKT-utstyr. Bruke innkjøpsavtale for brukte kontormøbler som førstevalg	Dekkes av tiltak ID6

7	Stille klima- og miljøkrav i anskaffelser/innkjøp (bør være 30% av tildelingskriterier)	Dekkes av tiltak FS1-3
8	Som hovedregel bestille vegetarmat til møter og arrangement	Vil bli nærmere rapportert per 2. tertial
9	Sortere avfall i riktige fraksjoner	Dekkes av ID2 og ID3
10	Alltid ha et plantebasert alternativ i kommunens servering ved skoler, barnehager, institusjoner, og arrangementer og øke bruken. Kommunal matsservering skal være i tråd med Helsedirektoratets kostråd.	Vil bli nærmere rapportert per 2. tertial

Kommunens tjenesteområder

Politikk, stab og fellestjenester

Utvikling og utfordringer

Digitalisering

Prosjektet «Digitalt førstevalg» jobber med mål om at innbyggere og næringsliv skal ha et digitalt førstevalg for digitale tjenester, og kommunikasjon med Ås kommune. Digitalt førstevalg gjelder også interne arbeidsprosesser for de ansatte.

Følgende prosjekter har vært prioritert i 1. tertial 2023:

- implementering og drift av nytt sak og arkivsystem til skybasert løsning og ny digital modul for byggesak.
- Vurdering av alternativer for ny telefoniløsning.
- Vurdering av ny løsning for levering av IKT driftstjenester.
- rydding i IKT lisenser

Ny telefonløsning

Telenor har varslet at de ikke vil vedlikeholde og drifte fasttelefoninettet fremover. Nytt telefonisystem er derfor et prioritert prosjekt. Økt bruk av mobiltelefoni og annen kommunikasjon gjennom teams vil være sentrale i vurderingene av fremtidige løsninger for telefoni. Dette arbeidet sees også i sammenheng med arbeidet med bedre løsninger for sentralbord. Prosjektet gjennomføres i samarbeid med Stor Follo IKT.

Kartlegging av IKT lisenser

Det er igangsatt et arbeid med å kartlegge kommunens IKT lisenser med sikte på å redusere kostnadene og rydde i antall brukere. Arbeidet er igangsatt og utføres i samarbeid med Stor Follo IKT. Prosjektet vil kunne bidra til reduserte lisenskostnader og økt datasikkerhet som følge av økt kontroll på brukere. Det vil også bidra til reduserte klimautslipp da rydding i brukere reduserer kommunens lagring av data. For 1. tertial 2023 har det vært jobbet nærmere med vurdering av brukere innen helse og omsorg som kan gå ned på en rimeligere lisens.

Vurdering av løsning for IKT driftstjenester

Det vises til kommunestyrets vedtak ved behandlingen av budsjett 2023. Der vedtok kommunestyret i punkt 14:

Dersom utredninger sammen med Vestby og Frogn viser at det er hensiktsmessig å sette ut driftsdelen av StorFollo IKT til samme kommunalt eide aksjeselskap som Nesodden har gått inn i (IKOMM) gis kommunedirektøren fullmakter til å foreta nødvendige tilpasninger. Herunder gis fullmakt til kjøp av aksjer i det kommunalt eide selskapet (IKOMM). Det forutsettes at dette gjøres innen vedtatt budsjetttramme.

De tre deltakerkommunene i StorFollo IKT (SFIKT) har jobbet tett med dette de siste månedene. Det er klart at de tre kommunenes ledelse ser det som viktig og riktig at IKT-driften legges til en større organisasjon. Det vises her til orienteringer gitt til formannskapet. Kommunene er derfor i sluttforhandlinger med IKOMM, som også har nabokommunene Nesodden, Indre Østfold og Våler som deltakere, og er klar til å signere nødvendige avtaler. Denne jobben fullføres i løpet av juni.

Det viser seg i prosessen at IKT-området er underbudsjettet, både innen drift av SFIKT, kjøp av andre IKT tjenester fra andre leverandører og knyttet til etterslep på nettverket i kommunale bygg. Dette skyldes en kombinasjon av at SFIKT har vært underbudsjettet i forhold til krav til levering av tjenester, særlig høy prisvekst innen IKT tjenester de senere årene og økt behov for spesialkompetanse for å ivareta krav til sikkerhet og drift av nye systemer. Dette er det justert for i forslag til budsjettreguleringer for 1. tertialrapport. Det oppjusterte driftsbeløp er representativt for årene fremover og oppjusteringene er dermed å anse som vedtak av et varig driftsnivå fremover. Oppgraderingen av IKT nettverket vil kommunedirektøren ta sikte på å dekke innen eksisterende investeringsrammer for mindre prosjekter. Med denne justering av budsjettene, sammen med vedtaket i budsjettsaken, har kommunedirektørene i de tre kommunene nødvendige fullmakter til å inngå avtaler med IKOMM. Med dette vil vi få et større og bredere driftsmiljø for å ivareta vår IKT drift, inkludert sikkerhet, nettverk, helpdesk o.l. Dette er viktig i en tid da sikkerhet og oppetid knyttet til IKT-løsninger blir stadig viktigere for tjenestene vi gir våre innbyggere.

Som følge av endringene ved inntreden i IKOMM er det behov for justeringer i selskapsavtalen til SFIKT med tanke på hvilke oppgaver som skal ligge der fremover. Kommunedirektørene i de tre kommunene vil fremme en felles sak om dette i løpet av sommerhalvåret/tidlig høst.

Valg

Det skal gjennomføres kommunevalgt til høsten og forberedelser og gjennomføring av valget er en stor oppgave som vil være prioritert i 2023.

Internkontroll

Alle virksomheter har rapportert på hvordan det jobbes med oppfølging av avvik som er meldt i kommunens avvikssystem.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	16 170	45 814	45 814	50 894	-5 080
Sum Netto lønn	16 170	45 814	45 814	50 894	-5 080
Andre driftsutgifter	6 200	49 071	49 171	49 971	-800
Sum Andre driftsutgifter	6 200	49 071	49 171	49 971	-800
Inntekter	-884	-3 045	-3 045	-3 045	0
Sum Inntekter	-884	-3 045	-3 045	-3 045	0
Netto resultat	21 486	91 840	91 940	97 820	-5 880

Kommentar til status økonomi

Rammeområdet viser et mindreforbruk på 8,4 mill. kr per 1. tertial. Avviket skyldes i hovedsak periodisering av midler til IKT-driftstjenester og lisenser.

Prognosen per 1. tertial viser at budsjettet for IKT driftstjenester må økes med 1 mill. kr. Kjøp av IKT lisenser og systemer fra leverandører må økes med 4 mill. kr. Sistnevnte skyldes i hovedsak økte priser. Økte priser på driftstjenester skyldes økte behov ute i tjenestene og en krevende bemanningssituasjon ved SFIKT har ført til behov for å leie inn konsulenter. Det vil samtidig jobbes med å redusere merforbruket med reduksjon av Microsoft-lisenser.

Det er stor usikkerhet knyttet til prognosene. Prognosen forutsetter at innsparingskrav på administrativ gjennomgang realiseres i sin helhet.

Forslag til budsjettjusteringer ekskl. bruk av/avsetning til fond

Beløp i 1000

Budsjettjustering	2023
1. tertial: Ny løsning gjestenett	80
1. tertial: Økte priser IKT-driftstjenester og lisenser	5 000
Sum	5 080

1. tertial: Ny løsning gjestenett

Det er dårlig tilgang til gjestenettet ved kulturhuset i Ås, og det er nødvendig å erstatte gammel løsning med gjestenett. Det er behov for 80 000 kr til implementering av ny løsning.

1. tertial: Økte priser IKT-driftstjenester og lisenser

Budsjettet for IKT driftstjenester og kjøp av IKT lisenser og systemer fra leverandører må økes med 5 mill. kr. Sistnevnte skyldes i hovedsak økte priser. Økte priser på driftstjenester skyldes økte behov ute i virksomhetene og en krevende bemanningssituasjon ved SFIKT har ført til behov for å leie inn konsulenter. En stor del av budsjettreguleringen vil fordeles ut til virksomhetene der leveradørfakturaene belastes.

Barnehage

Utvikling og utfordringer

I Ås kommune omfatter tjenesten to resultatområder: 201 Førskole og 211 Styrket tilbud til førskolebarn.

Barnehagene i Ås drives effektivt. En forutsetning for effektiv drift av de kommunale barnehagene er god kapasitetsutnyttelse. Barnehagesektoren har lovfestet pedagog- og bemanningsnorm som innebærer at det i hovedsak er antall barn med barnehageplass som styrer utgiftene. Det vil si at det aller meste av barnehagenes budsjett er knyttet til lovfestet grunnbemanning. Barn som fyller 1 år innen utgangen av november har rett på barnehageplass. I påvente av at barnas rett til plass inntreffer, må flere barnehageplasser stå vakante i høstmånedene.

En utfordring de senere årene har vært overkapasitet av barnehageplasser i Ås kommune. Denne trenden har snudd og det jobbes nå aktivt med å utvikle gode løsninger for å innfri barns rett til barnehageplass fremover.

Det er en økning i antall barn som har behov for omfattende, langvarige og koordinerte tiltak. Nasjonale føringer om tidlig innsats og et større fokus på rett kompetanse nærmere barna, livsmestring og inkludering har ført til et større behov for ansatte med økt kompetanse til barn med utviklingsmessige vansker. Virksomhet barnehage har og vil ut ifra dette jobbe for å knytte det allmennpedagogiske og det spesialpedagogiske arbeidet sammen. Dette innebærer å videreutvikle det tverrfaglige samarbeidet og skape en felles forståelse på tvers av fagprofesjoner. Samhandlingsmodellen BTI er en støtte inn i dette arbeidet.

Det er etablert nasjonale tilskuddsordninger for kompetansetiltak tilknyttet kompetanseløftet. Oppvekst har søkt midler og jobber tverrfaglig og i partnerskap med USN for å imøtekomme kravene. Arbeidet er koblet sammen i en strategisk plan for tverrfaglig kompetanseutvikling. Planen inneholder

kompetansehevingstiltak som er rettet mot ansatte i barnehager, skoler og tjenester innenfor barn, unge og familier.

Virksomhet barnehage har jobbet kontinuerlig for å videreutvikle profesjonsfelleskapet i barnehagene slik at kvaliteten styrkes og opprettholdes over tid. Det har blitt gjennomført kompetansetiltak for alle ansatte ut ifra lokale behov. Kompetansetiltak som nettverkssamlinger, fagsamlinger og ledernettsverk har alle inneholdt elementer fra felles verdigrunnlag som barnehagene støtter seg på, og som er i tråd med nasjonale føringer om inkludering, tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid. Jevnlig kompetanseheving blant ansatte sikrer kontinuitet, stabilitet og bedring av kvalitet. Det har blitt utarbeidet ny barnehagebasert kompetanseplan for neste barnehage år som bygger videre på fjorårets arbeid.

Videre har det blitt jobbet med å videreutvikle infrastrukturen i barnehagene som fremmer refleksjon og utvikling.

Det har blitt utarbeidet nye planer og rutiner i forhold til å forebygge et godt psykososialt miljø i barnehagene. I tillegg har det blitt gjennomført skrivekurs på aktivitetsplaner med tilhørende refleksjon over egen praksis i alle barnehagene.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	45 210	114 074	114 074	115 074	-1 000
Sum Netto lønn	45 210	114 074	114 074	115 074	-1 000
Andre driftsutgifter	38 377	114 675	114 675	118 675	-4 000
Sum Andre driftsutgifter	38 377	114 675	114 675	118 675	-4 000
Inntekter	-8 532	-27 435	-27 435	-27 035	-400
Sum Inntekter	-8 532	-27 435	-27 435	-27 035	-400
Netto resultat	75 055	201 314	201 314	206 714	-5 400

Kommentar til status økonomi

Virksomheten viser per 1. tertial et merforbruk på 2,8 mill. kroner. Avviket skyldes i hovedsak manglende sykerefusjoner i de kommunale barnehagene og utbetalinger til private barnehager.

Årsprognose per 1. tertial for barnehage er 5,4 mill. kroner i samlet merforbruk.

Etterbetaling av pensjonstilskudd til private barnehager for 2022, etterbetaling av refusjonskrav for gjestebarn i andre kommuner for 2022 grunnet forsinket krav, ny sats kapitaltilskudd og økning i antall små barn i private barnehager utgjør totalt 4,0 mill. kr i helårseffekt. Økning i både antall barn med vedtak og vedtakstimer medfører et merforbruk på 1,0 mill. kroner i årsprognose. Mindreinntekter som følge av lavere foreldrebetaling antas å utgjøre 0,4 mill. kroner ved utgangen av året.

Ny sats kapitaltilskudd, ble ikke klart før etter kommunedirektørens forslag til budsjett 2023. Dette ble informert om i tilleggsnotatet som fulgte behandlingen av budsjettet for 2023.

Det jobbes med å holde igjen på drift og benytte handlingsrom i ordinær drift til vedtakstimer med spesialpedagogisk hjelp i de kommunale barnehagene.

Forslag til budsjettjusteringer ekskl. bruk av/avsetning til fond

Beløp i 1000

Budsjettjustering	2023
1. tertial: Drift- og kapitaltilskudd private barnehager	4 000
Sum	4 000

1. tertial: Drift- og kapitaltilskudd private barnehager

I tilleggsnotat til HP23-26 ble det informert om endring i satser for kapitaltilskudd for private barnehager, og at kommunedirektøren kommer tilbake med nærmere beregninger i 1. tertial. Effekten av økte satser er estimert til 1,5 mill. kr i merutgifter til private barnehager.

I 2023 er det etterbetalt ekstraordinært pensjonstilskudd for 2022 tilsvarende 0,5 mill. kr. Ordningen er søknadsbaesrt. Det er i tillegg etterbetalt et refusjonskrav for gjestebarn i andre kommuner for 2022 grunnet forsinket krav tilsvarende 0,15 mill. kr. Totalt 0,65 mill. kr i etterbetalinger som tilhører 2022.

Siden januar har det vært en økning i antall barn i private barnehager, og utløser økt driftstilskudd tilsvarende 1,85 mill. kr.

Grunnskole

Utvikling og utfordringer

Ås-skolen opplever at perioden med pandemi og smittevern tiltak har hatt en negativ konsekvens for mange barn og unge. Dette kommer til syne i økt antall elever som strever med alt fra bekymringsfullt skolefravær, faglige strev, utfordrende adferd og utrygge sosiale miljøer. Et av flere tiltak for å forsøke å møte dette innenfor gjeldene rammer, er innføringen av BTI (bedre tverrfaglig innsats), for hele oppvekstfeltet. Ås kommune mener at innføringen av BTI er et viktig hjelpemiddel til å gjøre innsatsen overfor barn, unge og familier som strever mer helhetlig og koordinert. Resultater av arbeidet begynner å bli synlig gjennom økt tverrfaglig samarbeid i enkeltsaker og økt faglig forståelse mellom virksomhetene.

Nordbytn ungdomsskole har over tid strevd med utfordringer i elevmiljøet. Det har vært nødvendig å sette inn omfattende tiltak for å snu utviklingen ved skolen. Tiltak som ekstern bistand og økt voksentegethet har vært nødvendig for å ivareta elevene og de ansatte. Vi ser at tiltakene virker, men det er en krevende prosess og det vil ta tid å komme helt i mål. Det er derfor viktig å videreføre disse tiltakene som går utover skolens økonomiske rammer.

Det arbeides videre med å utvikle alternative læringsarenaer for elever på ungdomstrinnet som trenger en mer praktisk og tilrettelagt opplæring. Fra mars 2023 har Nordbytn ungdomsskole tilgang til å bruke Begeistringens hus på Breivoll med mindre grupper alle dager i uken. Det arbeides med hva dette tilbudet skal bli for å favne flest mulig av elevene som et alternativt tilbud deler av skoleuken. Ås ungdomsskole og Nordbytn ungdomsskole har begge opprettet "Basen" med mål om å gi trygg og tilrettelagt opplæring for elever som trenger det. Det gjøres erfaringer for videre læring og utvikling begge steder.

Krigen i Ukraina har ført til en økning av antall elever som har behov for et opplæringstilbud i grunnleggende norsk. For å møte det økte kapasitetbehovet ble tilbudet om velkomst-tilbudet fra skoleåret 22/23 delt mellom Brønnerud og Nordby på barnetrinnet og mellom Ås ungdomsskole og Nordbytn ungdomsskole på ungdomstrinnet. Velkomsttilbudet har så langt kun vært sør i kommunen.

Skolene fortsetter samarbeidet med PPS for å få etablert gode tiltak for tilpasset opplæring og bruken av ressursteam. Målet har vært å snu ressursbruken fra vedtak om spesialundervisning til god tilpasset opplæring for alle. Dette gir skolene økt handlingsrom for å møte elevenes behov. KOSTRA-tallene viser at i Ås kommune har 4,3 % av elevene spesialundervisning. Dette er markant lavere enn landet og KOSTRA-gruppe 9 som Ås er en del av, der er andelen 7,7%.

Fra 1.8.2023 skal alle elever på 2.trinn tilbys gratis 12-timers tilbud på SFO, slik alle elever på årets 1.trinn har fått inneværende år. Ordningen fungerer godt, ca 95% av alle elever bruker tilbudet. Det er knyttet usikkerhet til hvilke økonomiske konsekvenser dette vil få for virksomheten. Usikkerheten er knyttet både til effekten av statlig støtte, samt konsekvensene av hvor mange elever som vil benytte seg av tilbudet om full SFO-plass. Det er derfor utfordrende å tallfeste usikkerheten.

Omstilling og effektivisering

- Skolestruktur er det sterkeste virkemidlet for å kunne drive tjenesteområdet effektivt. Det er vedtatt at Kroer skole legges ned fra 1.8.2023, og elevene overføres til Rustad skole.
- Åsgård skole flytter fra samme dato inn i nye lokaler.
- Ås kommune har søkt og fått innvilget kompetanse hevingsmidler til et systematisk arbeid med inkludering via Statforvalterens økonomiske støtteordninger Desentraliserte kompetansehevingsmidler og Kompetanseløftet
- Innføringen av BTI på kommunalområdet er et viktig hjelpemiddel til å gjøre innsatsen overfor barn, unge og familier som strever mer helhetlig og koordinert.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	94 798	240 634	240 944	241 194	-250
Sum Netto lønn	94 798	240 634	240 944	241 194	-250
Andre driftsutgifter	5 475	29 712	29 822	30 822	-1 000
Sum Andre driftsutgifter	5 475	29 712	29 822	30 822	-1 000
Inntekter	-6 304	-19 136	-19 136	-19 136	0
Sum inntekter	-6 304	-19 136	-19 136	-19 136	0
Netto resultat	93 968	251 210	251 630	252 880	-1 250

Kommentar til status økonomi

Virksomhet grunnskole viser per 1. tertial et merforbruk 5 mill. kr. Merforbruket skyldes i hovedsak manglende sykerefusjoner og etterbetaling av lønnsoppgjør for 2022.

Prognose ved årsslutt tilsier et merforbruk på 2,75 mill. kr, og handler om håndtering av utfordringer ved Nordbytn ungdomsskole, høyt korttidsfravær og barn med sammensatte behov. Prognosen forutsetter at ekstraordinære kostnader ved mottak av flyktninger dekkes i sin helhet av økt integreringstilskudd dersom ressursbehovet går utover bevilgede rammer.

Det har over tid vært høyt korttidsfravær ved alle skolene, og det er kostnadskrevende å til enhver tid ha tilstrekkelig bemanning for å opprettholde forsvarlig drift. Dette er særlig utfordrende og kostnadskrevende rundt grupper og elever med store og sammensatte behov. Prognoser for drift av Rustadtunet er svært usikre, og henger sammen med innflytting og ventet økt antall barn. Kommunedirektøren vil komme tilbake med nærmere prognoser i 2. tertial når nytt skoleår er i gang.

Virksomhet grunnskole vil jobbe med å innhente 1,25 mill. kr av merforbruket som er meldt innenfor egen ramme. Resterende merforbruk, meldes som budsjettreguleringsbehov:

- 1 mill. kr knyttet til meldte utfordringer ved Nordbytun ungdomsskole
- 0,5 mill. kr knyttet til overføring av elever med sammensatte behov, fra Kroer til Rustad skole .

Budsjettreguleringene foreslås finansiert med deler av resterende budsjettmidler fra Kroer skole etter nedleggelse. Forslag til disponering av ytterligere restbeløp vil bli lagt fram i 2. tertial.

Fra 1.8.2023 vil gratis kjernetid for 2. trinn innføres i henhold til statlige føringer. Ordningen er finansiert over økt rammetilskudd, men det er uvisst hvordan dette faktisk vil slå ut. Kommunedirektøren vil komme tilbake med nærmere prognoser i 2. tertial.

Forslag til budsjettjusteringer ekskl. bruk av/avsetning til fond

Beløp i 1000

Budsjettjustering	2023
1. tertial: Innføring gratis kjernetid SFO for 2. trinn. Teknisk justere fra helårs- til halvårseffekt	-2 200
1. tertial: Overgang - Elever fra Kroer til Rustad skole	0
1. tertial: Økte ressurser til Nordbytun ungdomsskole	0
Sum	-2 200

1. tertial: Innføring gratis kjernetid SFO for 2. trinn. Teknisk justere fra helårs- til halvårseffekt

I statsbudsjettet for 2023 ble det innført gratis kjernetid i SFO for 2. trinn. Den nye ordningen trer i kraft fra høsten 2023 ved nytt skoleår. Det ble i kommunedirektørens tilleggsnotat lagt til helårseffekt for denne ordningen. Budsjetttrammen korrigeres derfor fra helårs- til halvårseffekt for brukerbetaling i SFO. Finansiering av ordningen reduseres tilsvarende med redusert rammetilskudd.

1. tertial: Overgang - Elever fra Kroer til Rustad skole

I forbindelse med overføring av elever fra Kroer til Rustad skole fra august, er det behov for en midlertidig overføring av ressurser knyttet til elever med sammensatte utfordringer. Dette i tillegg til ordinær ramme som følger elevene.

1. tertial: Økte ressurser til Nordbytun ungdomsskole

Nordbytun ungdomsskole har økte utgifter knyttet til håndtering av utfordrende skolemiljø. Det kjøpes konsulent tjenester for å sette inn ekstra miljøarbeidere. Det foreslås at det overføres 1 mill. kr fra Kroer skoles budsjetter, i lys av nedleggelse fra høsten, som et midlertidig tiltak for 2023.

Barn unge og familier

Utvikling og utfordringer

Virksomhet Barn, unge og familier består av enhetene Forebyggende helsetjenester, Pedagogisk psykologisk senter, Innsats og koordinering og Barneverntjenesten. Til sammen utgjør disse enhetene kommunes samlede hjelpetilbud til barn, unge og familier gjennom blant annet helsestasjon, skolehelse, ungdomshusene, støttesamtaler og veiledningstilbud til vedtak etter Helse- og omsorgstjenesteloven og Barnevernloven. I tillegg har virksomheten ansvar for kommunes kriminalitetsforebyggende arbeid og koordinering av den systematiske samhandlingen på hele oppvekstfeltet. Virksomheten innehar sentrale knutepunktsfunksjoner hva gjelder å koordinere kommunes innsats om vold i nære relasjoner og fritidsaktiviteter til barn og unge i kommunen og samarbeidet med BUP.

Mål og utvikling

Virksomhetens hovedmål er at alle enhetene hver for seg skal gi et forsvarlig tilbud i henhold til lovkrav og nasjonale føringer. I tillegg jobber virksomheten målrettet med føringene vedtatt i kommunenes handlingsprogram med å tidlig oppdage barn og ungdom som strever og bidra til at disse får relevant og koordinert hjelp. Virksomheten skal blant annet ha tilbud til gravide, barn, unge og foreldre som bidrar til god helse, trygge oppvekstmiljø og tilhørighet i Ås-samfunnet. Der det er nødvendig skal man gi tidlig og helhetlig innsats.

Oppvekstfeltet jobber kontinuerlig med det psykososiale miljøet i barnehager og skoler, dette i nært samarbeid med hjelpetjenestene i virksomhet Barn, unge og familier.

Barnehage og skole har fokus på inkluderende og trygge læringsmiljø for barn og unge. Helsestasjonen og skolehelsetjenesten er to sentrale tiltak for barn og unge i skolealder. I tillegg har virksomheten ansvar for de to ungdomshusene i kommunen som er åpent og tilgjengelig for alle ungdom. Disse tilbudene er sentrale i det forebyggende arbeidet og for å fange opp og sette barn og unge i kontakt med øvrig hjelpeapparat der det er nødvendig.

Virksomheten jobber aktivt for at innsatsen som gis til barn, unge og familier skal være likeverdige og helhetlige, og gis med utgangspunkt i innbyggernes behov gjennom:

- Systemarbeid
- Kompetente ansatte
- Brukermedvirkning

Systemarbeid:

Oppvekstområdet er i gang med å implementere samhandlingsmodellen "Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI) i alle virksomheter. Viktige elementer i implementeringen er systematiske opplæringsarena for ansatte, samt samhandlingsarenaer satt i system, som opprettelsen av tverrfaglig ressursteam for barnehagene og for skolene.

Erfaringene så langt hva gjelder innføringen av BTI på kommunalområdet er at det er et viktig hjelpemiddel for at barn, unge og familier som strever skal få hjelp på et tidligere tidspunkt. Virksomhet Barn, unge og familier har en nøkkelrolle i dette arbeidet, fordi ansatte i virksomheten har spisskompetanse på flere ulike fagfelt.

Kompetente ansatte:

For å sikre en helhetlig praksis og kunnskap har man på tvers av virksomhetsområdene på oppvekstfeltet, laget en strategisk, tverrfaglig kompetanseplan. Denne bidrar til at ansatte får nødvendig kompetanse for å kunne bistå barn, ungdom og foreldre. De fleste av kompetansehevingene er finansiert av tilskuddsmidler fra statlige, søknadsbaserte midler.

Virksomheten opplever at barn, unge og familier har mer komplekse og alvorlige hjelpebehov enn tidligere. Dette har ført til at virksomheten har igangsatt større kompetansehevinger for å kunne gi tilpasset og effektiv hjelp ut fra de ressurser man har.

Som en del av kommunes fokus på tidlig innsats har en av de store satsingene denne våren vært kursing av 17 ansatte på oppvekstområdet i en rådgivningsmodell, som skal gi systematisk veiledning til foreldre som opplever at atferdsuttrykket til barnet sitt er stressomt.

Forebyggende helsetjenester ved jordmor og helsestasjonen fikk i 2022 kompetanseheving gjennom det statlige opplæringsprogrammet Tidlig Inn i regi av Bufdirektoratet, Helsedirektoratet og KoRus. En systematisk kartleggingsmetode for å avdekke rus og psykiske utfordringer var en del av opplæringspakken og brukes nå aktivt i tjenesten. Denne metoden har ført til at jordmor og helsesykepleier har fanget opp flere gravide som er i behov av bistand grunnet sin psykiske helse eller rusutfordringer. Dette har ført til en dramatisk økning i antall ekstra konsultasjoner, fra totalt 400 i 2022 til allerede 600 konsultasjoner så langt i 2023.

Brukermedvirkning

For å bidra til at hjelpen som gis faktisk oppleves å hjelpe har flere av tjenestetilbudene i virksomhet Barn, unge og familier igangsatt Feedback orienterte tjenester (FIT). FIT er et systematisk verktøy som skal bidra til at tjenestemottager kontinuerlig gir tilbakemeldinger om effekten av hjelpen.

Hva gjelder behovene til barn og unge så opplever alle tjenestene en økende pågang av henvendelser. Både forvaltningen for barn og unge og barneverntjenesten har hatt en økning hva gjelder nødvendigheten av å iverksette ressurskrevende tiltak for enkelte barn i kommunen.

Utfordringer:

Kompetanseløftet og Barnevernsreformen er to statlige reformer som i all hovedsak handler om at kommunen skal øke sin innsats i det forebyggende arbeidet i henholdsvis i barnehage- og skoleareanen og i det generelle forebyggende arbeidet i barn og unges liv i hjemmet og på fritiden. Overføringer av oppgaver fra staten til kommunen er en sentral del av reformene, uten at disse fullfinansieres.

Forebyggende helsetjenester opplever en sterkt økning i antall gravide og nybakte foreldre som er i behov av ekstra konsultasjoner grunnet utfordringer knyttet til psykisk helse og/eller rus, samt somatikk. I 2022 var ble det gjennomført 400 ekstra konsultasjoner mot 600 så langt i 2023. Om denne økningen fortsetter må helsestasjonen nedprioritere denne innsatsen for å klare å få gjennomført andre lovpålagte oppgaver.

Ungdoms- og studenthelsetilbudet driftes av Forebyggende helsetjenester i samarbeid med NMBU og SiÅs. For 2023 har Helsedirektoratet halvert sitt tilskudd til studenthelsetilbudet, dette kuttet ble varslet så sent som i januar 2023. Dette vil få konsekvenser for tilbudet.

Alle tjenestene i virksomheten erfarer en økende pågang av henvendelser fra barn, unge og familier. Flere av disse blir henvist fra BUP til kommunen for oppfølging etter endt utredning. At kommune kun har 50 % psykologressurs til disse komplekse sakene har medført at man nå har venteliste på for de mest sårbare barn og unge i kommunen.

Både forvaltningen for barn og unge og barneverntjenesten har hatt en økning hva gjelder nødvendigheten av å iverksette ressurskrevende tiltak for enkelte barn i kommunen.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	38 584	111 715	111 715	111 215	500
Sum Netto lønn	38 584	111 715	111 715	111 215	500
Andre driftsutgifter	13 565	34 185	34 397	41 897	-7 500

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Sum Andre driftsutgifter	13 565	34 185	34 397	41 897	-7 500
Inntekter	-3 498	-8 451	-8 663	-8 663	0
Sum Inntekter	-3 498	-8 451	-8 663	-8 663	0
Netto resultat	48 651	137 449	137 449	144 449	-7 000

Kommentar til status økonomi

Virksomheten totalt har ingen vesentlige avvik per 1. tertial, men det er variasjoner mellom de ulike enhetene.

Samlet årsprognose for virksomheten per 1. tertial er 7,0 mill. kroner i merforbruk ved årets utgang. Prognosen er hovedsakelig knyttet til:

- Økte utgifter til plasserte barn i barneverntjenesten. Det er usikkerhet rundt hvor mange barn som vil bo i institusjon, beredskapshjem og fosterhjem resten av året. Ut ifra nåværende plasserte barn antas det å bli et merforbruk på 2 mill. kroner.
- Merutgifter på 5,5 mill. kroner knyttet til kjøp av institusjonsplass for alvorlig syke barn/ungdom med sammensatte diagnoser med behov for døgnoppfølging.
- Merinntekter knyttet til sykelønnsrefusjoner på 0,5 mill. kroner.

Økningen i antall flyktninger påvirker enhetene ved at det blir flere barn å følge opp i ulike helsekontroller, samt kartlegging med tanke på tilrettelegginger av spesialundervisning og økt behov for lavterskeltilbud.

Forslag til budsjettjusteringer ekskl. bruk av/avsetning til fond

Beløp i 1000

Budsjettjustering	2023
1. tertial: Kjøp av institusjonsplass for alvorlig syke barn/ungdom med behov for døgnoppfølging.	5 500
1. tertial: Plasserte barn i institusjon og forsterket fosterhjem	2 000
Sum	7 500

1. tertial: Kjøp av institusjonsplass for alvorlig syke barn/ungdom med behov for døgnoppfølging.

Merutgifter knyttet til kjøp av institusjonsplass for alvorlig syke barn/ungdom med sammensatte diagnoser med behov for døgnoppfølging.

1. tertial: Plasserte barn i institusjon og forsterket fosterhjem

Økte utgifter til plasserte barn i institusjon, beredskapshjem og fosterhjem.

NAV

Utvikling og utfordringer

Utvikling

Arbeidsmarkedet

Det ventes høy omstillingstakt i arbeidslivet framover på grunn av teknologisk utvikling, globalisering og det grønne skiftet. Det innebærer at folk må regne med å skifte jobb oftere enn før, og kompetansen må oppdateres oftere.

På denne bakgrunn samarbeider NAV Ås med utdanningssektoren, f.eks. ungdomsskolene og Ås videregående skole om ulike tiltak for å øke de unges kompetanse om arbeidsmarkedet, samt for å forhindre frafall fra videregående opplæring.

En viktig oppgave for NAV vil bli å lette omstillingene. NAV må være godt forberedt på endringer og være i stand til å utvikle virksomheten og tjenester etter endrede behov. Det forutsetter høy og oppdatert spisskompetanse om arbeidsmarked og arbeidsinkludering, samt et bedre samarbeid med næringslivet og på tvers av sektorer.

For å møte disse utfordringene har NAV Ås fortsatt med å prioritere ressurser til individuell jobbstøtte (IPS) og supported employment- (SE) metodikken slik at arbeidstilknytningen til personer med helsemessige og sammensatte utfordringer økes. Her har det også vært jobbet med videreutvikling av samarbeidet med fastlegene. I tillegg jobber NAV Ås kontinuerlig med å øke inkluderingskompetansen til alle veilederne ved kontoret. Nå er det ikke lenger raskeste vei til arbeid som vil være retningsgivende, men å sørge for mer stabil tilknytning til arbeidslivet.

Samarbeid på tvers av kommunegrensene

Arbeidsmarkedsutfordringene kjenner ikke kommunegrensene og på denne bakgrunn har NAV Ås videreutviklet samarbeidet med de andre NAV-kontorene i regionen. I 2022 har et virtuelt oppfølgingsteam gitt arbeidsrettet oppfølging digitalt til arbeidssøkere i regionen. Fra 2023 er teamet erstattet med et tilsvarende team på nasjonalt nivå.

Utfordringer

Det ventes økte krav til effektivisering av offentlig sektor, og at NAV kan bli utfordret til å følge opp flere brukergrupper mot arbeid enn i dag.

På denne bakgrunn styrker og formaliserer NAV Ås samarbeidet med de arbeidsgivere/virksomheter som ønsker å inkludere arbeidssøkere fra NAV sine prioriterte målgrupper i tråd med NAV sitt strategiske rammeverk for markedsarbeid. NAV Ås bidrar til godt samarbeid med aktuelle tiltaksarrangører om inkluderingsarbeidet.

Flyktninger

Grunnet krigen i Ukraina har kommunen bosatt 121 flyktninger i 2022; hovedsakelig fra Ukraina, men også fra andre konfliktområder. Det jobbes med å kartlegge deres ressurser slik at de raskt kan komme i gang med språkopplæring og arbeid. NAV har utviklet veiviseren "Veien til arbeid" som er et nyttig verktøy for det videre arbeidet. Hittil i 2023 har Ås kommune bosatt 22 flyktninger.

Utvikling av innovasjonsevne

Forventningene til NAV vil endres framover, i takt med at folk får stadig bedre tjenester ellers i samfunnet. Det gjelder særlig forventninger til koordinerte tjenester i offentlig sektor. Det antas også at folk i økende grad vil forvente service og tjenester tilpasset sin situasjon og sitt behov.

På denne bakgrunn jobber NAV Ås med å etablere en kultur for fornyelse og innovasjon. God innovasjonskultur kjennetegnes av aktiv involvering av medarbeidere og andre i innovasjonsarbeidet, tillit mellom medarbeidere på ulike nivåer, og ikke minst: vår evne til å løfte frem og teste ut idéer og vår evne til å justere og fornye vår praksis. Det nye innovasjonssenteret i Ås blir svært viktig i utviklingen av dette arbeidet.

Ås læringscenter

Læringscenteret har opprettet løpende inntak av deltakere på skolen, da senteret har fått mange nye deltagere i 2022 og hittil i 2023. Dette har også utfordret læringscenteret når det kommer til å ha egnede lokaler slik at det er plass til de ulike klassene det er behov for.

Målet til Ås læringscenter er at deltagerne skal lære seg så godt norsk som mulig på tiden sin ved senteret, samt at de skal være rustet til å klare å få og holde på en jobb etter endt introduksjonsprogram. For å forberede deltagerne på praksis har læringscenteret inngått en avtale med Veiledningscenteret i Follo, der de kommer og informerer deltagerne om utdanning og arbeid i Norge. For å øke utbyttet fra språkpraksis, settes det i gang med refleksjonsgrupper fra praksisplassene. Erfaringsdeling øker utbyttet av praksisen. I tillegg vil læringscenteret jobbe tettere med de andre enhetene i kommunen for å få flere inn i språkpraksis lokalt.

Hovedsatsningen framover er å bli et regionalt ressurscenter. Vi ønsker å utvikle tilbudet på skolen videre, og få større bredde i tilbudet. Dette er en av grunnene til at senteret har opprettet en ungdomsgruppe ved læringscenteret. Dette er gjort i samarbeid med Frogn- og Vestby kommune, og er for å gi et tilbud til de på 16-18 år som faller utenfor integreringsloven.

På grunn av særavtalen SFS2213 kommer flere av lærerne til å få to timer flere undervisningstimer neste skoleår. Dette betyr at senteret kan tilby flere kurs. Ås læringscenter har planlagt å bruke disse ressursene på å holde tilpassede språkkurs for ansatte i andre enheter i kommunen. Videre jobber senteret med å opprettholde og videreutvikle samarbeidet med lag, foreninger og institusjoner i kommunen, samt styrke samarbeidet med andre sentre og skoler.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	19 757	41 032	41 032	41 032	0
Sum Netto lønn	19 757	41 032	41 032	41 032	0
Andre driftsutgifter	16 276	36 914	36 914	36 914	0
Sum Andre driftsutgifter	16 276	36 914	36 914	36 914	0
Inntekter	-21 992	-20 148	-20 148	-20 148	0
Sum Inntekter	-21 992	-20 148	-20 148	-20 148	0
Netto resultat	14 040	57 797	57 797	57 797	0

Kommentar til status økonomi

Virksomheten NAV viser ingen vesentlige avvik per 1. tertial.

Virksomheten har økt utbetaling av introduksjonsstønning til flyktninger og lønn til midlertidig ansatte på flyktingeteamet og Ås læringscenter. 25 flyktninger er bosatt per april, mens 7 flyktninger står på venteliste i påvente av bolig.

Det er usikkerhet rundt kostnader ved bosetting av flyktninger. Årsprognosen er balanse ved årets slutt. Prognosen forutsetter at økt ressursbehov til flyktninger i sin helhet dekkes av økt integreringstilskudd.

Sykehjem og boliger

Utvikling og utfordringer

Målet om sømløse overganger mellom hjem, sykehus og institusjon har det vært jobbet aktivt med i 2023 og vil fortsatt jobbes med ut året. Et av verktøyene for å nå dette målet har vært å endre profilen på Moer sykehjem til Moer helsehus. Konseptbeskrivelser knyttet til dette vil det arbeides med videre i 2023.

Etableringen av helsehuset skal være et middel for å nå målsettingen om at innbyggerne i kommunen skal kunne bo lengre i eget hjem. For Moer betyr det å være et helsehus, å være et forsterket sykehjem med differensierte tjenestetilbud. Hovedoppgaven til Moer helsehus vil være pleie, trening/opptrening, rehabilitering, lindrende behandling og etterbehandling. Arbeidet med å implementere denne profilen har man også hatt fokus på inn i dette året og dette arbeidet vil fortsette gjennom 2023. En av oppgavene er å bidra til færre innleggelses og kortere opphold på sykehus samt ta imot utskrivningsklare pasienter. En av målsettingene for Ås kommune vil være å bremse veksten av sykehjems plasser og gi tjenester inn i hjemmet til de som kan og ønsker dette. Samtidig skal man ivareta de som er svært syke og som trenger døgnkontinuerlig behandling på institusjon. Man ser at behovet for langtids plasser reduseres og at behovet for korttids plasser økes. De som får plass på institusjon er mer krevende både somatisk og kognitivt. Man har derfor valgt å øke opp antall korttids plasser til personer med en demenssykdom fra 6 til 10 plasser og har flyttet denne avdelingen fra Moertunet til ny del i Moer helsehus. Moertunet reduserte med 9 langtids plasser i samme moment. Avdelingen driftes av Moertunet, men ved dette flyttet ser man at man får utnyttet arealet, kompetanse og ressurser mer effektivt og øker kvaliteten på tjenestene.

Målsettingen for at Moertunet skal bli et ressurs senter innenfor demens jobbes det aktivt med og utarbeidelse av en konseptbeskrivelse knyttet til dette vil det arbeides videre med i 2023.

Mestringstrappen, arbeidet med denne er slutført april 2023- og er sentralt i dette arbeidet for å sikre lik forståelse og forventningsavklaring både i tjenesten og hos innbyggerne i Ås, i forhold til hvilke tjenester man kan få når. Her har man også jobbet med en kobling mellom mestringstrappen og Ås kommune sine nettsider, slik at denne oppleves som mer brukervennlig. Dette arbeidet vil man fortsette med videre inn i 2023.

Kompetansebygging

Arbeidet med å dele kompetanse og ressurser fra sykehjemmene Moertunet og Moer helsehus for å fremstå mere enhetlig har det også vært jobbet med i 2023.

På Moer helsehus hadde man i oppstarten av 2023 iverksettelse av kalenderplan på somatisk korttidsavdelingen. Dette er tuftet på det grundige arbeidet som pågikk i 2022 knyttet til helttidskultur og turnuser som bygger opp under målet om heltid.

Demensvennlig samfunn

Ås kommune mottok prisen årets kommune i samarbeid for et mer demensvennlig samfunn 16.01.2023. Prosjektgruppen har i 2023 avholdt 4 allmøter, samt flere enkelt opplæringer. Dette arbeidet vil det fortsettes med gjennom hele 2023.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	70 986	216 242	216 242	217 742	-1 500
Sum Netto lønn	70 986	216 242	216 242	217 742	-1 500
Andre driftsutgifter	7 767	24 404	24 404	24 404	0
Sum Andre driftsutgifter	7 767	24 404	24 404	24 404	0
Inntekter	-9 961	-25 035	-25 035	-26 535	1 500
Sum Inntekter	-9 961	-25 035	-25 035	-26 535	1 500
Netto resultat	68 791	215 611	215 611	215 611	0

Kommentar til status økonomi

Virksomheten viser et mindreforbruk på 10,3 mill. kr per 1. tertial. Mindreforbruket skyldes periodiseringer, økte vederlagsinntekter og økte sykelønnsrefusjoner.

Virksomheten jobber aktivt gjennom året for å overholde vedtatte rammer. Det innføres blant annet kalenderplan i flere enheter som et tiltak i heltidskulturarbeidet. Prognosen for gevinsten ved å etablere heltidskultur i to avdelinger er per rapporteringstidspunkt svært usikkert å konkretisere. Effekten av heltidskulturarbeidet vil tidligst være mulig å se i løpet av høsten.

Årsprognose må ses i sammenheng med virksomhet hjemmeboende. Samlet årsprognose er balanse.

Hjemmeboende

Utvikling og utfordringer

De demografiske endringene Norge og Ås står overfor antas å føre til et press på de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Målet om en dreining av tjenestene med fokus på personenes ressurser, egenmestring og ulike tjenester i hjemmet er et viktig fokus for å møte presset på tjenestene. Dette krever omstilling og endret praksis som en er godt i gang med. Kommunen har som mål å gi innbyggerne mulighet til å bo hjemme lengst mulig, gjennom å øke opplevelsen av hverdagsmestring, trygghet, selvstendighet og aktivitet. Bruk av velferdsteknologi i helse og omsorgstjenestene vil være avgjørende for å nå disse målene. Ulike løsninger vurderes og vil implementeres i den takten økonomien tillater, og i tråd med anbefalingene og prioriteringer gitt av velferdsteknologi prosjektet.

Kompetansebehov

Kravet til samhandling og tverrfaglig arbeid er økende da personer og pasienter har mer sammensatte utfordringer nå enn tidligere. Fagutvikling står sentralt, og det jobbes målrettet med kompetansehevede tiltak. Flere ansatte tar videreutdanning og skolerer seg på annen måte. Det er en utfordring å rekruttere tilstrekkelig med sykepleiere og vernepleiere til tjenesten, dette vil også bli en stor utfordring i årene som kommer. En arbeidsgruppe jobber med tiltak for å rekruttere og beholde sykepleiere/vernepleiere. Enhet hjemmebaserte tjenester ser nå på oppgaveforskyvning slik ansatte med riktig kompetanse gjør de riktige oppgavene.

Satsingen på heltidskultur og bruk av bl.a. kalenderplan kan også være et viktig virkemiddel.

Det jobbes kontinuerlig med å tenke helhet og sammenheng i tjenestetilbudet vi yter.

Det er satt i gang et viktig arbeid for å sikre gode overganger internt i kommunen mellom barn, unge og voksne. Forvaltningsenheten mottar og behandler søknader/henvendelser til både barn/ungdom og voksne - "en dør inn" - dette gjøres i nært samarbeid med tjenestene.

Samhandling

Det er et kontinuerlig arbeid knyttet til samhandling på tvers av virksomhetsområdene internt i kommunen eksempelvis med kommunens fastleger, de privatpraktiserende fysioterapeuter og samarbeid med frivillige aktører. Samhandling med eksterne aktører som politiet, spesialisthelsetjenesten er svært viktig og her deltar vi aktivt i ulike nettverk, fagråd gode pasientforløp og lokalt samarbeidsutvalg mellom kommunene og DPS (Distrikt psykiatrisk senter). Ås kommune har etablert et FACT[1]Team (Fleksibelt, aktivt oppsøkende behandlingsteam) sammen med kommunene Frogn, Nesodden og DPS, målet er at arbeidet skal være i gang i løpet av tidlig høst.

Tidlig innsats

Frisklivssentralen og seniorkontakt er tilbud hvor kommunen kommer tidlig i kontakt med innbyggerne. Det er viktig å benytte disse tilbudene for å gi gode råd og veilede i for eksempel i bruk av velferdsteknologi. Med økt fokus på mestring vil blant annet frisklivssentralens arbeid være viktig bidragsyter. Frisklivssentralen har nå fått en ny giv og er godt i gang med arbeidet. Det samarbeider konkret med samtale-tjenesten og kreftkoordinator om kurstilbud til aktuelle grupper.

Boliger

Det pågår et arbeid hvor kommunen har en gjennomgang av de kommunale boligene inkl omsorgsboligene for å vurdere hvordan man best skal utnytte kommunens boligmasse framover. Anbefalinger om hvordan boligen skal benyttes vil komme i løpet av 2023. Pr i dag er det nødvendig å kjøpe plasser til enkelt innbyggere da kommunen ikke har egnede boliger.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	41 053	116 908	116 908	118 408	-1 500
Sum Netto lønn	41 053	116 908	116 908	118 408	-1 500
Andre driftsutgifter	22 616	70 633	70 633	76 133	-5 500
Sum Andre driftsutgifter	22 616	70 633	70 633	76 133	-5 500
Inntekter	-3 005	-53 214	-53 214	-53 214	0
Sum Inntekter	-3 005	-53 214	-53 214	-53 214	0
Netto resultat	60 664	134 328	134 328	141 328	-7 000

Kommentar til status økonomi

Virksomheten viser et mindreforbruk på 4,9 mill. kr per 1. tertial som i all hovedsak skyldes periodisering av BPA (Brukerstyrt personlig assistanse), kjøp av tjenester fra private og økte sykkelønsrefusjoner.

Samlet prognose for virksomheten ved årets slutt er 7,0 mill. kroner i merforbruk, forutsatt at refusjoner til ressurskrevende blir som budsjettet og at staten kompenserer fullt ut pålagt beredskap til vaksiner fram til sommeren 2023. Det ventede merforbruket omhandler i all hovedsak:

- 1,5 mill. kroner i økte utgifter til kjøpetjenester i påvente av egnede boliger til brukere i egen kommune
- 3,0 mill. kroner til økte vedtakstimer og prisjustering på BPA fra 1.april
- 1,0 mill. kroner til prisvekst på spesielt matvarer.

- 1,5 mill. kroner som følge av urealistisk innsparingskrav – Heltidskultur. Det er usikkerhet knyttet til prognosen for gevinstrealisering i forbindelse med prosjekt heltidskultur.

I tillegg er det estimert økte utgifter i forbindelse med mottak av flyktninger, som anslås til 0,2 årsverk og tilsvarer ca kr 160 000,-. Merforbruket forutsettes dekket av økt integreringstilskudd i sin helhet, og inngår ikke i virksomhetens samlede prognose.

Avregningen for ressurskrevende brukere ble 5 mill. kr høyere enn det som er bokført i 2022. Differansen mellom det som er bokført i 2022 og endelig avregning vil bli inntektsført for 2023 når endelig vedtak fra Helsedirektoratet foreligger i juni. Avregning for 2022 vil gi en positiv innvirkning på årsresultatet for 2023. Det er imidlertid usikkerhet rundt årets beregning. Kommunedirektøren vil komme tilbake med en helhetlig årsprognose i 2. tertial.

Forslag til budsjettjusteringer ekskl. bruk av/avsetning til fond

Beløp i 1000

Budsjettjustering	2023
1. tertial: Økte priser på blant annet matvarer	1 000
Sum	1 000

1. tertial: Økte priser på blant annet matvarer

Prisjustering som følge av økte utgifter til blant annet matvarer.

Eiendom

Utvikling og utfordringer

Beskrivelse av Virksomhetsområdet

Kommunen eier formålsbygg, kontorlokaler og utleieboliger som samlet utgjør omkring 160 000 kvadratmeter, herunder 250 utleieboliger. Enhet for eiendom har ca 100 ansatte med ansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunens eiendomsmasse, folkebad, og utleie av boliger og idrettsbygg. Vår visjon er: «Gode bygg, gode tjenester». Eiendom består av renholdsavdeling, boligforvaltning, eiendomsdrift og vedlikehold, og en stab med prosjektledere og rådgivere.

I tillegg til de eide bygningene, leier kommunen ca 9 200 kvadratmeter til kontor og tjenesteproduksjon i sentrum. En del av kommunens leieavtaler utløper i 2023/2024 og det ble vedtatt i budsjett og handlingsprogram 2023-2026 at 5 200 kvm leide arealer skulle utvikles ved utgangen av året 2023. Ny skole på Åsgård vil stå ferdig sommeren 2023 og denne har overkapasitet som er planlagt benyttet til kontorfunksjoner, moduls skolen på Ås stadion skal søkes videreført (må søkes dispensasjon fra arealformålet) og Moer sykehjem/Tunveien 5 er planlagt benyttet til forebyggende helsetjenester. Det er også vedtatt at Kroer skole skal utvikles sommeren 2023. Planlegging og gjennomføringen av en stor mengde delprosjekter med svært mange berørte ansatte er krevende både for eiendom og de berørte ansatte. Det er fremdeles en viss usikkerhet rundt om videreføring av moduls skolen vil la seg gjøre, tiden er knapp og det er mange ulike behov som søkes imøtekommet. Store omflyttinger skaper også en viss usikkerhet. I første tertial har det blitt jobbet med å strukturere prosjektet med samhandlingen/involvering og fremdriftsplanlegging, samt detaljplanlegge løsningene som ble vedtatt i budsjett 2023.

Boligforvaltningen jobber aktivt med å fremskaffe boliger til flyktninger sammen med flyktningkontoret. Det oppleves vanskeligere å få tak i egnede boliger i år. Det private markedet har ikke respondert like godt på kommunens behov i år. Mange av de boligene som er tilgjengelig nå er svært dyre, eller uegnede. 25 av 140 anmodet antall er mottatt hittil og det må tenkes alternativt dersom kommunen skal klare å ta i mot anmodet antall i år.

Virksomheten har et betydelig effektiviseringskrav. Det vil arbeides aktivt for å omstille og effektivisere. Spesielt viktig blir energieffektivisering og miljøriktige valg. Det jobbes også med å etablere løsninger for å oppnå økt sorteringsgrad for kommunens avfall i tråd med vedtak i tiltaksdelen for handlingsplan for klima og energi.

Eiendomstrategi vil etter planen utarbeides i løpet av året, i tillegg til evaluering av gjengs leie og vurdering av leie til eie som er bestilt i tiltaksdelen for boligpolitisk plan. Det pågår også en gjennomgang av boligporteføljen for vurdering av om den har den sammensetning og beliggenhet som det er behov for. Innenfor det boligsosiale arbeidet og eiendomsforvaltning generelt er det viktig med klare roller, ansvars- og myndighetsforhold. Eiendom jobber sammen med flere tjenesteområder for å etablere gode rutiner for tverrfaglig samarbeid med mål om en helhetlig og god tjenesteyting.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	22 359	59 123	59 123	59 123	0
Sum Netto lønn	22 359	59 123	59 123	59 123	0
Andre driftsutgifter	28 393	216 787	216 787	207 787	9 000
Sum Andre driftsutgifter	28 393	216 787	216 787	207 787	9 000
Inntekter	-9 459	-25 067	-25 067	-25 067	0
Sum Inntekter	-9 459	-25 067	-25 067	-25 067	0
Netto resultat	41 293	250 843	250 843	241 843	9 000

Kommentar til status økonomi

Virksomhet Eiendom rapporterer et mindreforbruk pr 1. tertial på 7,4 millioner kroner. Dette skyldes i hovedsak periodisering av strømkostnader og forsikringer.

Virksomheten melder en prognose på 8 millioner i mindreforbruk knyttet til strømutfgifter for året. På grunn av overgang til ny strømleverandør jobbes det med å få oversikt over om reduksjonen kan tilskrives lavere priser, eller også lavere forbruk. I tillegg vil nedleggelse av Kroer skole redusere FDV-kostnadene med 1 million. Totalt sett er derfor prognosen for året 9 millioner lavere enn budsjett. Ellers er det usikkerhet knyttet til inntektskravet for kommunale boliger. Pr nå viser prognosen 700 000 lavere inntekter enn budsjettet for året, men virksomheten vil forsøke å hente inn dette ved å indeksjustere leiekontrakter, samt bruke en del av ledigheten til å huse flyktninger. Prognosen legger ellers til grunn at kostnader knyttet til flyktninger fra Ukraina blir kompensert fullt ut.

Kommunedirektøren foreslår å justere budsjettet slik:

- 7 millioner reduksjon i strømkostnader
- 1 million reduserte FDV-kostnader knyttet til Kroer skole

Forslag til budsjettjusteringer ekskl. bruk av/avsetning til fond

Beløp i 1000

Budsjettjustering	2023
1. tertial: Lavere strømkostnader	-7 000
1. tertial: Redusert FDV etter nedleggelse av Kroer skole	-1 000
Sum	-8 000

1. tertial: Lavere strømkostnader

Prisen for strøm er redusert siden høsten 2022, og kostnadene er derfor lavere enn opprinnelig budsjett.

1. tertial: Redusert FDV etter nedleggelse av Kroer skole

Nedleggelse av Kroer skole resulterer i lavere FDV-kostnader for virksomheten.

Kultur, samfunn og teknikk**Utvikling og utfordringer****Kultur, idrett og fritidstjenester**

Ås kulturhus/kino gjennomfører et mangfold av arrangementer og fremvisninger i tett samarbeid med kulturskolen, biblioteket og fritidskulturen i Ås. På scenene er det tilbud om produksjoner i et spekter fra lokal fritidskultur til internasjonale storheter. Besøkstallene er i ferd med å ta seg opp, men ettervirkningene av pandemien er fortsatt betydelige med redusert inntjening som resultat. Utbedringene av underetasjen med garderober er i slutfasen. Utbedringer av gulv og utstyr i sceneområdet i kinoteateret blir stadig mer påkrevet.

Elevtallet i kulturskolen er på vei tilbake mot nivået før pandemien, og nye tilbud gjør kulturskolen aktuell for en større målgruppe. De digitale fagområdene planlegges i samarbeid med tiltak i et nytt talentutviklingsprogram; UngInnovasjon; som utvikles som en del av en helhetlig satsning på innovasjon og entreprenørskap.

Ulike aktiviteter både i og utenfor ungdomshusene skaper samhold og tilhørighet blant de besøkende ungdommene.

Bibliotekene er viktige arenaer for innbyggerne og opplever høye besøkstall. Reduksjon i bemanningen gjør at både Nordby bibliotek og Ås bibliotek må holde stengt mandager, noe som reduserer tilgjengeligheten for mange brukere. Mangel på bemanning gjør det vanskelig å oppnå målene mht digitalisering av materialet i lokalhistorisk arkiv.

Idrett er en av de viktigste fritidsaktivitetene i kommunen. Det arbeides med å organisere kommunens ressurser på idrettsområdet så godt som mulig for å kunne yte best mulige tjenester i samarbeid med idretts- og fritidssektoren.

Attraktive Ås

Arbeidet med Temaplan for Næring er godt i gang og har blitt presentert for hhv HNM og Formannskapet. Plan temaplanens innhold og prosess behandles i Kommunestyret 03.05.23. I slutten av mars ble en større investorkonferanse med deltagere fra hele verden avholdt på Campus Ås, med støtte fra blant annet kommunen.

Innovasjonssenteret har startet opp og er i stadig utvikling. Sentralt på senteret står Talentutviklingsprogrammet for Innovasjon som binder grunn- og videregående skole sammen med Campus Ås og etter-videreutdanningstilbudet der.

Plan- og byggesak

Det er mange reguleringsplaner under arbeid i perioden. Stor andel av disse er pågående arbeid med detaljplaner i sentrumsområdet som oppfølging av områdeplan for Ås sentralområde, og enkelte planer utenfor sentrumsområdet. På tross av uroen i bygg- og anleggsmarkedet opplever vi fortsatt stort trykk

og pågang i planarbeidene som allerede er igangsatt. Det var forventet mindre igangsetting av nye planarbeid i perioden, som viser seg å ha vært tilfelle kun til en viss grad. Det er arbeidet med igangsetting av nye detaljplaner i perioden, men da først og fremst knyttet til mindre og mellomstore tiltak utenfor sentrumsområdet. Det er også startet arbeid med reguleringsplaner i kommunal regi, herunder bevaringsplan for deler av Søråsteigen og samt endringer av og tillegg til detaljplan for Åsgård skole.

Antallet nye byggesaker i 1. tertial er lavere enn tidligere år. Årsaken er usikkerheten i bygg- og anleggsmarkedet, som medfører at prosjekter blir satt på vent. Det er nå mer fokus på oppfølging av ulovligheter. Ås kommune trer i løpet av våren ut av ordningen med felles tilsynskontor og arbeidet med å bygge opp tilsynskompetanse i egen organisasjon er i gang.

Klima og miljø

Gjennomføring av tiltak for klimabudsjettet 2023 er igangsatt. Arbeidet med å finne nye effektive klimatiltak for 2024 er startet opp.

Skjøtsel i verneområdene i Ås er delvis gjennomført etter planen. På grunn av utfordringer med gjennomføring av planlagt skjøtsel i Slorene våtmarksområde, så har kommunene Nordre Follo og Ås valgt å fjerne en gammel hageavfallsfylling ved Gjersjøen. Fyllingen ble fjernet for å redusere risikoen for spredning av fremmede arter inn til verneområdene. Rapport om kartlegging av fugler i Kjøyabukta avsluttes som planlagt etter vårtrekket i 23.

Stilling som sommervikar for bekjempelse av fremmede arter er utlyst, og bekjempelsesområdene for 2023 er planlagt. I år skal Ås kommune også bekjempe marine fremmede arter, som stillehavsøsters ved to dyrefredningsområder i Bunnefjorden.

Kommunen er godt i gang med å utvikle egne retningslinjer for bevaring av store og viktige trær. De nye retningslinjene skal være en del av kvalitetsprogrammet til Ås og vil være veiledende for bevaring av trær i både planlegging og utviklingsprosjekter.

Samferdsel

Ås kommune er i utvikling og vekst. Det setter stadig større krav til drift og vedlikehold, samt oppfølging av samferdselsanlegg. Det er behov for tilføring av midler for å holde tritt med utviklingen. Det jobbes med blant annet å utvikle langsiktige driftsplaner for å tydeliggjøre behovet.

Kommunen har utfordring med å løse sine oppgaver knyttet til vei og samferdsel pga begrenset kapasitet/antall årsverk, begrensede økonomiske ressurser, økte kostnader (strøm, drivstoff og komponenter), og etterslep på vedlikehold og drift. Det er derfor lite rom for planlegging og utvikling av tjenesteområdet. Dette går på bekostning av langsiktig vedlikehold av kommunal infrastruktur. Spesielt er det behov for oppgradering av veilys og midler til veidekke (asfalt).

Kommunalteknikk opplever tettere samarbeid med plan og byggesak som en positiv utvikling av virksomhetssammenslåing.

El-sykler i tjenesten er fortsatt en attraktiv løsning og den tilpasses stadig til nye behov. Det er i alt utplassert el-sykler i 18 enheter, og flere av enhetene har flere sykler tilgjengelig.

I samarbeid med mange lokale sykkelreparatører og NMBU har det vært arrangert Sykkelvårslipp, hvor over 150 sykler fikk sykkelsjekk, og et sykkelmekkekurs for kvinner. Ås kommune er i år også med på Sykle til Jobben kampanjen.

Brann og ulykkesvern

Ås kommune er deltaker i Follo Brannvesen IKS som har ansvaret for driften av tjenesten. Ås kommune påvirker IKS gjennom dialog for å nå overnevnte mål.

Vann, avløp og renovasjonstjenester

Tjenesteområdet er selvkostfinansiert. De største utgiftene dekker overføringer til Søndre og Nordre Follo renseanlegg og Follo Ren, samt kjøp av vann fra Nordre Follo. Tjenesten finansieres via gebyrer fra innbyggerne og virksomhetene i kommunen.

Det er fortsatt usikkerhet rundt årets samlede kostnad for kjøp av vann. Det pågår dialog med Nordre Follo kommune om reforhandling av avtale for kjøp av vann. Grunnet betydelig nedgang i antall nye tilkoblinger i siste 4 mnd, varsles det om at kommunen ikke når budsjettet målet for tilkoblingsgebyr. NMBU har i tillegg et betydelig målt underforbruk, jfr planlagt forbruk, til nå i 2023. Det jobbes med å finne ut om dette skyldes reell nedgang i forbruket eller teknisk feil på vannmåler.

Eventuelle avvik justeres mot selvkostfond.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	30 151	84 805	84 805	84 805	0
Sum Netto lønn	30 151	84 805	84 805	84 805	0
Andre driftsutgifter	50 303	129 598	129 318	133 618	-4 300
Sum Andre driftsutgifter	50 303	129 598	129 318	133 618	-4 300
Inntekter	-41 726	-165 661	-165 901	-166 251	350
Sum inntekter	-41 726	-165 661	-165 901	-166 251	350
Netto resultat	38 728	48 742	48 222	52 172	-3 950

Kommentar til status økonomi

Virksomhet Kultur, samfunn og teknikk viser pr 1. tertial et merforbruk på 11, 2 mill. kr. Merforbruker er knyttet til periodisering av kostnader for innkjøp av vann og renovasjon, samt periodisering av gebyrinntekter for de samme tjenestene.

Innenfor selvkostområdet meldes det om betydelige endringer. Som tidligere varslet har prisen for innkjøp av vann økt. Denne prisjusteringen gjelder også for 2022, så avregningsfakturaen fra Nordre Follo for 2022, som kom i begynnelsen av dette året, er høyere enn budsjettet. Totalt vil det bli ca 4 mill. kr. dyrere å kjøpe inn det vannet kommunen trenger. Samtidig har en vannmåler ved Veterinærinstituttet på NMBU gjort gale avmålinger og det reduserte forbruket gir lavere gebyrinntekter enn budsjettet. Gebyrinntekter for 2022 må tilbakebetales NMBU, og totalt utgjør reduksjonen i gebyrinntekter ca 3 mill. kr. i forhold til årets budsjett. I tillegg har kommunen reduserte inntekter fra feiing. Prognosen for dette er 1 mill. kr. lavere enn budsjett. Når det gjelder inntekter på byggesaksgebyrer er prognosen for året en mindreinntekt på 0,5 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak færre byggesaker enn budsjettet. Totalt utgjør dette 8,5 mill. kr., som blir belastet driftsfondene for selvkost.

Kommunalteknikk har utfordringer med å levere tjenester innenfor avsatt ramme. Økte priser fører til høyere driftsutgifter og totalt sett lavere tjenestetilbud til kommunens innbyggere. Kommunalteknikk har meldt behov for budsjettjusteringer tilsvarende 4,3 mill. kr. Kommunedirektøren foreslår å regulere 2,3 mill. kr., hvorav 1,6 mill. kr. hentes fra en sentral pott, som dermed ikke svekker netto drift. Virksomhet Kultur, samfunn og teknikk vil forsøke å dekke økte kostnader/manglende bevilgning

innenfor rammen, men konsekvensene vil også være lavere kvalitet på tjenestene, bl a drift av Breivoll, Stuene, Berg og Kinnsåsen og vintervedlikehold samt at nødvendig tiltak blir utsatt/ikke utført i 2023. Eksempel på konsekvens av manglende driftsmidler på trafikk, sykkel og gange er at det vil bli mindre tiltak får å bedre sikt ved kryss (vegitasjonskontroll), trafikkhumper og oppmerking.

Det kan i tillegg bli krevende å nå inntektskrav på billettinntekter og brukerbetaling i enhet for kultur og samskaping, men dette vil man komme tilbake til i 2. tertial.

Forslag til budsjettjusteringer ekskl. bruk av/avsetning til fond

Beløp i 1000

Budsjettjustering	2023
1. tertial: Akutt oppgradering Myråsdaalen/Kveldroveien	1 000
1. tertial: Akutt tiltak i kvikkleireområdet Moer/Hoxtvedt	200
1. tertial: Follo Pride	200
1. tertial: Høyere kostnad knyttet til innkjøp av vann	0
1. tertial: Innbrudd Myrveien 16	200
1. tertial: Klassifisering av kommunale vei for å kunne kjøre nye busser	150
1. tertial: Lavere inntekt for feiing	0
1. tertial: Lavere inntekter knyttet til salg av vann og avløp til Veterinærinstituttet (NMBU)	0
1. tertial: Lønnskostnader vintervedlikehold høst/vinter 2023	200
1. tertial: Næringsrådgiver	320
1. tertial: Refusjon seniorsenteret	-350
1. tertial: Sikringstiltak Hoxtvedt	200
1. tertial: Strateginotat for veilys	300
1. tertial: Tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluft - Ålerudmyra skytebane	1 000
1. tertial: Økte driftskostnader Breivoll, Stuene, Berg, Kinnsåsen	100
Sum	3 520

1. tertial: Akutt oppgradering Myråsdaalen/Kveldroveien

Finansieres fra en avsatt pott. Veien er gjennom vinteren 2022/2023 påført store skader. Behov for akutt oppgradering av slitelag. Konsekvens av manglende bevilgning er redusert trafiksikkerhet.

1. tertial: Akutt tiltak i kvikkleireområdet Moer/Hoxtvedt

Finansieres fra en avsatt pott. I forbindelse med store nedbørsmengder er det to hendelser fra april 2023 som medfører at kommunen får ekstrakostnader for å sikre overvann på avveie. Dette medfører behov for akutt bruk av geoteknisk kompetanse og dermed konsulent tjenester. I tillegg påløper det kostnader til sikringstiltak i forbindelse med akutfasen. Konsekvens av manglende bevilgning er usikkerhet for beboer og i ytterste konsekvens fare for hendelser i kvikkleiresonen.

1. tertial: Høyere kostnad knyttet til innkjøp av vann

Økte kostnader for kjøp av vann fra Nordre Follo.

1. tertial: Innbrudd Myrveien 16

Finansieres fra en avsatt pott. Kommunen er påført økte kostnader i forbindelse med 2 innbrudd i Myrveien 16. Forsikring dekker kun verktøy og utstyr som er nyere en 5 år. Konsekvens av manglende bevilgning er redusert kvalitet på tjeneste på vei, park og vann og avløp.

1. tertial: Klassifisering av kommunale vei for å kunne kjøre nye busser

Kommunen er forespurt om å tillate kjøring av tyngre og lengre busser i forbindelse med Vikens nye tilbud for busslinjer i Ås og Follo. I den forbindelse så er det behov for ny klassifisering av kommunale veier for å sikre at veien tåler nye større kjøretøy.

1. tertial: Lavere inntekt for feiing

338: Feiing: Det varsles en mindre inntekt jfr budsjett på kr 1.0 mill. Avviket skyldes redusert inntekt på området.

1. tertial: Lavere inntekter knyttet til salg av vann og avløp til Veterinærinstituttet (NMBU)

- 345 Distribusjon vann: Mindreinntekt 3,0 mill skyldes periodiseringsavvik og betydelig redusert forbruk av vann på NMBU, (Vetrinærinstituttet). Prognose for året er en mindreinntekt på kr 1,5 mill.
- 350 Avløpsrensing: Mindreinntekt 3,0 mill skyldes periodiseringsavvik og betydelig redusert levert avløpsvann fra NMBU, (Vetrinærinstituttet). Prognose for året er en mindreinntekt på kr 1,5 mill

1. tertial: Lønnskostnader vintervedlikehold høst/vinter 2023

I forbindelse med brøyting av snø og drift av kommunal vei og øvrige arealer er budsjettet for 2023 brukt opp. Konsekvens av manglende bevilgning er redusert trafiksikkerhet. Økte kostnader knyttet til drift av kommunens utearealer.

1. tertial: Næringsrådgiver

Høsteffekt av en ny stilling

1. tertial: Refusjon seniorsenteret

For 2023 foreligger en avtale om at kommunen kan kreve refusjon for lønnsutgifter knyttet til seniorsenteret.

1. tertial: Sikringstiltak Hoxtvæd

Finansieres fra en avsatt pott. Området er kommunalt eid og må sikres for å i vareta 3. person. Deler av tiltaket ble finansiert i 2022. Resten må finansiseres i 2023.

1. tertial: Strateginotat for veilys

Kommunen har akutt behov for å oppgradere veilys (målte anlegg) samt klargjøre for overdragelse til Viken Fylkeskommune

1. tertial: Økte driftskostnader Breivoll, Stuene, Berg, Kinnsåsen

Økt kostnader for å ivareta områdene i henhold til sikkerhet og å forhindre redusert verdi. Økte kostnader drift av toalett. Det finnes pr i dag ikke ressurser til å ivareta områdene innenfor vedtatt ramme på en forsvarlig måte. 100 000 er for å dekke et absolutt minimum.

Sentrale inntekter og utgifter

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	0	-11 565	-11 565	-3 565	-8 000
Sum Netto lønn	0	-11 565	-11 565	-3 565	-8 000
Andre driftsutgifter	14 619	85 809	85 809	95 809	-10 000
Sum Andre driftsutgifter	14 619	85 809	85 809	95 809	-10 000
Inntekter	-4 788	-10 753	-10 753	-10 753	0

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Sum Inntekter	-4 788	-10 753	-10 753	-10 753	0
Netto resultat	9 831	63 491	63 491	81 491	-18 000

Kommentar til status økonomi

I opprinnelig budsjett er det anslått en årslønnsvekst fra 2022-2023 på 4,2 %. Resultatet av lønnsforhandlingene for kommunal sektor innebærer en ramme på 5,4 %. Dette er dermed 1,2 % høyere enn forutsatt i opprinnelig budsjett. Det er behov for å tilføre lønnsreserven 10 mill. kr til årets lønnsoppgjør.

Økt lønns- og prisvekst påvirker også kommunens pensjonskostnader. KLP varsler i 2. kvartal økt pensjonspremie på ca. 8 mill. kr i forhold til kommunens opprinnelige budsjett. Det foreslås å øke netto budsjetterte pensjonskostnader med 8 mill. kr.

Forslag til budsjettjusteringer ekskl. bruk av/avsetning til fond

Beløp i 1000

Budsjettjustering	2023
1. tertial: Akutt oppgradering Myråsdaalen/Kveldroveien	-1 000
1. tertial: Akutt tiltak i kvikkleireområdet Moer/Hoxtvedt	-200
1. tertial: Innbrudd Myrveien 16	-200
1. tertial: Sikringstiltak Hoxtvedt	-200
1. tertial: Økt bidrag kirkelig fellesråd	500
1. tertial: Økt lønnsvekst og pensjonskostnader	18 000
Sum	16 900

1. tertial: Akutt oppgradering Myråsdaalen/Kveldroveien

Finansieres fra en avsatt pott. Veien er gjennom vinteren 2022/2023 påført store skader. Behov for akutt oppgradering av slitelag. Konsekvens av manglende bevilgning er redusert trafiksikkerhet.

1. tertial: Akutt tiltak i kvikkleireområdet Moer/Hoxtvedt

Finansieres fra en avsatt pott. I forbindelse med store nedbørmengder er det to hendelser fra april 2023 som medfører at kommunen får ekstrakostnader for å sikre overvann på avveie. Dette medfører behov for akutt bruk av geoteknisk kompetanse og dermed konsulenttenester. I tillegg påløper det kostnader til sikringstiltak i forbindelse med akuttfasen. Konsekvens av manglende bevilgning er usikkerhet for beboer og i ytterste konsekvens fare for hendelser i kvikkleiresonen.

1. tertial: Innbrudd Myrveien 16

Finansieres fra en avsatt pott. Kommunen er påført økte kostnader i forbindelse med 2 innbrudd i Myrveien 16. Forsikring dekker kun verktøy og utstyr som er nyere en 5 år. Konsekvens av manglende bevilgning er redusert kvalitet på tjeneste på vei, park og vann og avløp.

1. tertial: Sikringstiltak Hoxtvedt

Finansieres fra en avsatt pott. Området er kommunalt eid og må sikres for å i vareta 3. person. Deler av tiltaket ble finansiert i 2022. Resten må finansieres i 2023.

1. tertial: Økt bidrag kirkelig fellesråd

Kirkelig fellesråd sitt budsjett har i de senere tiårene ikke blitt kompensert for befolkningsvekst og utvidelse av kirkegårdene, jf. vedlagt rapport fra kirkelig fellesråd. Kommunedirektøren foreslår å styrke ressursene til drift av kirkegårdene med 400 000 kr.

Kirkelig fellestråd har heller ingen buffere i sitt budsjett til å dekke akutte vedlikeholdsbehov. Det foreslås derfor å øke denne rammen med 100 000 kr. Samtidig vil kommunedirektøren understreke at Kirkelig fellestråd også må vurdere alle tiltak som kan effektivisere driften av tjenestene de utfører.

Det vises forøvrig til vedlegg i tertialrapporten med søknad fra kirkelig fellestråd om økte overføringer.

1. tertial: Økt lønnsvekst og pensjonskostnader

I opprinnelig budsjett er det anslått en årslønnsvekst fra 2022-2023 på 4,2 %. Resultatet av lønnsforhandlingene for kommunal sektor innebærer en ramme på 5,4 %. Dette er dermed 1,2 % høyere enn forutsatt i opprinnelig budsjett. Det er behov for å tilføre lønnsreserven 10 mill. kr til årets lønnsoppgjør.

Økt lønns- og prisvekst påvirker også kommunens pensjonskostnader. KLP varsler i 2. kvartal økt pensjonspremie på ca. 8 mill. kr i forhold til kommunens opprinnelige budsjett. Det foreslås å øke netto budsjetterte pensjonskostnader med 8 mill. kr.

Vedlegg 1 Status verbalvedtak

Kommunestyrets verbalvedtak:	Frist	Rappotering 1. tertial
1. Skolestruktur og Kroer skole: Mulig sammenslåing av Kroer og Rustad skolekretser med nedleggelse av Kroer skole legges ut på høring, og det tas endelig stilling til dette februar 2023.	K-sak mars	Kommunestyret vedtok 29.3. å legge ned Kroer skole fra skoleåret 2023/24. Arbeidet med å sikre en god prosess for alle involverte parter.
Høringen skal omfatte:- Innspill til fremtidig bruk av bygninger og anlegg på Kroer skole til glede for innbyggerne i Kroer, dersom Kroer skole legges ned.	K-sak mars	Høringen er gjennomført. Det tas sikte på å legge frem politisk sak om fremtidig bruk av Kroer skole høsten 2023.
2. Læremidler: Kommunestyret ber om en sak om situasjonen for læremidler i skolen, og hvordan innkjøp av nye lærebøker kan trappes opp.		Det er ikke iverksatt arbeid med denne saken grunnet ressursmangel.
3. Kantinedrift: Kommunestyret ber om en sak om hva som trengs av ressurser for å starte opp enkel kantinedrift på begge ungdomsskolene.		Ungdomsskolene er i gang med dette arbeidet. Det skrives en politisk sak som legges fram i løpet av tidlig høst-2023
4. Parkering: Kommunedirektøren bes i løpet av våren 2023 legge frem en sak om innføring av moderat parkeringsavgift på kommunale parkeringsplasser i Ås sentrum fra høsten 2023.		Pga mye arbeid knyttet til innføring av parkeringsbestemmelser i sentrum og Åsgård P-hus er ikke dette arbeidet startet opp. Det er også vurdert at det er nyttig å se resultater av parkeringsbestemmelsene i sentrum i noe tid før man begynner med denne vurderingen

<p>5. Kommunedirektøren bes i forbindelse med kommende sak om bærekraft i kommunale anskaffelser, om å utrede konsekvensene av å øke vektning av miljø fra dagens 30% til 40% og 50%.</p>	<p>1. halvår</p>	<p>Dette vurderes i forbindelse med sak om revidert strategi for anskaffelser i Ås kommune som legges fram våren 2023</p>
<p>6. Kommunedirektøren lager en plan for å benytte uteareal ved modulskolen til idretten.</p>	<p>1. halvår</p>	<p>Vurdering av mulige løsninger kartlegges i samarbeid med idretten. Sak legges frem for politisk behandling i juni 2023.</p>
<p>7. Barnehager: Sagalund beholdes som barnehage, og Åsgård benyttes ikke til barnehagedrift. I forbindelse med barnehagebehovsplanen vurderes det utvidelse av kapasitet i eksisterende barnehager, herunder om Mjølner bør tilbakeføres som barnehage.</p>		<p>Barnehagebehovsplanen skal opp til politisk behandling før sommeren</p>
<p>8. Kommunedirektøren skal jobbe videre med arealeffektivisering, herunder hvilke funksjoner som kan legges på Åsgård og Rustad skole, og legge det fram for politisk behandling i løpet av første tertial.</p>	<p>Orientering 14. juni</p>	<p>Det er satt ned arbeidsgrupper som jobber med å detaljere endelige løsninger. Politisk sak utsettes til høsten 2023, da det fremdeles er en del som er usikkert/uavklart.</p>
<p>9. Sirkulærøkonomi: I den grad det er mulig skal det kjøpes gjenbruksmøbler eller modulære møbler til kommunens lokaler, herunder nye Åsgård skole.</p>		<p>I forbindelse med nedleggelsen av Kroer skole og flyttingen av Åsgård skole gjenbrukes inventar og møbler på de andre skolene som har behov.</p>
<p>10. Kommunedirektøren bes øke gebyrene knyttet til oppstart av plansaker slik at behandlingen av disse blir selvfinansiert.</p>	<p>Effekturer fortløpende</p>	<p>Gebysatsene er revidert i hht kommunestyrets verbalvedtak. Satsene for tidlig fase (planinitiativ, oppstartsmøte og planprogram) er økt noe med bakgrunn i en grov beregning av antatt gjennomsnittlig timebruk.</p>

<p>11.Følge opp vedtatt punkt i klima- og energiplanens tiltaksdel: Virkemidler for å redusere gjennomgangstrafikk, herunder mulighet for å innføre bompenger utredes innen våren 2023. Utredningen skal ikke begrenses til kun kantstopp for buss.</p>	<p>Våren 2023</p>	<p>Rapport/trafikkmodell fra konsulent er levert for to tiltak; bompenger og kantstopp for buss. Rapporteringsfrist til midler fra Klimasats 1.mai</p>
<p>12.Veilys – Etterbetaling: Kommunestyret ber kommunedirektøren gå i dialog med Viken fylkeskommune om at veilyskostnader for 2020, 2021 og 2022 etterbetales for veilyspunkter som fylket nå har erkjent økonomisk ansvar for (620 punkter), i henhold til Lov om foreldelse av fordringer (36 mnd).</p>		<p>Det arbeides med en avtale for overtakelse av lys fra kommune til fylkeskommune. Når dette er på plass kan man se på etterbetaling.</p>
<p>13.Inkludering i arbeidslivet: Kommunestyret ber om at det igangsettes en inkluderingsdugnad der minst 5% av nyansettelser i kommunen skal være mennesker med hull i CVen eller nedsatt funksjonsevne.</p>	<p>1. tertial</p>	<p>Dette innarbeides innenfor rammen av hovedtariffen og sammen med ny rekrutteringsstrategi som er under arbeid.</p>
<p>14.Kontinuitet i svømmeopplæring: Kommunestyret ber kommunedirektøren legge til rette for og prioritere slik at man kan sikre at alle barn i grunnskolen får tilstrekkelig svømmeopplæring i grunnskolen.</p>		<p>Svømmeopplæringen følger progresjon etter læreplanen. Det har vært satt i gang tiltak for å sikre de elevene som som ikke var svømmedyktige og som mistet svømmeundervisning ilt koronapandemien, har fått ekstra oppfølging.</p>
<p>15.Tillate etablering av private barnehager i Ås kommune Etablering og drift av private barnehager tillates i Ås kommune.</p>		<p>Blir effektivert i barnehagebehovsplanen</p>

<p>16.Strømstøtte til private barnehager: Kommunestyret ber kommunedirektøren om en sak om strømstøtte til private barnehager, dersom merkostnad til strøm medfører økonomiske driftsutfordringer.</p>	<p>april/mai</p>	<p>Til politisk behandling vår 2023</p>
<p>17.Vedtatt i fjor, men ikke fulgt opp: - Innkjøp og leasing av kjøretøy skal fortrinnsvis være brukte kjøretøy. - Pålogging til kommunens gjestenett endres til en firesifret kode.</p>		<p>Innkjøp og leasing av kjøretøy: Det blir alltid vurdert å kjøpe brukte kjøretøy der det er hensiktsmessig. Pålogging til kommunens gjestenett: Saken er satt på aktivitetslisten for IKT oppgraderinger og tilleggsbevilgning er foreslått i budsjetreguleringer for 1. tertial.</p>
<p>18.Ås kommune skal ikke avkorte andre ytelser ved utbetaling av engangsstøtte til uføretrygdede på minstesats vedtatt i statsbudsjett for 2023. Ås kommune skal så fort som mulig som vedtatt i nysalderingen av statsbudsjettet for 2022 sørge for en uavkortet økning til sosialhjelpsmottakere i desember.</p>		<p>Ved utbetaling av engangsstøtte til uføretrygdede på minstesats, avkorter ikke Ås kommune andre ytelser. Den uavkortede økningen til sosialhjelpsmottakere, ble effektuert i desember 2022.</p>

Vedlegg 2 Rapportering kulturhuset

Besøkstall – interne kulturarrangementer.

Dette er arrangementer som enten har foregått i foajeen, i kinoteatret eller store sal.

Tallene for 1. tertial 2023 er 1200 besøkende, med billettinntekter på 64 040,-. Tallene for 1. tertial 2022 er 1302 besøkende, med billettinntekter på 73 780,-. Spesielt trekkes det frem Ås jazz som trakk nasjonalt oppmerksomhet med omtale på NRK/ Jungeltelegraf. Vi fortsetter å levere et bredt program og har et godt samarbeid med andre internt og eksternt i kommunen – noe som kommer frem av tallene for eksterne kulturarrangementer.

Besøkstall - egne kulturarrangementer							
Dato	Navn på arrangementet	Kategori	Lokale	Mål-gruppe	Sjanger	Besøkstall	Billett-inntekter
5. jan.	Ås Language Exchange	Møteplass	Foajé	Voksne	Språk	10	0
10.jan	Nyttårsfest	Fest	Hele huset	Alle	Flerkulturelt	200	0
12. jan.	Ås Language Exchange	Møteplass	Foajé	Voksne	Språk	10	0
19. jan.	Ås Language Exchange	Møteplass	Foajé	Voksne	Språk	10	0
26. jan.	Ås Language Exchange	Møteplass	Foajé	Voksne	Språk	10	0
27.jan	Ås jazz - Andrés Prado	Konsert	Foajé	Voksne	Latinsk	83	0
27.jan	Ås jazz Scheen Jazzorkester	Konsert	Kinoteatret	Voksne	Big band	43	8250
28.jan	Ås jazz - elevkonsert	Konsert	Kinoteatret	Alle	Big band	213	0
28.jan	Ås jazz - Born to be Blue	Kino	Kinoteatret	Voksne	Biografi	47	0
28.jan	Ås jazz - Peru Jazz	Konsert	Kinoteatret	Voksne	Latinsk	122	37650
02.feb	Ås Language Exchange	Møteplass	Foajé	Voksne	Språk	10	0
03.feb	Lyttelunsj	Konsert	Store sal	Voksne	Klassisk	27	1050
09.feb	Ås Language Exchange	Møteplass	Foajé	Voksne	Språk	10	0
16.feb	Ås Language Exchange	Møteplass	Foajé	Voksne	Språk	10	0
02.mar	Ås Language Exchange	Møteplass	Foajé	Voksne	Språk	10	0
03.mar	Lyttelunsj	Konsert	Foajé	Voksne	Klassisk	27	1350
09.mar	Ås Language Exchange	Møteplass	Foajé	Voksne	Språk	10	0
16.mar	Ås Language Exchange	Møteplass	Foajé	Voksne	Språk	10	0
18.mar	Turbotroll	Konsert	Foajé	Barn	Pop	84	9340
23.mar	Lyttelunsj - Nordens dag	Konsert	Foajé	Voksne	Visesang	43	0
23.mar	Nordens dag - elevkonsert	Konsert	Foajé	Alle	Pop/rock	95	0
23.mar	Skrattvatten - Nordens dag	Konsert	Foajé	Voksne	Swing	66	6400
23.mar	Ås Language Exchange	Møteplass	Foajé	Voksne	Språk	10	0
30.mar	Ås Language Exchange	Møteplass	Foajé	Voksne	Språk	10	0
13.apr	Ås Language Exchange	Møteplass	Foajé	Voksne	Språk	10	0
20.apr	Ås Language Exchange	Møteplass	Foajé	Voksne	Språk	10	0
27.apr	Ås Language Exchange	Møteplass	Foajé	Voksne	Språk	10	0
					TOTAL	1200	64040

Besøkstall – eksterne kulturarrangementer

Dette er arrangementer som enten har foregått i foajeen eller i kinoteatret der arrangøren har leid lokalet. Tallene for 1. tertial 2023 er 3064 besøkende, med billettinntekter på 961 800,-. Tallene for 1. tertial 2022 er 1094 besøkende, med billettinntekter på 297 900,-. Salen ble brukt til øvinger av 1285 brukere. I denne kategorien inkluderes det artister som Kevin Vågenes og Øystein Sunde som har leid kinoteatret. I 2022, som effekt av pandemien, var det lite nytt som kunne bookes da alle var opptatt med å ta igjen show som ble utsatt. Derfor var det en glede å se at artister var ute på veien igjen med nye show, og som ønsket å ta turneen sin innom Ås kulturhus.

Andres arrangementer							
Dato	Navn på arrangement	Kategori	Lokale	Mål-gruppe	Sjanger	Besøkstall	Billett-inntekter
07.jan	Nyttårskonserten	Konsert	Kino	Voksne	Julemusikk	462	151750
12.jan	Singel i parterapi	Scene	Kinoteatret	Voksne	Komedi	433	241570
20.jan	Kick-off med Stemmeskolen	Workshop	Foajé	Voksne	Pop	70	0
21.jan	I huset til Kjell	Scene	Foajé	Barn	Teater	16	1600
31.jan	Ås kirkeakademi	Foredrag	Foajé	Voksne	Faglig	50	0
09.feb	Bandkveld	Konsert	Foajé	Ungdom	Rock/pop	56	0
10.feb	Stor Cis-energi	Scene	Kinoteatret	Ungdom	Teater	22	3890
11.feb	Signatur	Konsert	Foajé	Voksne	Pop/rock	108	20700
17.feb	Øystein Sunde - Solo	Konsert	Kinoteatret	Voksne	Visesang	463	209760
04.mar	The Magic of Alexx Alexander	Scene	Kinoteatret	Voksne	Magi	353	129740
10.mar	Fortellerstund - DKS	Scene	Kinoteatret	Unge	Eventyr	128	0
15.mar	DKS-prosjekt	Div	Kinoteatret	Unge/voksne	Div		
25.mar	Vår i vente	Div	Kinoteatret	Unge/voksne	Div.	110	13240
25.mar	Vår i vente	Div	Kinoteatret	Unge/voksne	Div.	71	9470
13.apr	Steppeopetene - DKS	Scene	Kinoteatret	Unge	Teater		0
20.apr	50+ En inspirasjonskveld med glimt i øyet	Foredrag	Store sal	Voksne	Faglig	120	6000
21.apr	Bak fasaden	Scene	Kinoteatret	Unge/voksne	Musikal	79	9460
22.apr	Dr. Bergland - Uten grenser	Scene	Kinoteatret	Voksne	Stand-up	374	151090
25.apr	3 forestillinger på en kveld	Scene	Kinoteatret	Unge/voksne	Teater	149	13530
					TOTAL	3064	961800

Ås kinoteater

Besøkstall og billettinntekter: Besøkstall er 1602. Fordelt på 51 visninger gir det et snitt på 31. Billettinntektene er 172 258. Dette er en nedgang på 52,5 % i besøk og 40% i billettinntekter. Det er flere grunner til dette, først og fremst en nedgang på 33% i antall visninger. Dette var fordi perioden så en overgang fra en kinosjef til en annen, med et strekk på flere måneder uten noen kinosjef. Da forsvant ikke bare visninger, men også markedsføring og et ansikt ut mot publikum. Det har også blitt en mangel på spesialvisninger med besøkende i perioden. Den nye kinosjefen er klar for å snu denne trenden.

Lokal sammenligning: Drøbak kino hadde 5411 besøk fordelt på 191 forestillinger med et snittbesøk på 28. Kolben kino hadde 4667 besøk fordelt på 162 forestillinger med et snittbesøk på 29. Til tross for utfordringene med manglende kinosjef og markedsføring hadde altså Ås bedre snittbesøk i denne perioden enn disse kinoene.

Kinostatistikk

Forestillinger	Besøk	Snittbesøk	Omsetning
51	1602	31	172 258

Vedlegg 3 Kirkelig fellestråd

Den økonomiske situasjonen for Ås kirkelige fellestråd

Ås kirkelige fellestråd har gjennom de senere årene vært med på den innsparingen som kommunen har gjort for sine avdelinger. Det er allikevel sånn at fellestrådet økonomi er svært stram og fellestrådet opplever nå at vi har nådd grensen for forsvarlig drift.

Fellestrådet hadde i 2021 et merforbruk på til sammen 881 000 kr. hvorav det er 651 000 kr. det ikke er mulig å finne inndekning for. Årsaken til dette merforbruket skyldes brann i driftsbygningen på gravplassene, branntilsyn med krav om gjennomgang med branningeniør, bemanningsendringer på gravplassene, stigende strømutfgifter og overtakelsen av Ås arbeidskirke hvor det var begrensede muligheter for utleie pga pandemi.

Regnskapet for 2022 viser et totalt merforbruk på kr. 470 000. Den lille bufferen som fantes hos fellestrådet ble brukt opp for å dekke inn 2021. Fellestrådet har derfor ingen midler i dag til å dekke inn merforbruket.

Hva skyldes dette merforbruket?

Fellestrådet stramme økonomi over tid gjør at vi nå har møtt et punkt hvor vi ikke kan drifte videre. I all hovedsak er det gravplassdriften som er den store utfordringen.

I 2021 er det satt inn noen tiltak for å imøtekomme de ansatte for å drive noe mer forsvarlig i forhold til helse, miljø og sikkerhet.

Vi har også en gammel maskin- og utstyrspark og det har vært tvingende nødvendig å gjøre noen nye innkjøp. Gammel maskinpark fører også til unødig store reparasjonskostnader, noe som igjen går ut over resultatet.

I tillegg har økte strømutfgifter vært merkbare i kirkene. Vi har oppe til vurdering å stenge en av kirkene i vinterperioden 1. oktober fram til påske. For at dette da skal bidra til innsparinger vil det være Ås kirke vi vurderer å stenge. Dette er svært lite ønskelig fra fellestrådet side da det vil være særs merkbart for kulturlivet i Ås og alle som ønsker gravferdsereemoniene sine fra kirken. Stenging av Ås kirke vil også føre til ekstrautgifter for familiene for transport i forbindelse med gravferdene.

Fellestrådet har nå satt ned et arbeidsutvalg som ser på alle muligheter for innsparinger. I arbeidet ser vi noen områder innenfor avtaler og administrasjon der vi kan gjøre noen grep. Fellestrådet ønsker å opprettholde de tilbudene vi har til befolkningen. Dette forutsetter at vi kan opprettholde bemanningen. Vi vil utdype kirkens oppdrag senere i dokumentet.

Hva ber fellestrådet om?

Fellestrådet ber om tilskudd til inndekning av de to foregående årenes merforbruk. Kr. 651 000 for 2021 og kr. 470 000 for 2022.

Vi ber om at Ås kommune øker driftstilskuddet spesielt med tanke på gravplassdriften slik at fellestrådet har midler tilsvarende 4 årsverk knyttet til gravplassene.

Det er behov for noe ekstra investeringstilskudd for å gjennomføre utskiftning av lastebil til driften. Dagens lastebil er fra 2001, og den koster mye i drift. Utover investeringstilskuddet som ble vedtatt i 2022 har vi behov for ytterligere 250 000 kr. Investering i lastebil vil sette all annen investering på vent.

Gravplassdriften

Ås kirkelige fellesrådet har ansvaret for gravplassforvaltningen for hele kommunens befolkning, uavhengig av tros- og livsyns-ståsted. Det skal legges til rette for at alle skal kunne oppleve en verdig gravferd tilrettelagt for den avdødes ståsted.

Gravplassforvaltningen i Ås har hatt samme bemanning siden 1989. Dette har utgjort to årsverk hvor også kirketjeneransvaret ved kirkelige gravferd har vært tillagt oppgavene. I perioden 1989 og fram til i dag har gravplassene i Ås økt med 80 % fra 76,3 mål til 137,8 mål. Antall gravlagte har økt med ca. 70 % i samme periode. I 1995 var det 70 gravlagte, mens tallet i 2022 er det høyeste vi har hatt med 128 gravlagte.

I lys av dette har fellesrådet, sammen med de ansatte, gjort en behovsanalyse for å se på bemanningsbehovet. Etter gjennomgangen har vi kommet fram til at bemanningsbehovet for å kunne drifte forsvarlig og ivareta oppgavene med vedlikehold av parkanleggene, en verdig gravferd for alle og samtidig sikre at de ansatte har forsvarlige arbeidsvilkår, tilsvarer 4,35 årsverk. I dag har vi 2,3 årsverk.

Fellesrådet vil derfor be om at Ås kommune kan bidra til å sikre forsvarlig drift ved å yte tilskudd til to årsverk og noe økte drifts og vedlikeholdsmidler som gjør at vi i kan opprettholde og fornye maskinparken når det er nødvendig.

Våre ansatte har over lang tid ytt en service som er ut over det en kan forvente innenfor normal arbeidstid. Prioriteringen har vært at anleggene skal være flotte overfor brukerne, men da har vedlikehold og oppfølging av maskiner og bygninger fått vike. Til slutt blir dette en sikkerhetsrisiko. Presset på de to ansatte har ført til nestenulykker, det kan fellesrådet som arbeidsgiver ikke stå å se på.

Konsekvensene dersom fellesrådet ikke får økt tilfang av midler vil være reduserte tjenester på gravplassene. Publikum vil oppleve et forfall på gravplassene over tid fordi vi ikke kan presse de ansatte til å dekke arbeid tilsvarende 4 årsverk.

Kirkens bidrag til nærmiljøet – En åpen og inkluderende kirke

Vi gjengir de viktigste paragrafer som kommunen er forpliktet på

Fra Trossamfunnsloven §14:

“Kommunen gir tilskudd til kirkens virksomhet lokalt, herunder tilskudd til bygging, vedlikehold og drift av kirkebygg. Tilskuddet skal sikre at kirkebyggene holdes i forsvarlig stand, slik at de kan benyttes til gudstjenester og kirkelige handlinger. Tilskuddet skal også sikre at soknet har tilfredsstillende bemanning ved gudstjenester og kirkelige handlinger, herunder kirketjener, klokker og organist/kantor ved hver kirke, og tilstrekkelig administrativ hjelp. Kommunens tilskudd gis etter budsjettforslag fra soknet. I budsjettforslaget skal også tilskudd til kirkelig undervisning, diakoni og kirkemusikk inngå”.

Fra Gravplassloven §3:

“Gravplassmyndigheten har ansvaret for at gravplasser og bygninger på gravplasser forvaltes med orden og verdighet og i samsvar med gjeldende bestemmelser.

Utgifter til anlegg, drift og forvaltning av gravplasser utredes av kommunen etter budsjettforslag fra soknet. Etter avtale med soknet kan kommunen yte tjenester i stedet for å gi tilskudd”.

Ås kirkelige fellesråd har ansvar for:

- å ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av Ås, Nordby og Kroer menigheter
- å utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomhet i kommunen
- gravplassforvaltning
- stå for vedlikehold og drift av kirkebyggene
- sikre at det er tilfredsstillende bemanning ved gudstjenester, gravferder og vielser
- sørge for bemanning, lokaler og materiell til å drive kirkelig undervisning, diakoni og kirkemusikk.

Gravplassdrift – et parkanlegg for hele befolkningen:

Ås kirkelige fellesråd har ansvar for drift og vedlikehold av 3 gravplasser i Ås, Nordby og Kroer. Dette inkluderer vedlikehold og stell av parkmessige grøntanlegg, graving av graver, følgetjeneste ved begravelser og urnenedsettelse, vedlikehold av maskiner og utstyr, samt publikumsservice.

Gravplassen har en viktig symbolsk verdi for mange mennesker. En velfungerende gravplass representerer en verdig ramme rundt gravferden. Den skal gi sørgende og andre besøkende en god opplevelse, og den skal være utformet på en slik måte at den fungerer som en god arbeidsplass for de ansatte. Gravplassdriften er betegnet som en samfunnskritisk oppgave. Selv om arealet og antall gravferder har hatt en stor økning de senere årene, har det ikke vært midler til økt bemanning siden 1988.

Ås kirkelige fellesråd trenger midler til to årsverk for å kunne drive forsvarlig, i henhold til pålagte HMS-krav. Det er nødvendig for driften å gå til anskaffelse av en ny lastebil. Bårehuset ved Ås kirke bør oppgraderes for å kunne ivareta behov for livssynsnøytralt seremonirom.

Kirkebyggene – unike kulturskatter:

Fellesrådet står for drift og vedlikehold av 4 kirker: Nordby kirke fra 1826, Ås kirke fra 1867, Kroer kirke fra 1925 og Ås arbeidskirke fra 1985. Alderen på byggene tilsier at drift og vedlikeholdsarbeidet er ressurskrevende. Dette er sentrale kulturbygg i våre lokalmiljø, med stor historisk interesse og verdi. Ås

kirkested går helt tilbake til 1000-tallet, og kirken inneholder kulturskatter som er mye eldre enn det nåværende kirkebygget.

I tillegg til kirkebyggene, har fellesrådet ansvar for vedlikehold av 2 bårehus, 1 driftsbygning og 1 kirkestue. Kirkebyggene rommer ikke bare aktiviteter i regi av Den norske kirke, men lånes også ut til andre kulturarrangement og sammenkomster.

Ås kirkelige fellesråd trenger økte midler for å kunne holde alle kirkene åpne, og uten dette vil det bli nødvendig å stenge Ås kirke i vinterhalvåret, fra oktober til påske.

En stor sivilsamfunnsaktør med over 500 frivillige:

Det kirkelige arbeidet innbefatter koordinering av over 500 unike frivillige medarbeidere som er utfører en bredde av oppgaver. Dette kommer nærmiljøet som helhet til gode, og frivilligheten i kirken samarbeider godt med Ås frivilligsentral.

Kirkens ansatte bidrar også til at kommunens flyktningarbeid får tilført ressurser som brukes inn mot Ås læringscenter og frivilligsentralen.

I 2022 har vi gjennom søknad til Den norske kirke sentralt, fått 140 000 kr til å lage utflukter som kan hjelpe nyankomne flyktninger til å bli kjent i sitt nye nærmiljø. Vi bidrar også med bistand til de kommunale ungdomsklubbene og til å gi et samtaletilbud til lokale ungdommer.

Kulturarbeid og kirkemusikk:

Fellesrådet bidrar til at kirkerommene med sine instrumenter, er i utstrakt bruk som konsertlokaler.

Våre profesjonelle kirkemusikere er kulturbærere i lokalsamfunnet og har en særlig kompetanse til å engasjere barn og unge til å uttrykke seg musikalsk. For tiden drives det 4 kor for alle aldersgrupper i kirkens regi, og mange frivillige er knyttet opp til dette arbeidet.

Det er et utstrakt samarbeid med kulturskolen, sykehjem og eldresentre i kommunen. I 2022 ble det arrangert 43 konserter/kulturarrangement, med til sammen over 4000 deltakere. Kirkerommene er en fin kulturarena for unge talenter, og instrumentene er til berikelse for kulturlivet i hele kommunen.

Gudstjenester, dåp og trosopplæring:

Fellesrådet sørger for lokaler, materiell og bemanning til gjennomføring av gudstjenester og dåpshandlinger i tråd med biskopens forordning.

Det er 11 000 medlemmer i Den norske kirke i Ås, Kroer og Nordby, som skal ha mulighet til å benytte kirkens tjenester gjennom hele livet. Alle barn som er døpt, har krav på trosopplæring, fra de er 0 til 18 år, og dette ivaretas med en bredde av arrangementer der barn og unge finner fellesskap.

Konfirmantarbeidet gir et trygt ungdomsmiljø i en sårbar fase av livet, og gir innføring i kulturarv, tro og kristen-humanistiske verdier. I 2022 ble 89 ungdommer konfirmert i kirkene våre.

Bryllup og begravelser:

Fellesrådet sørger for lokaler, materiell og bemanning til å gi Den norske kirkes medlemmer – og andre som måtte ønske det – verdige seremonier i forbindelse med gravferd og bryllup. I 2022 ble det gjennomført 128 gravlegginger, og av disse hadde 113 en kirkelig seremoni. I forbindelse med gravferd drives det også et viktig sorgarbeid med besøks- og samtalejeneste.

I tillegg til oppfølgingsarbeidet knyttet til gjennomføring av begravelser, har det vært 150 samtaler med enkeltpersoner som har hatt behov for en samtalepartner. Dette er et lavterskeltilbud til hele kommunens innbyggere, uten ventelister og krav til henvisning, og som motvirker ensomhet og er et viktig bidrag i arbeidet med psykisk helse.

Beredskap og krisehåndtering:

Den lokale kirken har til enhver tid en beredskap for å kunne hjelpe i forbindelse med krisehåndtering. Dette gjør at vi kan stille med åpne kirker for sorgmarkeringer, der vi ser at lokalbefolkningen etterspør kirkens rom og tjenester, og bidra med fagkompetanse på håndtering av sorg og livskriser. Mennesker som er i sorg eller har andre livsutfordringer, får oppfølging av kirkens ansatte med denne kompetansen.

Bidrag fra Den norske kirke sentralt og lokalt:

Kommunen har en lovpålagt forpliktelse til å gi tilskudd til kirkelig virksomhet. Det er likevel mye av det kirkelige arbeidet i Ås som finansieres av andre kilder enn kommunalt tilskudd:

- 3 menighetsprester, en studentprest og en prost finansieres av Borg bispedømme
- Bemanning for å gi trosopplæring til barn og unge finansieres delvis av midler gitt gjennom Stortingets trosopplæringsreform
- 3 ungdomsarbeiderstillinger (deltid) er finansiert av Ås menighetsråd
- Nordby menighetsråd finansierer deler av organiststilling samt kordirigenter
- Deler av saksbehandlerstillinger finansieres av Borg bispedømme og Ås menighetsråd